សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

កម្ពុជា និង ថៃ

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០២១ ដល់ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

ស្រាវជ្រាវដោយៈ

និស្សិតឈ្មោះ **សុខ ហេង**

ឈុន ម៉ិនហុង

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំៈ

លោកស្រី **ទី សុឃីតា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី **២១**

ឆ្នាំចូលសិក្សា **២០១៧**

ឆ្នាំសរសេរសារណា **២០២១**

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំ **ឈុន ម៉ិនហុង** និង **សុខ ហេង** ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ជំនាន់ទី២១ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៧ ដល់ ២០២០។ សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណ និងដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ និងមិនអាចបំភ្លេចបានជូនចំពោះ៖

អ្នកមានគុណទាំងបួន បងប្អូនប្រុស-ស្រី របស់យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ដែលបានផ្តល់កំណើត ចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា តាំងពីតូចរហូតដល់ធំ ព្រមទាំងផ្តល់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការអប់រំទូន្មានប្រៀនប្រដៅដល់កូនប្រកបដោយព្រហ្មវិហារធម៌ ព្រមទាំងជម្រុញ និងលើកទឹកចិត្តក្នុងការបញ្ជូនកូនៗទៅទទួលការអប់រំ មិនតែប៉ុណ្ណោះ តែងតែផ្តល់នូវការផ្គត់ផ្គង់គ្រប់បែបយ៉ាង ទាំងផ្នែកសម្ភារៈសិក្សា និងខាងស្មារតីលើកទឹកចិត្តគាំទ្រដល់កូន រហូតដល់យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រផ្នែកនីតិសាស្ត្រនេះ។

រាជរដ្ឋាភិបាល ក្រសួងអប់រំ និងឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការរង ព្រមទាំងសាស្ត្រាចារ្យគ្រប់ៗរូប នៃសាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានខិតខំពង្រឹងវិស័យអប់រំ និងបង្ហាត់បង្រៀនដោយស្មោះអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្ត ក្នុងការផ្តល់នូវចំណេះដឹងយ៉ាងទូលំទូលាយជាមួយនឹងដំបូន្មានដ៏ល្អ ព្រមទាំងបទពិសោធន៍ដ៏មានតម្លៃមិនកាត់ថ្លៃបាន។

ជាចុងបញ្ចប់ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណ និងសូមគោរពជូនដល់លោកអ្នកមានគុណទាំងបួន ឯកឧត្តម សាស្តាចារ្យ សិស្សច្បង មិត្តភក្តិ និងបងប្អូនប្រុស-ស្រី ទាំងអស់ ឲ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុវណ្ណៈសុខៈពលៈកុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

ក្រោយពីបានសិក្សាផ្នែកនីតិសាស្ត្រ អស់រយៈពេល៤ឆ្នាំ នៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់មានសេចក្ដីរីករាយនិងសោមនស្សដែលសាកលវិទ្យាល័យសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចបានផ្ដល់ឱកាសឲ្យខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានសរសេរចងក្រងនូវសារណាក្នុងការបញ្ចប់ការសិក្សាមួយនេះឡើង។

ដើម្បីរួមចំណែកនៅក្នុងការលើកកម្ពស់នៃការស្រាវជ្រាវដើម្បីចងក្រងទុកជាឯកសារសម្រាប់និស្សិតជំនាន់ក្រោយ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានស្រាវជ្រាវទៅលើសារណាមួយដែលមានប្រធានបទស្ដីពី នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។ ប្រធានបទស្រាវជ្រាវខាងលើ បានធ្វើឡើងដើម្បីជួយដល់និស្សិតនៅក្នុងការសិក្សាពីភាពខុសគ្នានិងភាពដូចគ្នានៃនីតិអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទៅនឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ។ ការស្រាវជ្រាវរបស់យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានទទួលការណែនាំពីលោកស្រីសាស្ត្រចារ្យ ដែលបានដឹកនាំនៅក្នុងការស្វែងរកឯកសារនិងបានផ្ដល់ជាគំនិតនៅក្នុងការសរសេរសារណាមួយនេះ។

ខ្ញុំបាទទាំងពីរនាក់ជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា សារណាមួយនេះជាឯកសារសំខាន់ដែលជាជំនួយដល់សិស្សនិស្សិតក្នុងការយល់ដឹងបន្ថែមទៀតស្ដីពីនីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ជាទីបញ្ចប់ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ក៏សូមអភ័យទោសជាមុននូវរាល់កំហុសឆ្គងទាំងឡាយដែលអាចកើតមានឡើងនៅក្នុងការចងក្រងសារណាមួយនេះ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម..១

ជំពូកទី១
ការបង្កើតកំជាប់ពាក្យកម្ពុជា និង ថៃ

១.១ កំជាប់ពាក្យកម្ពុជា..៣
១.១.១ ការបង្កើតកំជាប់ពាក្យ..៣
១.១.១.១ ការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគី..៣
១.១.១.២ ពិធីកំជាប់ពាក្យ...៤
១.១.២ អនុភាពនៃកំជាប់ពាក្យ..៦
១.១.២.១ ការទទួលខុសត្រូវនៅពេលរំលាយកំជាប់ពាក្យ...៦
ក. ការទាមទាមឲ្យសងជំនួន..៦
ខ. ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត..៧
គ. ភស្តុតាងនៃកំជាប់ពាក្យ..៧
ឃ. ភស្តុតាងនៃកំហុស...៧
ង. អំឡុងពេលទាមទារ..៧
១.១.២.២ អនុភាពចំពោះបុត្តភាពដែលកើតចេញពីកំជាប់ពាក្យ..៨
១.២ កំជាប់ពាក្យថៃ..៨
១.២.១.ការបង្កើតកំជាប់ពាក្យ...៨
១.២.១.១ លក្ខខណ្ឌអាយុនៃកំជាប់ពាក្យ...៨
១.២.១.២ ការធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យ..៩
១.២.២ អនុភាពនៃកំជាប់ពាក្យ..១០
១.២.២.១ ការទាមទារសំណង..១០
ក. ការទាមទារសំណងក្នុងករណីភាគីបំពានកិច្ចសន្យា...១០
ខ. ការទាមទារសំណងពីតតិយជន...១១

១.២.២.២ ការទាមទារជំនួន..១១
១.២.២.៣ អំឡុងពេលទាមទារ...១១

ជំពូកទី២

នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋខ្មែរ និង ខ្មែរ

២.១ លក្ខខណ្ឌនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍...១២
២.១.១ លក្ខខណ្ឌច្បាប់..១២
២.១.១.១ លក្ខខណ្ឌអាយុ...១២
២.១.១.២ លក្ខខណ្ឌទ្វេពន្ធភាព...១៣
២.១.១.៣ លក្ខខណ្ឌវិធវភាព...១៣
២.១.១.៤ ការហាមឃាត់រវាងញាតិពន្ធ..១៤
២.១.១.៥ ការហាមឃាត់រវាងញាតិលោហិត...១៥
២.១.១.៦ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងការព្រមព្រៀង..១៥
២.១.១.៧ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងសមត្ថភាព..១៥
២.១.២ លក្ខខណ្ឌទម្រង់..១៦
២.១.២.១ ការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍..១៦
២.១.២.២ ការប្រកាសជាសាធារណៈ...១៧
២.១.២.៣ រយៈពេលប្ដឹងជំទាស់..១៧
២.១.២.៤ ការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍...១៧
២.២ អនុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍...១៨
២.២.១ សិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធ...១៨
២.២.១.១ ការប្រើប្រាស់នាមត្រកូល...១៨
២.២.១.២ ការទទួលបាននីតិភាព...១៩
២.២.១.៣ ការជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈ...១៩
២.២.១.៤ ការអាស្រ័យនៅទ្រព្យដោយឡែករបស់សហព័ទ្ធ..១៩
២.២.១.៥ ការបង្កើតរបបស្នុំកូនពេញលេញ...២០
២.២.១.៦ ការបង្កើតប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិ..២០
ក.ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា..២០

ខ. ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់..២១
ខ.១ ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក..២១
ខ.២ ទ្រព្យសម្បត្តិរួម..២២
ខ.២.១ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម...២៣
ខ.២.២ ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម...២៤
២.២.២ ករណីយកិច្ចរបស់សហព័ទ្ធ...២៤
២.២.២.១ ករណីយកិច្ចរួមរស់ជាមួយគ្នា...២៤
២.២.២.២ ករណីយកិច្ចបង្ការអំពើហិង្សានៅក្នុងគ្រួសារ...២៤
២.២.២.៣ ករណីយកិច្ចខុសត្រូវរួមរបស់សហព័ទ្ធ...២៤

ជំពូកទី ៣
នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋថៃ និង ថៃ

៣.១ លក្ខខណ្ឌនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍..២៦
៣.១.១ លក្ខខណ្ឌច្បាប់...២៦
៣.១.១.១ លក្ខខណ្ឌអាយុ..២៦
៣.១.១.២ លក្ខខណ្ឌទ្វេពន្ធភាព...២៧
៣.១.១.៣ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងញាតិ...២៩
៣.១.១.៤ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងកូនសុំ...៣០
៣.១.១.៥ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងភេទ..៣០
៣.១.១.៦ លក្ខខណ្ឌវិធវភាព...៣១
៣.១.១.៧ លក្ខខណ្ឌមិនមានវិបល្លាសស្មារតី..៣២
៣.១.២ លក្ខខណ្ឌទម្រង់..៣២
៣.១.២.១ ការប្រកាសជាសាធារណៈ..៣២
៣.១.២.២ ការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍...៣៣
៣.២ អនុភាពនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍..៣៣
៣.២.១ ករណីយកិច្ចរួមរស់ជាមួយគ្នា..៣៣
៣.២.២ ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ...៣៤

៣.២.២.១ ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា...៣៤
៣.២.២.២ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមការកំណត់របស់ច្បាប់។...៣៥
ក. ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក..៣៥
ខ. ទ្រព្យសម្បត្តិរួម...៣៦
ខ១. ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម..៣៨
ខ២. ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម..៣៩
៣.២.២.៣ ការទទួលខុសត្រូវរួមចំពោះកាតព្វកិច្ច..៤០
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន..៤២
អនុសាសន៍...៤៣
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានិងព្រះរាជាណាចក្រថៃ គឺជាប្រទេសភូមិផងរបងជាមួយគ្នាដែលស្ថិតនៅតំបន់អាស៊ីប៉ែកអាគ្នេយ៍ព្រមទាំងជាប្រទេសដែលជាសមាជិកអាស៊ានជាមួយគ្នាថែមទៀតផង។ ប្រទេសកម្ពុជានិងប្រទេសថៃមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធគ្នាល្អខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ការទូត នយោបាយព្រមទាំងកិច្ចសហការប្រតិបត្តិការផ្នែកពាណិជ្ជកម្មនានាទោះបីជាប្រទេសទាំងពីរធ្លាប់មានភាពល្អក់កករអំពីទំនាស់ព្រំដែនរហូតដល់ជម្លោះបង្កឲ្យមានការផ្ទុះអាវុធជាមួយគ្នាយ៉ាងណាក្តី។

បើត្រឡប់ទៅក្រឡេកមើលផ្នែកប្រពៃណី វប្បធម៌ ទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសទាំងពីរវិញ គេអាចសន្និដ្ឋានបានថាប្រពៃណី វប្បធម៌ ទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសទាំងពីរគឺមានលក្ខណៈសឹងតែដូចគ្នាគ្រាន់តែប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសទាំងពីរមានលក្ខណៈពិសេសរៀងៗខ្លួន។ នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ ពិធីរៀបមង្គលការគឺជាប្រពៃណីមួយដែលមានបញ្ញត្តិប្រហែលគ្នានឹងកាតព្វកិច្ចដែរ ព្រោះអ្នកដែលយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធត្រូវតែរៀបការបើគេចវេះពិធីនេះនឹងត្រូវចាត់ទុកជាគ្មានសិរីសួស្តីគ្មានកិត្តិយស។ ទម្រង់អាពាហ៍ពិពាហ៍តាមប្រពៃណីខ្មែរ នៅមុនពេលការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍គេតែងតែមានប្រារព្ធពិធីចៃចូវ ពិធីស្តីដណ្តឹង ពីធីជូនកំណត់ បើនៅពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍វិញគេតែងតែមានពិធីផ្សេងៗដូចជាថ្ងៃចូលរោងថ្ងៃស៊ីកំណត់និងថ្ងៃសំពះ។ រីឯប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃប្រទេសថៃវិញគឺមានលក្ខណៈនិងទិដ្ឋភាពខុសគ្នាពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃអាពាហ៍ពិពាហ៍កម្ពុជា។ផ្អែកទៅតាមទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីនៃប្រទេសថៃនៅពេលមានការរៀបចំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍គេតែងមានពិធីកំជាប់ពាក្យតាមប្រពៃណីបុរាណ ពិធីរាប់បណ្ណាការ ពិធីឃាំងកូនប្រុសមុននឹងកូនប្រុសនាំកូនស្រីមកធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យ ឬដើម្បីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

ដោយហេតុតែប្រទេសទាំងពីរមានភូមិផងរបងជាមួយគ្នាព្រមទាំងប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសទាំងពីរមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា ទើបក្រុមយើងខ្ញុំចង់ធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៅទិដ្ឋភាពខាងផ្នែកផ្លូវច្បាប់នៃការរៀបអាពាហ៍នៃប្រទេសទាំងពីរ។

ជាតាក់តាង អាពាហ៍ពិពាហ៍តាមលក្ខណៈបែបផែនប្រពៃណីនៃប្រទេសទាំងពីរមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាចុះលក្ខណៈផ្លូវច្បាប់វិញមានលក្ខណៈបែបណាដែរនៃប្រទេសទាំងពីរ។

តើដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលស្របទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រថៃនិងច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា តើប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនិងជាពិសេសប្រជាពលថៃត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌតាមផ្លូវច្បាប់បែបណាខ្លះទើបធ្វើឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មានសុពលភាពនិងមានអនុភាពតាមផ្លូវច្បាប់។

នៅពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងស្របទៅតាមលក្ខខណ្ឌគតិយុត្តិតើនឹងមានអនុភាពយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះទាំងអាពាហ៍ពិពាហ៍កម្ពុជានិងអាពាហ៍ពិពាហ៍ថៃ។

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងប្រធានបទ នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍កម្ពុជា និង ថៃ យើងខ្ញុំបានធ្វើការបែងចែកជាពីរជំពូកដូចខាងក្រោមគឺ ៖

ជំពូកទី១. ការធ្វើកំជាប់ពាក្យកម្ពុជានិងថៃ

ជំពូកទី២. នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋខ្មែរនិងខ្មែរ

ជំពូកទី៣. នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋថៃនិងថៃ

ជំពូកទី១ ពិធីកំជាប់ពាក្យកម្ពុជា និង ថៃ

១.១. កំជាប់ពាក្យកម្ពុជា

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់ក្នុងការប្រារព្ធពិធីផ្សេងៗ ក្នុងនោះក៏មានពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ផងដែរ។ តាមទំនៀមទំលាប់ពីបុរាណមុនឈានដល់ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺត្រូវឆ្លងកាត់នូវច្រើនដំណាក់កាលដែលក្នុងនោះរួមមានពិធីកំជាប់ពាក្យជាដើមប៉ុន្តែក៏អាស្រ័យទៅតាមស្ថានភាពនៅក្នុងគ្រួសារ និងទីកន្លែងនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយទាំងនេះគ្រាន់តែជាការបំពេញតាមទំនៀមទំលាប់តែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺពុំទាន់បានក្លាយជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របច្បាប់នោះទេ។

យោងតាមកាលវិភាគតាមបែបសង្គមសាស្ត្រ ការធ្វើកំជាប់ពាក្យមានចរិតលក្ខណៈមិនខុសពីដំណាក់កាលរៀបចំ ឬត្រៀមខ្លួនឆ្លងកាត់កាលពីរបន្តបន្ទាប់ រវាងអន្តរកាលនៅលីវឈានឆ្ពោះទៅកាន់ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ដំណាក់កាលនេះស្តែងចេញ ជារូបភាពអនុវត្តន៍ផ្សេងៗគ្នាទៅតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រសម័យកាលនិងប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់។ សំរាប់វណ្ណៈអភិជនការភ្ជាប់ពាក្យគឺជាការប្រកាសគំរោងអាពាហ៍ពិពាហ៍ចូលក្នុងសង្គមនឹងតាមរយៈការខិតខំត្រៀមទាំងផ្នែកចិត្តសាស្ត្រ ក៏ដូចជាខាងផ្នែកសំភារៈរហូតទៅដល់មានការប្រារព្ធពិធីតាមបែបសាសនានៃការភ្ជាប់ចំណងនៃពេលអនាគត។ សំរាប់បណ្តាប្រទេសនៅប៉ែកខាងអឺរ៉ុប កំជាប់ពាក្យគឺជាដំណាក់កាលនៃការប្រកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍សាកល្បងនេះមិនមានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ឡើយ គ្រាន់តែពេលខ្លះដំណាក់កាលនៃការសិក្សាពីគ្នាទៅវិញទៅមកនេះអាចឈានទៅដល់ភាពមានបុត្រធីតាថែមទៀត។

១.១.១.ការបង្កើតកំជាប់ពាក្យ

កំជាប់ពាក្យ គឺសេចក្តីសន្យារវាងបុរសនិងនារីថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងគ្នា នាពេលអនាគតនិងដោយធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យ។[1]

តាមទម្លាប់នៅប្រទេសកម្ពុជា ក្រៅពីការសន្យារវាងគូភាគីនៃកំជាប់ពាក្យ ពិធីសង្គមចាស់ចាត់ទុកថាជាការចាំបាច់សម្រាប់គូភាគីនៃកំជាប់ពាក្យ ពិធីលើកស្លាក៏ជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដែរដើម្បីបង្កើតកំជាប់ពាក្យ។ បញ្ញត្តិនេះចែងយ៉ាងច្បាស់ថា កំជាប់ពាក្យនឹងមានអនុភាពដរាបណាភាគីសន្យាថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នានាពេលអនាគតដោយធ្វើកំជាប់ពាក្យ។

១.១.១.១. ការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគី

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនបានកំណត់ពីអាយុរបស់អ្នកដែលអាចធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យទេ។ នេះមានន័យថា អាយុប៉ុន្មានក៏អាចរៀបចំធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យបានដែរ ឲ្យតែអាចផ្តល់ការព្រមព្រៀងបាន។ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើជាអនីតិជនគឺចាំបាច់ត្រូវតែមានការយល់ព្រម ឬការអនុញ្ញាតពីឪពុកម្តាយ ឬអ្នកអាណា

---

[1] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៨៤

ព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនជាមុនសិនទើបបាន។ ក្នុងន័យនេះ គឺគួរគប្បីកំណត់អាយុយ៉ាងហោចណាស់ចាប់ពីអាយុ ១៨ឆ្នាំឡើងទៅពីព្រោះថាជាអាយុដែលច្បាប់បានកំណត់ថា អាចទទួលខុសត្រូវរដ្ឋប្បវេណីបានស្របតាមមាត្រា ៧៤៥ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី។

១.១.១.២ ពិធីកំជាប់ពាក្យ

ពិធីកំជាប់ពាក្យ ឬហៅតាមភាសាសាមញ្ញថាពិធីភ្ជាប់ពាក្យ ត្រូវរៀបចំធ្វើតាមរបៀបយ៉ាងដូចម្ដេចនោះគឺអាស្រ័យទៅតាមប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់ និងការជ្រើសរើសរបស់គូភាគីផ្ទាល់តែប៉ុណ្ណោះ។ តាមប្រពៃណីខ្មែរពីបុរាណ នៅមុនការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មានការធ្វើពិធីជាច្រើនដូចជា ៖

- **ពិធីចែចូវ**

តាមប្រពៃណីខ្មែរ នៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មានពិធីជាច្រើន ដែលក្នុងនោះមានពិធីចែចូវ ពិធីស៊ីដណ្ដឹង ពិធីស៊ីស្លាកំណត់ជាដើម។ មុននឹងឈានចូលទៅដល់ជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ គេតែងតែប្រារព្ធពិធីចែចូវមុនដំបូងគេ នេះបើតាមលក្ខណៈប្រពៃណីខ្មែរ។

ពិធីចែចូវគឺជាពិធីដែលប្រពៃណីមួយដែល គេតែងតែប្រារព្ធនៅពេលមានការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់ខ្មែរ ដែលប្រជាជនខ្មែរបានអនុវត្តជាយូរយារណាស់មកហើយ។ ពិធីចែចូវ គឺជាពិធីមួយដែលគេតែងតែប្រារព្ធនៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដែលពិធីនោះធ្វើឡើងដើម្បីសើបសួរកូនស្រីឲ្យមេបាខាងប្រុសបានដឹង ។

ដំបូងបង្អស់ឪពុកម្ដាយ ឬអាណាព្យាបាលខាងប្រុស បានចាត់ស្រីម្នាក់ដែលស្គាល់ទុកចិត្ត មិនអភ័ព្វគូហើយធ្លាប់សិទ្ធិស្នាលនឹងគ្រួសារខាងស្រី អោយទៅស៊ើបការកូនស្រី។ លុះបានដំណឹងថា នាងនៅទំនេរហើយដឹងថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើតត្រូវគ្នាល្អ ទើបគេចូលទៅចែចូវដល់ឪពុកម្ដាយ ឬអាណាព្យាបាលរបស់កូនស្រីនោះ។ ឯពិធិចែចូវត្រូវប្រព្រឹត្តិអស់ទៅ៣លើក។ ក្នុងមួយលើកៗ ត្រូវមានស្លាម្លូ ថ្នាំ កំដដៃទៅជាមួយផង។ ក្នុងការចែចូវគេពុំនិយាយគ្នា ត្រង់ៗទេ គឺនិយាយបញ្ចិតបញ្ចៀង។ នៅលើកទី៣ កាលបើខាងស្រីបើកផ្លូវឲ្យដើរ ជណ្ដើរឲ្យឡើងហើយ អ្នកចែចូវក៏ត្រឡប់យកពត៏មានមកប្រាប់ខាងប្រុសវិញ។ ពិធីចែចូវនៅជើងទី៣ នេះគេហៅថា **ស៊ីស្លាដក់**។[2]

- **ពិធីដណ្ដឹង**

ក្រោយពីចាត់មនុស្សឲ្យទៅនិយាយចែចូវបានដឹងថាគេបើកផ្លូវឲ្យចូលហើយ ខាងប្រុសត្រូវរៀបចំគិតគូររឿងស្ដីដណ្ដឹងតទៅទៀត។ មុននឹងចូលថ្ងៃណាៗ ត្រូវឲ្យពត័មានទៅខាងស្រីជាមុនសិន។ ពិធីដណ្ដឹងត្រូវប្រព្រឹត្តិ

---

[2] អ្នកស្រី ត្រឹង ងា , អរិយធម៌ខ្មែរ (១៩៧៤) , ១៧៨

ទៅ៣ដងដែរ។ មនុស្សដែលមានភារៈទៅដណ្ដឹងកូនស្រីគេ ហៅថា អ្នកផ្លូវ ចៅមហា ឯអ្នកតំណាងគ្រួសារខាងស្រី គេឲ្យឈ្មោះថា មេបា។

• លើកទី១ នៅថ្ងៃដែលបានកំណត់ទុក មនុស្សស្រី៣នាក់ដែលមានគូស្រករសុខនឹងគ្នា ត្រូវខាងប្រុសពឹងឲ្យធ្វើជាអ្នកផ្លូវទៅដណ្ដឹងដោយមានថង់រង ១គូ ស្លា ថ្នាំ ឬស្លាធ្វា ចេកទុំ នំអន្សម នំគម នំបត់ រៀបជាគូៗទៅជូនខាងស្រីផង ។ លើកនេះមេបាខាងស្រីពុំទាន់បានសម្រេចអ្វីទេថាចាំពិគ្រោះគ្នាសិន។

• លើកទី២ ដោយនៅលើកទី១ពុំទាន់បានសម្រេច គេឲ្យអ្នកផ្លូវ ៣នាក់ ទៅដណ្ដឹងជាលើកទី២ទៀតដោយមានថង់រង១គូ មានកន្សែងប្របុចក្រាលពីលើ មានស្លា ម្លូ ស្លាធ្វា ទៀន ១គូ ស្រា ១ដប ចេកទុំ នំអន្សម នំគម នំបត់ នំបង់ខ្លាញ់។ ខាងស្រីមិនទាន់សំរេចទៀតថាចង់ឲ្យអ្នកផ្លូវប្រុសៗមកម្ដងវិញ ព្រោះក្រែងអ្នកផ្លូវស្រីៗទទួលបានការគ្រប់ចំពូកមិនបានម្យ៉ាងទៀតចង់ឲ្យនាំកូនប្រុសមកមើលផង។ពិធីនេះហៅថាស៊ីស្លាកន្សែង ។

• លើកទី៣ លើកនេះគេឲ្យស្រី៣នាក់ (អ្នកផ្លូវ) ប្រុស ៣នាក់(អ្នកមហា) ឲ្យនាំរណ្ដាប់ដែលមានថង់រង១គូ ស្លា ម្លូ ថ្នាំ ស្លាធ្វា ទៀនស្រា ចេកទុំ នំអន្សម នំគម នំបត់ នំបត់ខ្លាញ់ នំកន្ត្រំ នំក្រូច អង្ករ ត្រី សាច់ បន្លែ និងផ្លែឈើផ្សេងៗ ជាគូៗ ព្រមទាំងគ្រឿងមាស ពេជ្រ និងសំលៀកបំពាក់ទៅជូនខាងស្រីហើយនាំកូនប្រុសទៅជាមួយផង។ ក្រោយពីសន្ទនារវាងអ្នកផ្លូវ ចៅមហានិងមេបារួចសព្វគ្រប់ មេបាខាងស្រីសុំពិនិត្យសាមីខ្លួនប្រុសព្រមទាំងបញ្ជាក់សួរពីគំនិតមារយាទសាមីខ្លួនប្រុសនោះផង។ ចំណែកឯអ្នកផ្លូវចៅមហា ក៏អាចសុំមើលសាមីខ្លួនស្រីវិញដែរ។ នៅពេលនោះ សាមីខ្លួនស្រីក៏ចេញមកជម្រាបសួរភ្ញៀវ ហើយជួនកាលមានពិធីបំពាក់ចិញ្ចៀនទៅវិញទៅមករវាងគូដណ្ដឹងផង។ នៅតំបន់ខ្លះ ពិធីបំពាក់ចិញ្ចៀននេះ គឺជាពិធីហៅព្រលឹងមួយបែបដែរ។ បន្ទាប់មកអ្នកមហាក៏លើកគ្រឿងស្លាបញ្ជាប់ពាក្យ ជូនទៅមេបាស្រីពិសា។ ពិធីនេះហៅថា ស៊ីស្លាបញ្ជាប់ពាក្យ។

ដោយមេបា ខាងស្រីនៅមិនទាន់អស់ចិត្តអំពីគំនិតមារយាទរបស់សាមីខ្លួនប្រុសទើបមានទំនាមថា ត្រូវឲ្យសាមីខ្លួនប្រុសមកបំរើអនាគតឪពុកម្ដាយក្មេករហូតដល់ពេលរៀបការ ប៉ុន្តែធ្វើតែកិច្ចការនៅក្រៅផ្ទះ គឺពុំទាន់មានសិទ្ធិចូលទៅនៅក្នុងផ្ទះបាននៅឡើយទេ។ ចំណែកទំនាក់ទំនងរវាងគូដណ្ដឹង ក៏ត្រូវគោរពច្បាប់យ៉ាងតឹងរឹង។[3]

➢ **ពិធីជូនកំណត់**

ចំពោះថ្ងៃ ខែរៀបមង្គលការ ដែលគេបានជ្រើសរើសនិងគន់គូរដោយម៉ត់ចត់ហើយ (គេពុំរើសខែណាដែលមាន២៩ថ្ងៃ ឬខែដែលព្រះសង្ឃចូលវស្សាទេ) ត្រូវយកទៅចុះក្នុងផែនក្រដាសមួយសន្លឹក ហើយត្រូវរៀបចំរៀបរណ្ដាប់កំដរដៃផង មាន ស្លា ម្លូ ចេកទុំ រងស្លា ដែលដាក់គ្រឿងគ្រប់សព្វ។

[3] អ្នកស្រី ត្រឹង ងា , អរិយធម៌ខ្មែរ (១៩៧៤) , ១៨០

រួចហើយអ្នកផ្លូវត្រូវយកក្រដាសកំណត់ពេលា និងរណ្តាប់ទៅជូនមេបាខាងស្រី។ មេបាខាងស្រី ក៏បើកក្រដាសកំណត់ពេលានោះអានជូនភ្ញៀវស្តាប់។ ក្រោយពីបានជូនក្រដាសកំណត់ពេលាទៅមេបារួចហើយអ្នកផ្លូវក៏ជូនស្លាកំណត់ទៅមេបាពិសា។ ពិធីនេះហៅថា **ស៊ីស្លាកំណត់** ។

នៅតំបន់ខ្លះ គេសន្មតយកស្លាថង់រង ឬស្លាកំណត់ទុកជាការសំគាល់ថាបានរៀបការពាក់កណ្តាលដែរ ហើយប្រសិនបើនៅពេលដែលមានអសន្តិសុខនៅក្នុងស្រុក គេគ្រាន់តែរៀបផ្សំផ្គុំកូនប្រុស កូនស្រីនោះដោយសែនប្រាប់ដូនតាជាការស្រេច គឺពុំចាំបាច់ធ្វើពិធីធំដុំទៀតទេ។

នៅទីបញ្ចប់ អ្នកផ្លូវសុំអោយមេបាបង្គាប់នូវគ្រឿងបណ្ដាការសព្វសារពើដែលត្រូវជូន និងប្រើប្រាស់ក្នុងឱកាស ធ្វើមង្គលការ។

ចាប់ពីពេលនេះតទៅ សាមីខ្លួនប្រុសអាចជួយធ្វើការងារនៅក្នុងផ្ទះអនាគតឪពុកម្ដាយក្មេកឬអាណាព្យាបាលបាន។ ចំណែកឯសាមីខ្លួនស្រីជាអ្នករៀបចំដំណេកនិងបាយទឹកឲ្យ ហើយកាលណាមានជម្ងឺនាងនោះមានសិទ្ធិជួយមើលថែទាំថែមទៀត។[4]

១.១.២. អនុភាពនៃកំជាប់ពាក្យ

កំជាប់ពាក្យ គឺជាសេចក្តីសន្យា បុរស និងនារី ថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នានាពេលអនាគត។

ទោះបីជាក្រមរដ្ឋប្បវេណី មិនបានតម្រូវឲ្យមានកំជាប់ពាក្យនៅមុនការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមផ្លូវច្បាប់ក៏ដោយ ក៏វាត្រូវមានអនុភាពតាមផ្លូវច្បាប់នៅពេលដែលកំជាប់ពាក្យនោះត្រូវបានធ្វើឡើងនៅមុនពេលដែលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

១.១.២.១ ការទទួលខុសត្រូវនៅពេលផ្ដាច់កំជាប់ពាក្យ

ជាទំលាប់ នៅពេលដែលមានពិធីកំជាប់ពាក្យ គឺតែងតែមានការជូនជំនូនអាចភាគីខាងប្រុសជាអ្នកជូន ឬភាគីខាងស្រីជាអ្នកជូនដែរ។ ជំនូននៅទីនេះ អាចជាប្រាក់កាសនិងជាទ្រព្យផ្សេងៗ។ កំជាប់ពាក្យត្រូវបានបង្កើត ក៏ប៉ុន្តែដោយសារហេតុផលអ្វីមួយធ្វើឲ្យកំជាប់ពាក្យត្រូវរំលាយទៅវិញ។

ក. ការទាមទារឲ្យសងជំនូន

ភាគីដែលបានលើកជំនូននៅពេលកំជាប់ពាក្យ ដោយសង្ឃឹមថាខ្លួននឹងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ប៉ុន្តែកំជាប់បានរលាយទៅវិញ ភាគីនោះអាចទាមទារឲ្យភាគីម្ខាងទៀតសងជំនូនមកឲ្យវិញបាន។ តាមខ្លឹមសារនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនោះ ទោះបីជាភាគីដែលលើកជំនូនមានកំហុស ឬគ្មានកំហុសក្នុងការរំលាយកំជាប់ពាក្យក៏ដោយ ក៏ភាគីនោះអាចទាមទារឲ្យភាគីម្ខាងទៀតសងជំនូនមកវិញបានដែរ។[5]

[4] អ្នកស្រី ត្រឹង ងា , អរិយធម៌ខ្មែរ (១៩៧៤) , ១៨១

[5] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៥

ខ. ការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត

កំជាប់ពាក្យ គឺជាដំណើរសង្គមដែលជាមូលដ្ឋាននៃអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមច្បាប់ ហើយមានអត្ថន័យតាមផ្លូវច្បាប់លើសពីអ្វី ដែលគ្រាន់តែជាកិច្ចព្រមព្រៀងសាមញ្ញ។ ហេតុដូចនេះ បើចេះតែឲ្យភាគីអាចរំលាយកំជាប់ពាក្យបានដោយសេរី ទោះបីបើភាគីដែលសុំរំលាយមានកំហុសនោះ វាអាចប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងទំនៀមទំលាប់ល្អនៅក្នុងសង្គម ដូចនេះ ទើបក្រមរដ្ឋប្បវេណីដាក់កំរិតចំពោះភាគីដែលមានកំហុសក្នុងការរំលាយកំជាប់ពាក្យត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសំណងនៃការខូចខាត។ វាមានន័យថា បើភាគីម្ខាងបដិសេធដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ភាគីម្ខាងទៀតអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើង ដោយសារការបដិសេធចោលនោះដោយផ្អែកលើការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ឬអំពើអនីត្យានុកូល។[6]

គ. ភស្តុតាងនៃកំជាប់ពាក្យ

ដោយសារតែកំជាប់ពាក្យគ្រាន់តែជាការសន្យានោះ នាំឲ្យពុំមានលិខិតស្នាមបញ្ជាក់នៃការកំជាប់ពាក្យ ដូច្នេះភាគីនៃកំជាប់ពាក្យអាចប្រើប្រាស់នូវលទ្ធភាពរបស់ខ្លួនគ្រប់មធ្យោបាយដើម្បីបង្ហាញភស្តុតាង។[7]

ឃ. ភស្តុតាងនៃកំហុស

ក្នុងដែនអនុវត្តនៃក្របខណ្ឌនៃនីតិរួម ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបង្ហាញឲ្យឃើញនូវកំហុសរបស់ភាគីចុងចម្លើយនៃគូក្តី។ ដូច្នេះ មានការបកស្រាយលើប្រភពដើមនៃកំជាប់ពាក្យ វាជាកិច្ចសន្យាដែលចាប់បង្ខំឲ្យភាគីចង់ដកខ្លួនចេញពីកិច្ចសន្យានោះ បង្ហាញហេតុផលពិតបើគ្រាន់តែជាព្រឹត្តិការណ៍សាមញ្ញនេះមិនអាចកើតមានអនុភាពលើការផ្តាច់បានឡើយ ពីព្រោះត សច្ចធារណ៍នៃកំហុសលើការផ្តាច់ពាក្យពុំអាចកើតមានបាន មានន័យថាកំហុសត្រូវតែបង្ហាញ គ្មានកំហុស គ្មានការផ្តាច់ពាក្យ បើគ្មានការផ្តាច់ពាក្យ នោះនឹងនាំឲ្យគ្មានកំហុស។[8]

ង. អំឡុងពេលទាមទារ

ការទាមទារឲ្យសងជំនូន និងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត អ្នកមានបំណងទាមទារត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការក្នុងអំឡុងពេល១ឆ្នាំចាប់ពីកំជាប់ពាក្យបានរលាយ។[9]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក សម័យ បានភ្ជាប់ពាក្យជាមួយនឹងកញ្ញា ចិន្តា ដោយបានជូនម៉ូតូមួយគ្រឿងជាជំនូននៅក្នុងពិធីភ្ជាប់ពាក្យ។ បន្ទាប់ពីកំជាប់ពាក្យបានរយៈពេល ៣ខែ ស្រាប់តែ កញ្ញា ចិន្តា បានដឹងថាលោក សម័យមានភរិយាហើយ ពួកគេទាំងពីរនាក់បានឈ្លោះប្រកែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំងរហូតដល់ការព្រមព្រៀងគ្នារលាយកំជាប់ពាក្យ។ ក្រោយពីរលាយកំជាប់ពាក្យលោក សម័យ បានដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការទាមទារជំនូនមក

[6] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៦
[7] ស្រី វណ្ណធី, នីតិបេតិកភណ្ឌគ្រួសារ (២០១២), ១៨
[8] ស្រី វណ្ណធី, នីតិបេតិកភណ្ឌគ្រួសារ (២០១២), ២២
[9] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៧

វិញ និងកញ្ញា ចិន្តា ក៏បានដាក់ពាក្យប្តឹងទាមទារសំណងខូចខាតពីលោក សម័យ ដែរ។ ពួកគេមានអំឡុងពេលមួយខែនៅក្នុងការទាមទារជំនួន និងសំណងនៃការខូចខាត គិតចាប់ពីថ្ងៃកំជាប់ពាក្យបានរលាយ។

១.១.២.២. អនុភាពចំពោះបុគ្គភាពដែលកើតចេញពីកំជាប់ពាក្យ

ករណីបែបនេះនៅប្រទេសយើងពុំទាន់ ឬកម្រកើតមានដោយយោងទៅលើគោលការណ៍ប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់។ ការវិភាគនៅក្នុងក្របខណ្ឌច្បាប់ បុត្តភាពដែលមានក្នុងអំឡុងពេលនៃកំជាប់ពាក្យត្រូវបានផ្តាច់ស្ថិតក្រោមអនុភាពនៃនីតិរូម ដោយយោងតាមអាពាហ៍ពិពាហ៍ពុំទាន់កើតមានជាផ្លូវការនៅឡើយ ដូច្នេះវានឹងចាត់ចូលទៅក្នុងប្រភេទបុត្តភាពគ្មានខាន់ស្លាដែរ។ ចំណុចនេះមានបញ្ហាពីរយ៉ាងដែលត្រូវធ្វើការពិភាក្សា ទីមួយទៅលើភាគីជាមាតានឹងទទួលបានសំណងជម្ងឺចិត្តដែលជាសំណងលើព្យសនកម្មផ្ទាល់ខ្លួន លទ្ធផលនៃការផ្តាច់ បញ្ហាទីពីរ គឺបុត្តភាពនឹងមិនទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តដូចមាតាខ្លួនទេ តែផ្ទុយទៅវិញគឺការទាមទារការអនុវត្តន៍កាតព្វកិច្ច និងការផ្គត់ផ្គង់ខាងផ្នែកស្មារតី និងសម្ភារៈ។[10]

១.២ កំជាប់ពាក្យថៃ

ប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសថៃ ក៏មិនសូវមានភាពខុសគ្នាប៉ុន្មានដែរទៅនឹងប្រទេសកម្ពុជាដែរ។ តាមប្រពៃណីនៃប្រទេសថៃ មុននឹងឈានទៅដល់ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺគេតែងតែមានការប្រារព្ធពិធីកំជាប់ពាក្យ។ នៅក្នុងគ្រួសារដែលមានជីវភាពសមរម្យ គេតែងតែប្រារព្ធពិធីនេះមានលក្ខណៈអធិកអធមដូចគ្នាទៅនឹងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរ។ នៅក្នុងពិធីកំជាប់ពាក្យគេតែងតែមានការបំពាក់ចិញ្ចៀនគ្នាទៅវិញទៅមក ឬក៏ការប្រគល់នូវវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ផ្សេងៗទៅតាមសមត្ថភាពនិងធនធានរបស់ពួកគេ។

ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសថៃ គឺមិនមាននូវការឲ្យនិយមន័យជាក់លាក់ណាមួយនៃកំជាប់ពាក្យនោះទេ ពោលគឺមានតែកំណត់លក្ខខណ្ឌនានានៃកំជាប់ពាក្យ។

១.២.១. ការបង្កើតកំជាប់ពាក្យ

១.២.១.១ លក្ខខណ្ឌអាយុនៃកំជាប់ពាក្យ

កំជាប់ពាក្យ គឺជាប្រពៃណីនៃប្រទេសថៃដែលត្រូវបានប្រជាជនថៃបានអនុវត្តតៗគ្នាតាំងពីបុរាណមក។

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ បានកំណត់អាយុភាគីនៅក្នុងការព្រមព្រៀងគ្នាដើម្បីឲ្យការធ្វើកំជាប់ពាក្យមួយប្រព្រឹត្តិទៅតាមច្បាប់កំណត់។ នៅក្រមរដ្ឋប្បវេណីថៃ កំជាប់ពាក្យមួយអាចធ្វើទៅបានលុះត្រាតែបុរសនិងនារីមានអាយុចាប់ពី ១៧ ឆ្នាំឡើងទៅ។ កំជាប់ពាក្យដែលបានធ្វើឡើងដោយភាគីមិនទាន់ដល់អាយុ ១៧ ឆ្នាំ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។[11]

[10] ស្រី វណ្ណធី, នីតិបេតិកភណ្ឌគ្រួសារ (២០១២), ២៣

[11] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1435**

ប្រសិនបើនៅក្នុងកំជាប់ពាក្យ មានភាគីជាអនីតិជន អនីតិជននោះត្រូវតែមានការយល់ព្រមពីអ្នកមានអំណាចមេបា ឪពុកម្ដាយចិញ្ចឹមក្នុងករណីដែលអនីតិជនគឺជាកូនសុំ និងអ្នកអាណាព្យាបាលរបស់អនីតិជន។ កំជាប់ពាក្យដែលបានធ្វើឡើងដោយគ្មានយល់ព្រមពីអនីតិជនផ្ទាល់ខ្លួនទេ ត្រូវចាត់ជាមោឃៈ។[12]

១.២.១.២ ការធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យ

ទោះបីជាភាគីពេញវ័យនីតិភាពនៅក្នុងការធ្វើកំជាប់ពាក្យក៏ដោយ ក៏កំជាប់ពាក្យពុំទាន់មានសុពលភាពទៅតាមផ្លូវច្បាប់នោះទេ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃបានបញ្ញត្តិ កំជាប់ពាក្យមួយអាចមានសុពលភាពទៅបាននៅពេលដែលភាគីខាងប្រុសនិងភាគីខាងស្រីបានធ្វើពិធិកំជាប់ពាក្យ និងភាគីខាងប្រុសបានប្រគល់អំណោយទៅភាគីខាងស្រី និងបណ្ណាការទៅមេបាខាងស្រី។ ក្រោយពីកំជាប់ពាក្យរួច អំណោយដែលភាគីខាងប្រុសបានប្រគល់ទៅខាងស្រី នឹងក្លាយជាកម្មសិទ្ធិខាងស្រី។

តាមប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃប្រទេសថៃ នៅពេលមានពិធីកំជាប់ពាក្យ គេតែងតែមានពិធីជាច្រើនដូចជា៖

- **ពិធី Khan Maak** ขันหมาก

ពិធី Khan Maak ขันหมาก គឺជាពិធីហែហមភាគីខាងប្រុសទៅមុខផ្ទះភាគីខាងស្រី។ ការដង្ហែក្បួននេះមានការចូលរួមពីសំណាក់ភាគីខាងប្រុស អ្នកតំណាងខាងប្រុស ឪពុកម្ដាយខាងប្រុស សាច់ញាតិ និងមិត្តភក្ដិជិតឆ្ងាយនៃភាគីខាងប្រុស។ នៅពេលធ្វើដំណើរទៅមុខផ្ទះភាគីខាងស្រី ក្នុងដៃកូនប្រុសមានកាន់ផ្កា ធូប ទៀន និងជំនូន ដែលក្បួនដង្ហែអមទៅដោយអ្នកវាយស្គរ អ្នករាំរបាំបុរាណប្រពៃណី ដែលពួកគេជាអ្នកស្រែកប្រកាសអំពីដំណើរមកនៃខាងប្រុសមកដល់មុខផ្ទះខាងស្រី។

- **ពិធីឃាំងកូនប្រុស**

ដើម្បីអាចឲ្យពិធីប្រព្រឹត្តិទៅទៀតបាន ភាគីខាងប្រុសត្រូវនាំភាគីខាងស្រីពីក្នុងគេហដ្ឋានដើម្បីធ្វើពិធីកំជាប់ពាក្យ។ ប៉ុន្តែដើម្បីអាចនាំកូនក្រមុំមកធ្វើពិធីកំជាប់បាន ភាគីខាងប្រុសត្រូវតែជម្នះឧបសគ្គនៅតាមផ្លូវចូលទៅនាំ ភាគីខាងស្រីដែលរៀបចំដោយគ្រួសារភាគីខាងស្រីដែលក្នុងនោះមានមនុស្សស្រីពីរនាក់ កាន់ខ្សែឃាំងជារបងដើម្បីឃាំងភាគីខាងប្រុសមុននឹងចូលទៅនាំភាគីខាងស្រីមកភ្ជាប់ពាក្យ។ ជាធម្មតា មានការកាន់ខ្សែឃាំងជារបងដើម្បីឃាំងភាគីខាងប្រុសចំនួន ៣កន្លែង ឬលើសពីនេះ ដែលការឃាំងនីមួយអាចជារបងមាស ឬរបងប្រាក់អាស្រ័យទៅនឹងសំលៀកបំពាក់និងគ្រឿងអលង្ការនៃអ្នកកាន់ខ្សែឃាំង។

[12] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1436**

នៅពេលមកដល់កន្លែងឧបសគ្គ ភាគីខាងប្រុសអាចត្រូវបានគេសួរសំណួរ ឬពេលខ្លះត្រូវបានគេនិយាយបញ្ឆោរដើម្បីឲ្យបរិយាកាសប្រកបទៅភាពសិទ្ធិស្នាល និងដើម្បីបញ្ជាក់ថាតើ ភាគីខាងប្រុសឆ្លងផុតឧបសគ្គដែរឬទេ? នៅក្នុងការឆ្លងផុតឧបសគ្គនីមួយៗ គឺអាស្រ័យលើការចរចាជាមួយនឹងមនុស្សពីរនាក់ដែលកាន់ខ្សែឃាំង។ ដោយអាស្រ័យទៅនឹងស្ថានការណ៍ ភាគីខាងប្រុសអាចប្រគល់នូវអាំងប៉ាវជូនមនុស្សដែលកាន់ខ្សែដើម្បីឲ្យដំណើររបស់គេប្រព្រឹត្តិទៅដោយរលូន។

➢ **ពិធីកំជាប់ពាក្យ**

តាមទំនៀមទំលាប់នៃប្រពៃណីថៃ កំជាប់ពាក្យ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលបុរសនិងនារីសន្យាថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិបាហ៍នឹងគ្នានៅពេលខាងមុខដូចវប្បធម៌បស្ចិមប្រទេសដែរ។ ពិធីកំជាប់ពាក្យ គឺជាពិធីមួយដែលធ្វើឡើងដើម្បីណែនាំកូនស្រីដើម្បីឲ្យស្គាល់កូនប្រុសដែលឪពុកម្ដាយបានផ្សំផ្គុំ និងជាឱកាសមួយដែលធ្វើឲ្យពួកគេស្គាល់ចិត្តស្គាល់ថ្លើមគ្នា មុនពេលឈានចូលដល់ពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ នៅពេលបច្ចុប្បន្ន គូស្រករភាគច្រើននៅក្នុងប្រទេសថៃបានជ្រើសរើសដៃគូជីវិតដោយខ្លួនឯងជំនួសដោយការជ្រើសរើសផ្សំផ្គុំពីឪពុកម្ដាយ។

នៅក្នុងពិធីកំជាប់ពាក្យក្រៅពី ការបំពាក់ចិញ្ចៀនគ្នាទៅវិញទៅមក កូនប្រុសអាចប្រគល់គ្រឿងអលង្ការដទៃទៀតឲ្យទៅកូនស្រីបានផងដែរ ដែលធ្វើនៅមុខមេបាទាំងសងខាង។[13]

១.២.២ អនុភាពនៃកំជាប់ពាក្យ

កំជាប់ពាក្យ គឺជាកិច្ចសន្យាដែលបុរសនិងនារីសន្យាថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅពេលអនាគត។ នៅពេលដែលភាគីទាំងសងខាងបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌច្បាប់ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់នោះអនុភាពនៃកំជាប់ពាក្យក៏ចាប់ផ្ដើមកើតមានឡើង។

១.២.២.១ ការទាមទារសំណង

ក.ការទាមទារសំណងក្នុងករណីដែលភាគីបំពានកិច្ចសន្យា

នៅពេលដែលកំជាប់ពាក្យកំពុងមានសុពលភាព ប្រសិនបើភាគីណាមួយបំពានទៅនឹងកិច្ចសន្យាកំជាប់ពាក្យនោះ ភាគីម្ខាងទៀតធ្វើការអាចទាមទារសំណងពីភាគីដែលបំពានកិច្ចសន្យាបាន។ សំណងដែលភាគីអាចទាមទារបានមានដូចជា ៖

- សំណងនៃការខូចខាតកិត្តិយសនៃភាគីណាមួយ
- សំណងនៃបំណុល ឬការចំណាយដែលភាគីម្ខាងបានចំណាយដោយរំពឹងថាអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងកើតមានឡើង
- ការខូចខាតដែលប៉ះពាល់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិឬការងារ ដែលរំពឹងទុកពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

[13] Learnthaiwithmod.com/2013/09/thai-tradition-wedding-ceremony/

នៅក្នុងករណីដែល ភាគីខាងនារីមានសិទ្ធិទទួលបានសំណង តុលាការអាចសម្រេចថាជំនូនដែលខាងបុរសបានជូនទៅខាងនារីគឺជាសំណងទាំងមូលឬមួយផ្នែកនៃសំណង។ តុលាការក៏អាចសម្រេចបង្គាប់ឲ្យភាគីខាងបុរសបង់ប្រាក់សំណងដោយមិនគិតពីជំនូនដែលបានជូន។[14]

ខ.ការទាមទារសំណងពីតតិយជន

នៅក្នុងករណីដែលតតិយជន បានប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ ឬប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈទៅលើភាគីខាងនារី ដែលធ្វើកំជាប់ពាក្យដែលមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ភាគីខាងបុរសអាចទាមទារសំណងការខូចខាតពីតតិយជននោះបាន។[15]

១.២.២.២ ការទាមទារជំនូន

នៅក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុពិសេសដែលមិនអាចឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍កើតឡើង ភាគីអាចទាមទារជំនូនមកវិញបាន។ នៅពេលដែលមូលហេតុកើតឡើងទៅលើនារី ដែលមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ភាគីខាងនារីត្រូវប្រគល់ជំនូនទៅភាគីខាងបុរសវិញ។[16] ប្រសិនបើមូលហេតុបានកើតឡើងទៅលើបុរសវិញ ដែលមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ភាគីខាងបុរសមិនអាចទាមទារជំនូនពីខាងនារីមកវិញបានទេ។[17]

១.២.២.៣ អំឡុងពេលទាមទារ

នៅក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតនិងការទាមទារជំនូន ភាគីត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការក្នុងរយៈពេល ៦ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលភាគីម្ខាងបានបំពានទៅនឹងកិច្ចសន្យាកំជាប់ពាក្យ ឬមានមូលហេតុពិសេសណាមួយបានកើតឡើង។[18] រីឯការទាមទារសំណងនៃការខូតខាតពីតតិយជនវិញ ភាគីអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅតុលាការក្នុងអំឡុងពេល ៦ខែ ចាប់តាំងពីពេលដែលខ្លួនបានដឹងពីអំពើល្មើស ប៉ុន្តែមិនឲ្យហួសពី ៥ ឆ្នាំ គិតចាប់ពីបទល្មើសដែលបានកើតឡើង។[19]

[14] Thai Civil and Commercial Code , Section 1440
[15] Thai Civil and Commercial Code , Section 1445
[16] Thai Civil and Commercial Code , Section 1442
[17] Thai Civil and Commercial Code , Section 1443
[18] Thai Civil and Commercial Code , Section 1447(2)
[19] Thai Civil and Commercial Code , Section 1447(1)

ជំពូកទី២ នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋខ្មែរនិងខ្មែរ

នៅក្នុងសង្គមខ្មែរ ពិធីរៀបមង្គលការជាប្រពៃណីមួយដែលមានបញ្ញត្តិប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងកាតព្វកិច្ចដែរ ព្រោះអ្នកដែលយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធត្រូវតែរៀបការ បើគេចវេះពិធីនេះ នឹងត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកគ្មានសិរីសួស្តី និងគ្មានកិត្តិយស ។

ខ្មែរប្រើពាក្យ អាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ អាវាហ៍វិវាហ៍ គឺជាមង្គលការគូប្រុសស្រីដែលនាំគ្នាមក ហើយត្រឡប់ទៅវិញ (ពីរលើក) ។ ប៉ុន្តែតាមប្រពៃណីខ្មែរ គេនាំកូនប្រុសមកខាងលំនៅខាងកូនស្រីមុន ហើយនាំកូនស្រីទៅរោងខាងប្រុសវិញ។ ប៉ុន្តែទោះបីគេធ្វើត្រឹមតែនាំកូនប្រុសមកលំនៅខាងកូនស្រីតែម្យ៉ាង ក៏គេនិយមហៅគួបទាំងពីរយ៉ាងថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរ។[20]

២.១ លក្ខខណ្ឌនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយមានអនុភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មួយចំនួនដែលគូភាគីត្រូវគោរពតាមជាដាច់ខាត។ ជារួមមានលក្ខខណ្ឌចំនួន២ គឺលក្ខខណ្ឌច្បាប់ ឬសារធាតុ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់

២.១.១ លក្ខខណ្ឌច្បាប់

លក្ខខណ្ឌច្បាប់ ឬលក្ខខណ្ឌសារធាតុគឺជាលក្ខខណ្ឌមួយដែលធ្វើឲ្យចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលពលរដ្ឋគ្រប់រូបត្រូវតែគោរពតាមជាដាច់ខាត ព្រោះអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាសម្ព័ន្ធភាពជីវិតរវាងបុរសនិងនារី ដូច្នេះបុរសនិងនារីចាំបាច់ត្រូវតែពេញវ័យ ទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយហើយវាជាការកំណត់នៅក្នុងច្បាប់។

២.១.១.១. លក្ខខណ្ឌអាយុ

នៅតាមបណ្តាប្រទេសនីមួយៗតែងតែកំណត់នូវអាយុអប្បបរមាមួយដែលអាចសមស្របសម្រាប់ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បានកំណត់យកអាយុសម្រាប់ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានលុះត្រាតែបានឈានដល់វ័យនីតិភាពជាអាយុអប្បបរមាដែលសមរម្យដែលអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ដើម្បីឲ្យភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍មានស្មារតីគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈដើម្បីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចែងថា បុរសនិងនារី ដែលមិនទាន់ដល់វ័យនីតិភាពមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានឡើយ[21] នីតិភាពនៅចំណុចនេះជាធម្មតាមានន័យថាបានដល់អាយុ១៨ឆ្នាំ ប៉ុន្តែក៏រួមទាំងបញ្ចូលផងដែរនូវអាយុ ១៦ឆ្នាំ ឬ១៧ឆ្នាំ ដែលទទួលបានអត្តាធីនភាព។[22] ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីដែលភាគី

[20] អ្នកស្រី ត្រឹង ងា , អរិយធម៌ខ្មែរ (១៩៧៤) , ១៧៥

[21] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៨

[22] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ២១

ម្ខាងបានដល់នីតិភាពហើយភាគីម្ខាងទៀតជាអនីតិជនដែលមានអាយុមិនតិចជាង១៦ឆ្នាំអាចធ្វើការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានដោយទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកដែលមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនរបស់អនីតិជននោះ។ នៅក្នុងករណីដែលអ្នកមានអំណាចមេបាមិនយល់ព្រមទេ គ្រាន់តែមានការយល់ព្រមពីអ្នកដែលមានអំណាចមេបាម្ខាង ជាការគ្រប់គ្រាន់។ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលអនីតិជនដែលមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ប៉ុន្តែមិនមានអ្នកដែលមានអំណាចមេបា ឬអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនទេ នោះអ្នកអាណាព្យាបាល សម្រាប់អនីតិជនត្រូវបានជ្រើសតាំងជាមុន[23] និងការយល់ព្រមពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនមានភាពចាំបាច់។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីដែលអ្នកមានអំណាចមេបា ឬអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនបដិសេធការយល់ព្រមដោយគ្មានមូលហេតុ អនីតិជនដែលមានចំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍អាចទាមទារទៅតុលាការឲ្យសម្រេចសេចក្តីជំនួសការយល់ព្រមនោះបាន។

២.១.១.២.លក្ខខណ្ឌទ្វេពន្ធភាព

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានអនុម័តប្រកាន់យករបបឯកពន្ធភាព បុរសត្រូវបានហាមឃាត់មិនឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនារីលើសពីមួយនាក់ ហើយនារីក៏មិនអាចរៀបអាពាហ៍ជាមួយបុរស លើសពីម្នាក់បានដូចគ្នា។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងថា បុគ្គលដែលមានសហព័ទ្ធហើយ ពុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៀតបានឡើយ។[24]

ទ្វេពន្ធភាពមានន័យថា ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ពីរស្របច្បាប់។ ចំពោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយស្របច្បាប់ និងមួយទៀតជាការរួមរស់បែបអនីតិសង្វាស នោះមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាទ្វេពន្ធភាព។

ប្រសិនបើបុគ្គលម្នាក់ត្រូវបានប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន នោះបុគ្គលនោះត្រូវបានចាត់ទុកជាបានទទួលមរណភាព។ ដូច្នេះ សហព័ទ្ធរបស់បុគ្គលដែលបានបាត់ខ្លួនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីជាមួយបុគ្គលម្នាក់ទៀត។ ប្រសិនបើបន្ទាប់ពីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មី បុគ្គលដែលបានបាត់ខ្លួននោះបានត្រឡប់មកវិញ ហើយការប្រកាសអំពីបាត់ខ្លួនត្រូវបានលុបចោល តើយើងត្រូវចាត់ទុកអាពាហ៍ពិពាហ៍ទាំងពីរនេះយ៉ាងដូចម្តេច? ចំពោះករណីនេះ អាពាហ៍ពិពាហ៍មុនត្រូវបានរំលាយនៅពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មី ហើយមានតែអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្រោយទេដែលមានអនុភាព។[25]ជនដែលបានប្រព្រឹត្តិល្មើសពាក់ព័ន្ធទៅនឹងឯកពន្ធភាពត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែដល់ ១(មួយ) ឆ្នាំ និងផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ ១០០.០០០ (មួយរយពាន់) រៀល ដល់ ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ឬផ្តន្ទាទោសណាមួយនៃទោសទាំងពីរ។[26]

---

[23] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ១០៦៨

[24] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៩

[25] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤

[26] ច្បាប់ស្តីពីឯកពន្ធភាព , មាត្រា ៩

២.១.១.៣. លក្ខខណ្ឌវិធវភាព

គោលការណ៍វិធវភាព គឺជាគោលការណ៍មួយដែលហាមឃាត់នារីមិនឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដើម្បីកសាងគ្រួសារថ្មីបន្ទាប់ពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ចាស់បានរំលាយ។ គោលការណ៍នេះត្រូវបានបញ្ញត្តិឲ្យដឹងច្បាស់ថាតើកូននៅក្នុងផ្ទៃរបស់ស្ត្រីជាកូនរបស់ប្តីមុន ឬកូនរបស់ប្តីក្រោយ។

ក្រោយពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ចាស់ត្រូវបានរំលាយ ឬត្រូវបានលុបចោលដោយមូលហេតុប្តីស្លាប់ មោឃភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬការលែងលះគ្នា នារីមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទៀតទេដោយនៅរង់ចាំឲ្យផុតនូវគោលការណ៍វិធវភាពជាមុនសិន ពោលគឺឲ្យមេម៉ាយមួយរយៈសិន។ តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណី នារីមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀតបានឡើយ ប្រសិនបើអំឡុងពេល១២០ ថ្ងៃពុំទាន់បានកន្លងផុត គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនត្រូវបានរំលាយ ឬលុបចោល។ ប៉ុន្តែករណីខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលនារីមានផ្ទៃពោះនៅមុនពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនត្រូវបានរំលាយ ឬលុបចោលហើយបានសម្រាលកូន ឬចំពោះករណីដែលមានលិខិតបញ្ជាក់ពីការគ្មានផ្ទៃពោះពីវេជ្ជបណ្ឌិត។[27]

២.១.១.៤. ការហាមឃាត់រវាងញាតិពន្ធ

អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនអាចធ្វើបានឡើយរវាងញាតិពន្ធនៃខ្សែផ្ទាល់ ព្រោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងញាតិពន្ធខ្សែផ្ទាល់ និងរវាងជនដែលធ្លាប់ជាញាតិពន្ធខ្សែផ្ទាល់ ដោយសារតែញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់សហព័ទ្ធមានទំនាក់ទំនងគ្នាប្រហាក់ប្រហែលនឹងញាតិលោហិតដែរ ខ្សែផ្ទាល់របស់ខ្លួនផ្ទាល់ដែលស្រដៀងគ្នាទៅនឹងទំនាក់ទំនងឪពុកម្តាយ និងកូន ដូច្នេះតាមសីលធម៌សង្គមក៏អាពាហ៍ពិពាហ៍បែបនេះមិនមែនជាគួរដែរ។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ពុំអាចធ្វើបានឡើយរវាងញាតិពន្ធនៅក្នុង៣ថ្នាក់ រាប់ទាំងថ្នាក់ទី៣ផង ដោយសារតែនៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា សាខាញាតិពន្ធនោះមាននិន្នាការបង្កើតទំនាក់ទំនងញិតជារួម ដែលមានលក្ខណៈជិតស្និទ្ធស្រដៀងគ្នាទៅនឹងញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ និងសាខាញាតិលោហិតដែរ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែតាមទំនៀមទំលាប់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានករណីអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយបង ឬប្អូនប្រុស ដែលនៅលីវរបស់សពប្តី ឬករណីដែលប្រពន្ធបានទទួលមរណភាព ហើយប្អូនស្រី ឬបងស្រីរបស់សពប្រពន្ធទៅរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយប្តី ដើម្បីមើលថែទាំកូនរបស់បុគ្គលដែលទទួលមរណភាពនោះជាដើម ហើយម្យ៉ាងទៀត ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងបងប្អូនរបស់ប្តី និងបងប្អូនបង្កើតរបស់ប្រពន្ធក៏ឃើញមានផងដែរ ដូច្នេះសហព័ទ្ធណាម្ខាងបានទទួលមរណភាព សហព័ទ្ធដែលនៅរស់អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយបុគ្គលដែលធ្លាប់ជាសាខាញាតិពន្ធនៅក្នុង៣ថ្នាក់បាន បើតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីមាត្រា ៩៥២ ។[28]

[27] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៥០
[28] អាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការលែងលះ , សិក្ខាសាលាគណៈមេធាវីលើកទី៧, ទំព័រ ២៩

២.១.១.៥. ការហាមឃាត់ខាងញាតិលោហិត

អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនអាចធ្វើបានឡើយរវាងញាតិលោហិតផ្ទាល់ ឬសាខាញាតិលោហិត ក្នុង៣ថ្នាក់រាប់ទាំងថ្នាក់ទី៣ផងដែរ នេះបើតាមមាត្រា៩៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងញាតិថ្នាក់ជិតបែបនេះ ត្រូវបានហាមឃាត់ដោយសារការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងសាច់ញាតិវាមានលក្ខណៈផ្ទុយនឹងសីលធម៌សង្គម ហើយសង្គមភាគច្រើនក៏មិនទទួលស្គាល់អាពាហ៍ពិពាហ៍បែបនេះដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងសាច់ញាតិ លទ្ធភាពនៃពិការភាពរបស់កូនដែលកើតមកមានកំណើនខ្ពស់។[29]

២.១.១.៦. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងព្រមព្រៀង

ជាគោលការណ៍ ការព្រមព្រៀងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវតែជាការយល់ព្រមព្រៀងដោយសេរី ពោលគឺមិនត្រូវមានការបង្ខំ ការគំរាម ការឆបោក ឬ ការភ័ន្តច្រឡំលើមុនុស្សឡើយ។ ការបង្ខំ និងការភ័ន្តច្រឡំលើមនុស្សត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមូលហេតុនៃមោឃភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ការគំរាម និងការឆបោក គឺជាមូលហេតុនៃការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

យ៉ាងណាមិញ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីមិនបានផ្តល់និយមន័យឲ្យបានច្បាស់លាស់នៃពាក្យ ការបង្ខំ ការគំរាម ការភ័ន្តច្រឡំលើមនុស្ស និង ការឆបោក ឡើយ។ ប៉ុន្តែ គេអាចកំណត់បានថា ការបង្ខំ គឺចង់សំដៅលើករណីនៃជនដែលត្រូវរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយគ្មានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសទាល់តែសោះ ពោលគឺ ការបង្ខំបានធ្វើឲ្យសាមីខ្លួនគ្មានឆន្ទៈនឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍តែម្តង។ ទន្ទឹមនឹងនេះ បើតាមខ្លឹមសារនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ការបង្ខំមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លាជាការគំរាម មានន័យថា ការបង្ខំគឺមានលក្ខណៈដាច់ណាត់ជាងការគំរាម ត្រង់ថាការបង្ខំធ្វើឲ្យសាមីខ្លួនគ្មានឆន្ទៈជ្រើសរើស ក៏ប៉ុន្តែសម្រាប់ការគំរាមវិញ សាមីខ្លួនជ្រើសរើសរៀបការ ក៏ព្រោះតែការភ័យខ្លាច។

ចំណែកឯការភ័ន្តច្រឡំលើមនុស្សវិញ គឺសំដៅទៅលើករណីនៃការភ័ន្តច្រឡំទៅលើអត្តសញ្ញាណរបស់មនុស្ស។ល។

លើសពីនេះទៅទៀត ការគំរាម គឺជាមធ្យោបាយខុសច្បាប់មួយ តាមរយៈការជូនដំណឹងពីភាពអាក្រក់ទៅភាគីម្ខាងទៀត ក្នុងគោលដៅឲ្យជននោះមានការភ័យខ្លាច ហើយយល់ព្រមរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ដោយឡែកចំពោះ ការឆបោក គឺជាបោកប្រាស់ឲ្យជនណាម្នាក់ធ្លាក់ទៅក្នុងការភ័ន្តច្រឡំ ហើយយល់ព្រមរៀបការ។[30]

២.១.១.៧. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងសមត្ថភាព

---

[29] អាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការលែងលះ , សិក្ខាសាលាគណៈមេធាវីលើកទី៧, ទំព័រ ២៩

[30] រុន ពណ្ណារិទ្ធ និង ចាំង ស៊ីណាត, នីតិព្រហ្មទណ្ឌ និង នីតិគ្រួសារ (២០១៧), ៣២២

នៅក្នុងករណីណាក៏ដោយ ភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវតែជាមនុស្សមានសមត្ថភាពបង្ហាញឆន្ទៈ។ ក៏ប៉ុន្តែជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ គឺអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន នៅក្នុងករណីដែលជននោះអាចមានសមត្ថភាពបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងកម្រិតអប្បបរមាដែលចាំបាច់ដើម្បីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ (មាត្រា ៩៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី)។ក្នុងករណីបែបនេះ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានបញ្ញត្តិយ៉ាងច្បាស់ថា មិនចាំបាច់តម្រូវឲ្យមានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅឡើយ។

ចំពោះជនដែលស្ថិតនៅក្រោមហិតូបត្ថម អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានដោយមិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីហិតូបត្ថមកៈឡើយ (មាត្រា ៣០នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី មិនតម្រូវឲ្យធ្វើបែបនេះទេ)។[31] ដែលខុសពីអនីតិជនដែលចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ តម្រូវឲ្យមានការយល់ព្រមពីអ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលតាមច្បាប់កំណត់ដែលជាលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបាន។

២.១.២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់

តាមធម្មតា លក្ខខណ្ឌទម្រង់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋខ្មែរនិងពលរដ្ឋខ្មែរតាមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺអនុលោមតាមមាត្រា៩៥៥ ដល់មាត្រា៩៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងអនុក្រឹត្យលេខ១០៣ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៩ ធ្នូឆ្នាំ ២០០០ ស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន អនុក្រឹត្យលេខ ៦០ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០២ ស្តីពីការកែសម្រួលមាត្រា ៨ និងមាត្រា ៥៩ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ១០៣ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២០ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន និងអនុក្រឹត្យលេខ ១៧ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ១៤ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការកែសម្រួលអនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន។ គួរកត់សម្គាល់ថា បើផ្អែកតាមមាត្រា ៩៥៥ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី បានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ៖ ការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ការចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវធ្វើដោយផ្អែកនីតិវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងបទបញ្ញត្តិស្តីពីការចុះអត្រានុកូលដ្ឋាន។[32]

២.១.២.១.ការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាកិច្ចសន្យាដ៏ឱឡារិកមួយ ដែលធ្វើឡើងដោយបុរសម្នាក់និងស្ត្រីម្នាក់ដែលប្តេជ្ញាថាខ្លួននឹងរួមសមគ្គសង្វាសជាមួយគ្នាតាមបទបញ្ញត្តិច្បាប់ ហើយដែលមិនអាចរំលាយទៅវិញបានតាមទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួន អាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងមានអនុភាពពេញលក្ខណៈច្បាប់លុះត្រាតែអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះធ្វើឡើងស្របតាមក្បួនខ្នាតដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់។[33]

---

[31] រុន ពណ្ណារិទ្ធ និង ចាំង ស៊ីណាត, នីតិព្រហ្មទណ្ឌ និង នីតិគ្រួសារ (២០១៧), ៣២០

[32] រុន ពណ្ណារិទ្ធ និង ចាំង ស៊ីណាត, នីតិព្រហ្មទណ្ឌ និង នីតិគ្រួសារ (២០១៧), ៣២៧

[33] ច្បាប់ស្តីពីឯកពន្ធភាព , មាត្រា ៣

បុរស និងនារី ដែលមានបំណងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវដាក់ពាក្យសុំច្បាប់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាននៃឃុំសង្កាត់នៃលំនៅដ្ឋានសាមីខ្លួននារី។ មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានត្រូវពិនិត្យឲ្យបានហ្មត់ចត់នូវពាក្យសុំនោះ ដោយផ្អែកទៅលើលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។[34]

២.១.២.២. ការប្រកាសជាសាធារណៈ

បន្ទាប់ពីបុរសនិងនារីដែលមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាបានធ្វើការដាក់ពាក្យសុំច្បាប់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រួចហើយ មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានត្រូវបិទប័ណ្ណប្រកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលគ្រោងធ្វើនោះផ្សាយជាសាធារណនៅលំនៅដ្ឋានខាង និង នៅសាលាឃុំ ឬ សាលាសង្កាត់នៃសាមីខ្លួននារី ០១ច្បាប់។ ប័ណ្ណប្រកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍ ០២ច្បាប់ទៀតត្រូវផ្ញើទៅជូនមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានឃុំ ឬសង្កាត់ខាងបុរស ដើម្បីយកទៅបិទផ្សាយនៅលំនៅដ្ឋាន និងបិទនៅសាលាឃុំ ឬសង្កាត់នៃសាមីខ្លួនបុរស ០១ ច្បាប់។ ប័ណ្ណប្រកាសត្រូវចុះ ៖

• នាមត្រកូល នាមខ្លួន អាយុ មុខរបរ និង លំនៅនៃអនាគត ប្តី ប្រពន្ធ។

• នាមត្រកូល នាមខ្លួន អាយុ មុខរបរ និង លំនៅរបស់ឪពុកម្តាយនៃអនាគត ប្តីប្រពន្ធ បើឪពុក ឬម្តាយស្លាប់ ត្រូវដាក់ថាស្លាប់។[35]

២.១.២.៣. រយៈពេលប្តឹងជំទាស់

ប័ណ្ណប្រកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបិទផ្សាយក្នុងរយៈពេល១០ថ្ងៃ មុនថ្ងៃរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដើម្បីជនដែលមានផលប្រយោជន៍នៅក្នុងរឿងនេះ អាចប្តឹងជំទាស់នឹងអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះបានប្រសិនបើមានការមិនយល់ស្របនឹងអាពាហ៍នោះ។ ផុតរយៈពេល១០ថ្ងៃ អាពាហ៍ពិពាហ៍អាចធ្វើទៅបាន បើគ្មានការប្តឹងជំទាស់។ បើមានបណ្តឹងជំទាស់នឹងអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ លុះត្រាតែបណ្តឹងជំទាស់ត្រូវបានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយចប់។[36]

២.១.២.៤. ការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍

អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជា កិច្ចសន្យាដ៏ឱឡារិកមួយធ្វើឡើងដោយបុរសម្នាក់ និងនារីម្នាក់ដែលប្តេជ្ញាថានឹងខ្លួននឹងរួមសមគ្គសង្វាសនឹងគ្នាតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ហើយមិនអាចរំលាយទៅវិញបានតាមទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួន។ នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ក៏តម្រូវឲ្យភាគីទាំងសងខាងគោរពទៅលើលក្ខខណ្ឌទម្រង់ផងដែរ ដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលរួចផុតពីមោឃភាព។ បន្ទាប់ពីការដាក់ពាក្យស្នើសុំការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការប្រកាសផ្សាយជាសាធារណៈ និងផុតរយៈពេលប្តឹងជំទាស់ ឬ ការដោះស្រាយការប្តឹងជំទាស់រួចរាល់ដោយសមត្ថកិច្ច បុរស និង នារី ដែលមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាអាចចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន។

[34] អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន , មាត្រា ២៨

[35] អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន , មាត្រា ២៩

[36] អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន , មាត្រា ២៩

អាពាហ៍ពិពាហ៍អាចចាត់ទុកជាត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈច្បាប់បាន លុះត្រាតែបុរស និងនារីដែលស្ម័គ្រចិត្តយកទទួលគ្នាជា ប្តី ប្រពន្ធ ចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅចំពោះមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានខាងលំនៅដ្ឋានរបស់នារី។

កិច្ចសន្យានេះ ត្រូវចុះក្នុងសៀវភៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន និងផ្តិតមេដៃ ប្តី ប្រពន្ធ និងសាក្សីគ្រប់អាយុការ ចំនួន ០២នាក់ផង។[37]

ពេលសាមីខ្លួនជាអនាគត ប្តី និងប្រពន្ធ មករាយការណ៍សុំចុះសៀវភៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានត្រូវចុះសៀវភៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ រួចហើយប្រគល់អោយសាមីខ្លួន ប្តីប្រពន្ធនូវសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ច្បាប់ដើម ០១សន្លឹក និងចេញសេចក្តីចម្លងតាមការស្នើសុំរបស់សាមីខ្លួន។[38]

២.២ អនុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍

តាមច្បាប់ បន្ទាប់ពីភាគីទាំងសងខាងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រួច គូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងក្លាយជាសហព័ទ្ធ។ ដូច្នេះ ក្នុងឋានៈជាសហព័ទ្ធនេះបានផ្តល់សិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចមួយចំនួន ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិ ព្រមទាំងទិដ្ឋភាពនៃករណីយកិច្ចរបស់សហព័ទ្ធ។

២.២.១ សិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធ

បន្ទាប់ពីអាពាហ៍ពិពាហ៍រួច សហព័ទ្ធមានសិទ្ធិផ្សេងៗ ដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ជាធរមាន ដែលសិទ្ធិទាំងនោះមានដូចជា សិទ្ធិប្រើប្រាស់នាមត្រកូល សិទ្ធិបង្កើតប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិជាដើម ដើម្បីកំណត់ផលប្រយោជន៍រៀងៗខ្លួននៅក្នុងគ្រួសារ។

២.២.១.១ ការប្រើប្រាស់នាមត្រកូល

អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាកិច្ចសន្យាដ៏ឱឡារិកមួយ ដែលធ្វើឡើងដោយបុរសម្នាក់និងស្ត្រីម្នាក់ដែលប្តេជ្ញាថាខ្លួននឹងរួមសមគ្គសង្វាសជាមួយគ្នាតាមបទបញ្ញត្តិច្បាប់ ហើយដែលមិនអាចរំលាយទៅវិញបានតាមទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួន អាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងមានអនុភាពពេញលក្ខណៈច្បាប់លុះត្រាតែអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះធ្វើឡើងស្របតាមក្បួនខ្នាតដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់។

ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីប្រទេសកម្ពុជា អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលស្របទៅតាមគតិយុត្តិក៏បើកលទ្ធភាពដល់សហព័ទ្ធម្ខាងក្នុងការប្រើប្រាស់នាមត្រកូលរបស់ប្តី ឬប្រពន្ធ ឬប្រើនាមត្រកូលរៀងខ្លួនៗ ដែលមានមុនអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន។[39] មានន័យថា នាមត្រកូលរបស់ប្តី និងប្រពន្ធអាចដូចគ្នា និងអាចខុសគ្នា។

[37] អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន , មាត្រា ៣០

[38] អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន , មាត្រា ៣១

[39] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៦៥

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក សុខ សម្បត្តិ បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមច្បាប់ជាមួយអ្នកស្រី គង់ បញ្ញា។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកស្រី គង់ បញ្ញា អាចប្រើនាមត្រកូលរបស់ប្តីនាងបាន ដោយប្តូរទៅជា លោកស្រី សុខ បញ្ញា វិញក៏បានដែរ។

២.២.១.២ ការទទួលបាននីតិភាព

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានចែងថា ប្រសិនបើអនីតិជនបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ អនីតិជននោះបានចាត់ថាដល់នីតិភាពដោយអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ក្នុងការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏បានបញ្ជាក់ដែរថា អនីតិជនដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ នឹងត្រូវទទួលអគ្គាធីនភាពដោយមិនចាំបាច់មានការប្រកាសពីតុលាការ។[40] អនីតិជនដែលទទួលអគ្គាធីនភាពត្រូវចាត់ទុកថាបានដល់នីតិភាព។

ទាំងអស់នេះមានន័យថា អាពាហ៍ពិពាហ៍នាំមកនូវអគ្គាធីនភាពដល់អនីតិជនដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយនីតិភាពនេះនឹងមិនបាត់បង់ឡើយទោះបីជាការលែងលះកើតមានឡើងក៏ដោយ។ អនិតិជនដែលចាត់ទុកជានីតិជន អាចមិនត្រឹមតែបានទទួលសមត្ថភាពនៅក្នុងការធ្វើសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ តែថែមទាំងអាចធ្វើសកម្មភាពឋានៈបុគ្គលក៏ដូចជាសកម្មភាពនៅក្នុងអាជីវកម្ម អាពាហ៍ពិពាហ៍ផ្សេងទៀតដោយឯករាជ្យ ដោយមិនចាំបាច់មានការអន្តរាគមន៍ពីឪពុកម្តាយ។

២.២.១.៣ សេរីភាពជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈ

បន្ទាប់ពីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍តាមច្បាប់ រួចរាល់ សហព័ទ្ធនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យមានសិទ្ធិសេរីភាពរៀងៗខ្លួននៅក្នុងការជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈ។ នៅក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចែងថាប្តីប្រពន្ធមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈនិងសិទ្ធិចូលរួមប្រាស្រ័យដោយសេរីភាពក្នុងសកម្មភាពនយោបាយ វប្បធម៌និងសង្គម។ ប្តីប្រពន្ធ ត្រូវបន្តគោរពនូវសិទ្ធិបុគ្គលចំពោះសេរីភាពនៅក្នុងការជ្រើសរើសការចូលរួម ក្នុងវិជ្ជាជីវៈក្នុងនាមជាដៃគូជាមួយភាគីម្ខាងទៀត និងសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនយោបាយ វប្បធម៌និងសង្គមដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានចែងថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទមានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មកក្នុងជីវភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ចនិងវប្បធម៌របស់ប្រទេសជាតិ។[41]

២.២.១.៤ ការអាស្រ័យនៅទ្រព្យដោយឡែករបស់សហព័ទ្ធ

ដើម្បឲ្យមានភាពងាយស្រួលនៅក្នុងការបែងចែកនូវទ្រព្យសម្បត្តិសហព័ទ្ធនៅពេលលែងលះ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីខ្មែរ ទ្រព្យសម្បត្តិសហព័ទ្ធដែលកំណត់ទៅតាមច្បាប់កំណត់ បែងចែកជាពីរ គឺទ្រព្យសម្បត្តិរួម និងដោយឡែក។ ទ្រព្យដោយឡែក គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួល

[40] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ២១

[41] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៦៧

បានតាមរយៈប្រទានកម្ម សន្តតិកម្ម អច្ច័យទាន និងទ្រព្យដែលទទួលបានតាមរយៈការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកផ្សេងទៀតនឹងរាប់ជាទ្រព្យដោយឡែក។

សហព័ទ្ធម្ខាងៗនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍មានសិទ្ធិអាស្រ័យនៅលើអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែករបស់សហព័ទ្ធម្ខាង ក្នុងករណីដែលទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាអចលនវត្ថុសម្រាប់ការអាស្រ័យនៅរបស់ប្តីប្រពន្ធ។ ទោះបីជាសហព័ទ្ធសម្ខាងទៀតបានចាត់ចែងអចលនវត្ថុនោះក៏ដោយ ក៏សហព័ទ្ធអាចបន្តអាស្រ័យនៅអចលនវត្ថុនោះបានដែរ។[42]

២.២.១.៥ ការបង្កើតរបបសុំកូនពេញលេញ

របបសុំកូនគឺជារបបមួយដែលបានបង្កើតទំនាក់ទំនងញតិភាពរវាងកូនសុំនិងឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមដែលស្របទៅតាមច្បាប់ក្នុងគោលដៅធ្វើឲ្យកូនសុំអាចបានរស់នៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានថ្មីដោយគេចផុតពីភាពក្រីក្រ ឬការកេងប្រវ័ញ្ចកម្លាំងពលកម្ម ឬការរំលោភបំពានផ្សេងៗទៅលើកុមារ។បុគ្គលដែលមានសហព័ទ្ធ អាចបង្កើតរបបសុំកូនពេញលេញបាន។ យោងតាមមាត្រា ១០០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានចែងថា បុគ្គលដែលក្លាយជាឪពុក ឬ ម្តាយចិញ្ចឹមត្រូវតែជាបុគ្គលដែលមានសហព័ទ្ធ។ ពាក្យសហព័ទ្ធដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា១០០៨ សំដៅទៅលើសហព័ទ្ធដែលបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬសហព័ទ្ធ ក្នុងន័យជាអនីតិសង្វាស? វាជាការលំបាកក្នុងការបកស្រាយ ប៉ុន្តែតាមទស្សនាទាននៃផ្នត់គំនិតរបស់ក្រមរដ្ឋប្បវេណីសំដៅទៅលើការប្រើប្រាស់ចំពោះអ្នកដែលបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវ។

ក្រៅពីនេះ ការតម្រូវឲ្យមានសហព័ទ្ធក្នុងការសុំកូនពេញលេញជាលក្ខខណ្ឌមួយដើម្បីធានាការពារផលប្រយោជន៍ដល់កូនដែលត្រូវយកទៅចិញ្ចឹមផងដែរ។

២.២.១.៦ ការបង្កើតប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ

ផ្អែកតាមស្មារតីក្រមរដ្ឋប្បវេណី គេឃើញមានប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហព័ទ្ធចំនួនពីរ គឺប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា និងប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់។ គូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍មានសិទ្ធិយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងការជ្រើសរើសប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីផលប្រយោជន៍សម្រាប់គ្រួសាររបស់ខ្លួន អំណះអំណាងនេះត្រូវបានបញ្ញត្តិនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី។

ក.ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា

ជាគោលការណ៍ ដើម្បីអាចជ្រើសរើសប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា សហព័ទ្ធត្រូវធ្វើកិច្ចសន្យាទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ។ មួយវិញទៀត កិច្ចសន្យាត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៅមុន ឬនៅក្រោយពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ជាពិសេសទៅទៀត កិច្ចសន្យានេះត្រូវតែចុះបញ្ជីដើម្បីអាចយកមកតតាំងនឹងតតិយជន

[42] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៧៧

បាន។ ម្យ៉ាងទៀត ការចុះបញ្ជីនេះត្រូវធ្វើនៅនាយកដ្ឋានកិច្ចការរដ្ឋប្បវេណីនៃក្រសួងយុត្តិធម៌ តាមពាក្យសុំចុះបញ្ជីរបស់ប្តីប្រពន្ធ ឬបុគ្គលដែលនឹងរៀបការជាមួយគ្នាដោយផ្អែកតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៦ និងមាត្រា ២៨ នៃច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងប្រកាសរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ស្តីពីនីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីកិច្ចសន្យាទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ។

យ៉ាងណាមិញ ពាក្យថា លក្ខខណ្ឌតតាំង គឺចង់សំដៅទៅលើលក្ខខណ្ឌដែលត្រូវបំពេញ ដើម្បីឲ្យមានអនុភាពទៅលើតតិយជន ក្រៅពីគូភាគី។ ដូច្នេះ កង្វះលក្ខខណ្ឌតតាំង នឹងនាំឲ្យតតិយជនអាចជំទាស់ចំពោះអនុភាពនៃកិច្ចសន្យាចំពោះរូបគាត់បាន។

ខ.ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់

នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធមិនបានធ្វើកិច្ចសន្យាស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ទេនោះ ច្បាប់បានសន្មត ឬសច្ចាធារណ៍ថាសហព័ទ្ធនឹងប្រកាន់យកនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមការកំណត់របស់ច្បាប់។ ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់ នឹងមិនទាមទារឲ្យមានការចុះបញ្ជីទេ ដែលខុសពីប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យាដែលការចុះបញ្ជីគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីឲ្យកើតមានអនុភាពគតិយុត្តិ។

ខ.១ ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក

ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានបញ្ញត្តិថា ទ្រព្យដោយឡែកគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធរបស់សហព័ទ្ធណាម្នាក់ ដែលទ្រព្យទាំងនោះមានដូចជា ៖

• ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធមាន នៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក រតនា បានធ្វើការសន្សំលុយទិញដីមួយកន្លែងនៅជាយក្រុងភ្នំពេញ។ ពីរឆ្នាំក្រោយមកគាត់បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយកញ្ញា ពិសី ដោយបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ដូចនេះ ដីមួយកន្លែងខាងលើជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែករបស់លោក រតនា។ ដូចនេះ លោក រតនាអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកបានដោយសេរី។

• ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធទទួលបាន ដោយប្រទានកម្ម ឬសន្តតិកម្ម ឬ អច្ច័យទាន នៅក្នុងអំឡុងពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ឧទាហរណ៍ ៖ ដូចគ្នាទៅនឹងករណីខាងលើ នៅថ្ងៃរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ចូលមកដល់រវាងលោក រតនា និងកញ្ញា ពិសី ស្រាប់ឪពុកម្តាយបង្កើតរបស់កញ្ញា ពិសី បានប្រទានកម្មនូវចិញ្ចៀនពេជ្រ ១វង់។ ដូច្នេះ ចិញ្ចៀនពេជ្រ១វង់ ខាងលើគឺជាទ្រព្យដោយឡែករបស់កញ្ញា ពិសី។ ដូចនេះ កញ្ញា ពិសី អាចធ្វើការចាត់ចែងទ្រព្យដោយឡែករបស់នាងបានដោយសេរី។

សូមធ្វើការកត់សម្គាល់ថា ប្រសិនបើទាយកធ្វើប្រទានកម្មឲ្យសហព័ទ្ធទាំងសងខាង គួរចាត់ទុកថាជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធ។ យ៉ាងណាមិញ ប្រសិនបើទាយកមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈច្បាស់លាស់វិញ គេត្រូវពិនិត្យមើលទៅលើស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃទ្រព្យនោះ។

ឧទាហរណ៍ ៖ នៅក្នុងពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងលោក សំខាន់ និងលោកស្រី ណារី ម្តាយមីងរបស់លោក សំខាន់ បានចងដៃនូវរថយន្តមួយគ្រឿង។ ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះ គួរចាត់ទុកថា រថយន្តនោះគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ពីព្រោះថាការចងដៃ គឺសម្រាប់ទាំងពីរនាក់ មិនមែនសម្រាប់តែកូនក្រមុំ ឬ កូនកម្លោះនោះទេ។

• ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាតម្លៃតប ទទួលបានពីការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក

ឧទាហរណ៍ ៖ នៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយលោកស្រី បញ្ញា លោក សម្បត្តិមានទ្រព្យដូចជាដីមួយកន្លែង និងរថយន្តមួយគ្រឿងដែលគេចាត់ទុកជាទ្រព្យដោយឡែករបស់លោក បញ្ញា។ នៅពេលដីធ្លីកំពុងឡើងថ្លៃ ស្រាប់តែលោក បញ្ញា បានសម្រេចចិត្តលក់ដីមួយកន្លែងនោះ។ នៅក្នុងករណីបែបនេះ ប្រាក់ដែលបានពីការលក់ដីត្រូវចាត់ទុកថាជាទ្រព្យដោយឡែក។

ខ.២ ទ្រព្យសម្បត្តិរួម

នៅក្នុងច្បាប់ ទ្រព្យសម្បត្តិកំណត់ដោយច្បាប់បែងចែកជាពីរគឺ ទ្រព្យរួម និងទ្រព្យដោយឡែក ដើម្បីកំណត់ស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិនៅមុនពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងទ្រព្យសម្បត្តិមាននៅក្រោយពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដែលងាយស្រួលបែងចែកនៅពេលលែងលះ។

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយដែលប្តីប្រពន្ធទាំងសងខាង ឬ តែម្ខាងទទួលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។[43] ដូច្នេះ ទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធមានដូចជា ចំណូលដែលបានមកពីការងាររបស់សហព័ទ្ធដូចជាប្រាក់បៀវត្ស។ល។ ក៏ដូចជាផលនៃទ្រព្យដោយឡែកជាដើម។

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក សំណាង បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយអ្នកស្រី ហត្ថា តាំងពីឆ្នាំ ២០១៥។ នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ លោក សំណាង និង អ្នកស្រីហត្ថា បានសម្រេចចិត្តជាមួយគ្នាក្នុងការបើកអាជីវកម្មលក់ដូរមួយកន្លែងក្បែរផ្សារដើមគរ។ នៅក្នុងអាជីវកម្មនោះ លោក សំណាង និងអ្នកស្រី ហត្ថា បានប្រាក់ចំណូលចំនួន ១០០០ ដុល្លារក្នុងមួយខែ។ ដូច្នេះ ប្រាក់ចំណូល ១០០០ ដុល្លារនៅក្នុងមួយខែនោះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់អ្នកទាំងពីរ។

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ដេវីត និងអ្នកស្រី សុខា គឺជាសហព័ទ្ធនឹងគ្នាស្របទៅតាមច្បាប់។ នៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍លោក ដេវីត មានផ្ទះមួយកន្លែងដែលច្បាប់បានចាត់ទុកថាជាទ្រព្យដោយឡែក។ ដោយសារស្ថានភាពនៅក្នុងគ្រួសារមិនសូវមានភាពធូរធារ លោក ដេវីត ក៏បានសម្រេចចិត្តយកផ្ទះរបស់ខ្លួនដែលជាទ្រព្យ

[43] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៧៣

ដោយឡែកទៅធ្វើកតិសន្យាជាមួយភាគីម្ខាងទៀតដែលទទួលកម្រៃចំនួន៥០០ ដុល្លារក្នុងមួយខែ។ ដូចនេះ ប្រាក់ចំនួន ៥០០ដុល្លារ ដែលជាផលនៃទ្រព្យដោយឡែកត្រូវចាត់ទុកថាជាទ្រព្យរួម។

ដោយឡែក ចំពោះកម្មសិទ្ធិបញ្ញា ដូចជាសិទ្ធិអ្នកនិពន្ធជាដើម គឺត្រូវធ្វើការបែងចែករវាងសិទ្ធិសីលធម៌ និងសិទ្ធិបេតិកភណ្ឌ។ ដូច្នេះ ប្រាក់កម្រៃដែលបានមកពីការធ្វើអាជីវកម្មលើស្នាដៃដែលទទួលបាន ក្នុងអំឡុងពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺត្រូវចាត់ទុកថាជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធ។

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក សេរី បាននិពន្ធសៀវភៅមួយក្បាលដែលមានចំណងជើងថា ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសកម្ពុជា នៅឆ្នាំ ២០១៥ ។ នៅឆ្នាំ ២០២០ លោក សេរី បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងអ្នកស្រី ធីតា។ នៅឆ្នាំ ២០២១ នេះ គាត់បានលក់សៀវភៅដែលជាស្នាដៃរបស់គាត់បានចំនួន ២០០ ក្បាល គឺបានកម្រៃចំនួន ១០០០ ដុល្លារ។ ដូចនេះ ប្រាក់ចំនួន ១០០០ ដុល្លារគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធ។

ខ.២.១ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលគូសហព័ទ្ធរកបាននៅអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមវិញ សហព័ទ្ធទាំងសងខាងមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួម ក្នុងទំហំចាំបាច់ដោយផ្អែកទៅលើជីវភាពគ្រួសារ។ តាមពិតសហព័ទ្ធត្រូវគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមដោយសហការគ្នា។ សូមកត់សម្គាល់ថាពាក្យ គ្រប់គ្រង គឺជាពាក្យដែលមានន័យមិនសូវច្បាស់លាស់ ហើយក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏មិនបានផ្ដល់និយមន័យជាក់លាក់ចំពោះពាក្យនេះផងដែរ។ ដូច្នេះការជួសជុលទ្រព្យសម្បត្តិរួម ការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរួម ក៏គួរតែត្រូវចាត់ទុកថាជាសកម្មភាពនៃការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមដូច្នោះដែរ។

ខ.២.២ ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម

លើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម បើផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីមាត្រា ៩៧៦ គឺតម្រូវឲ្យមានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធទាំងសងខាង។ ក៏ប៉ុន្តែ បើមានស្ថានភាពមិនអាចជៀសវាងបាន ដើម្បីថែទាំជីវភាពរួមក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងដើម្បីថែរក្សាជីវភាពរស់នៅ ប្ដី ឬប្រពន្ធអាចលក់ ឬធ្វើការចាត់ចែងដោយទទួលបានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ។

យ៉ាងណាមិញ នៅក្នុងករណីដែលប្ដី ឬ ប្រពន្ធណាម្ខាងបានធ្វើការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយពុំមានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀត ឬក៏ពុំមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការទេ ភាគីម្ខាងទៀតអាចទាមទារឲ្យតុលាការសម្រេចលុបចោលការចាត់ចែងនោះបាន។ បើជាអចលនវត្ថុសម្រាប់ការអាស្រ័យនៅរបស់គ្រួសារ សហព័ទ្ធដែលមិនបានផ្ដល់ការយល់ព្រមអាចទាមទារឲ្យលុបចោលនូវការចាត់ចែងនោះ ទៅតុលាការបាននៅក្នុងអំឡុងពេល ២ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលដឹងអំពីការចាត់ចែងនោះ បើសិនជាទ្រព្យផ្សេងទៀត សហព័ទ្ធដែល

មិនបានផ្តល់ការយល់ព្រមអាចទាមទារឲ្យលុបចោលនូវការចាត់ចែងនោះ ទៅតុលាការបាននៅក្នុងអំឡុងពេល ១ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដឹងអំពីការចាត់ចែងនោះ។

២.២.២ ករណីយកិច្ចរបស់សហព័ទ្ធ

នៅពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍បង្កើតអនុភាព សហព័ទ្ធនីមួយៗ ក៏មានករណីយកិច្ចដូចគ្នាទៅនឹងសិទ្ធិផងដែរ ។ ករណីយកិច្ចទាំងនោះមានដូចជា ករណីយកិច្ចរួមរស់ជាមួយគ្នា និង ករណីយកិច្ចទទួលខុសត្រូវរួម។

២.២.២.១ ករណីយកិច្ចរួមរស់ជាមួយគ្នា

អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាសម្ព័ន្ធផ្លូវចិត្ត រាងកាយ និងសេដ្ឋកិច្ចនៃប្តីប្រពន្ធ ដូច្នេះ ប្តីប្រពន្ធត្រូវរួមរស់ជីវភាពជាមួយគ្នាហើយសហការសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមកដោយប្តីប្រពន្ធត្រូវមានភាពស្មើគ្នាលើគ្រប់ទស្សនះ។ ប្តីប្រពន្ធមានករណីយកិច្ចស្រលាញ់គ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីឈានទៅកាន់វឌ្ឍនភាពព្រមទាំងកសាងគ្រួសារមួយដែលមានសាមគ្គីភាពនិងប្រកបដោយសុភមង្គល។ មួយវិញទៀត ប្តីប្រពន្ធគឺជាបុគ្គលឯករាជ្យនិងស្មើភាពគ្នា ត្រូវមានករណីយកិច្ចសហការគ្នាដើម្បីថែរក្សាជីវភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍រួមហើយទន្ទឹមនឹងនេះដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងករណីយកិច្ចនេះ គឺពួកគេមានសិទ្ធិស្មើៗគ្នា។[44]

២.២.២.២ ករណីយកិច្ចបង្ការអំពើហិង្សានៅក្នុងគ្រួសារ

នៅប្រទេសកម្ពុជា អំពើហិង្សានៅក្នុងគ្រួសារមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរហើយមានករណីខ្លះដែលការជួញដូរនិងរំលោភបំពានលើកុមារត្រូវបានយល់ច្រឡំថាជាសិទ្ធិអំណាចរបស់ឪពុកម្តាយថែមទៀតផង។ ហេតុដូច្នេះហើយទើបក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានតម្រូវឲ្យសមាជិកម្នាក់ៗនៅក្នុងគ្រួសារមានករណីយកិច្ចគោរពសិទ្ធិ និងសេរីភាពរវាងគ្នាទៅវិញទៅមកនិងជួយសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមកដើម្បីភាពសុខដុមនៅក្នុងគ្រួសារ នេះបានសបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថាសិទ្ធិរបស់សមាជិកម្នាក់ៗនៅក្នុងគ្រួសារត្រូវបានការពារដោយផ្លូវច្បាប់ ហើយព្រមជាមួយគ្នានេះដែរ បន្ថែមពីនេះទៅទៀតក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏បានបញ្ជាក់ពីស្មារតីនៃកាតព្វកិច្ចជួយគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងគ្រួសារដែលជាសហគមន៍ដែលមានជីវភាពរួមគ្នា។ ច្បាប់បានដាក់បន្ទុកលើសមាជិកគ្រួសារម្នាក់ៗនូវករណីយកិច្ចដើម្បីក្នុងការធានាសុវត្ថិភាពនិងសន្តិភាពនៅក្នុងគ្រួសារ ដែលកំណត់ឲ្យមាននៅករណីយកិច្ចក្នុងការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សានិងការរំលោភបំពានសិទ្ធិកុមារនៅក្នុងគ្រួសារ។[45]

២.២.២.៣ ករណីយកិច្ចទទួលខុសត្រូវរួមរបស់សហព័ទ្ធ

ប្តីនិងប្រពន្ធ បន្ទាប់ពីបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របទៅតាមច្បាប់ហើយ ប្តីនិងប្រពន្ធមានករណីយកិច្ចត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមដោយសាមគ្គីភាព ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលច្បាប់កំណត់ដូចជា ៖

[44] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៦៦
[45] ក្រមរដ្ឋប្បវេណី, លេខ នស/រកម/១២០៧/០៣០, ០៨ ធ្នូ ២០០៧, មាត្រា ៩៤៣

• សោហ៊ុយដើម្បីថែរក្សាជីវភាពរួមរបស់ប្ដីប្រពន្ធ និងសោហ៊ុយដើម្បីការអប់រំ ឬការព្យាបាលកូន ជាអាទិ៍។

• កាតព្វកិច្ច និងករណីយកិច្ចផ្សេងៗទៀត ដែលប្ដី ឬ ប្រពន្ធទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ជាមួយម្ចាស់បំណុល នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬកាតព្វកិច្ច និងករណីយកិច្ចផ្សេងទៀត ដែលប្ដី ឬប្រពន្ធណាម្ខាងបានទទួលបន្ទុក ដោយមានការយល់ព្រមតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ពីប្រពន្ធ ឬ ប្ដីម្ខាងទៀត នៅក្នុងអំឡុងពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

• សោហ៊ុយដើម្បីគ្រប់គ្រង និងរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរួម

នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធម្ខាងបានជាប់បំណុលអ្នកដទៃដោយមិនមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀត ដែលបំណុលនោះសហព័ទ្ធម្ខាងបានយកទៅប្រើប្រាស់មិនបម្រើឲ្យផលប្រយោជន៍នៅក្នុងគ្រួសារ ពោលគឺការបម្រើផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន សហព័ទ្ធនោះត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះកាតព្វកិច្ចតែម្នាក់ឯង ។ ប៉ុន្តែនៅលក្ខខណ្ឌដែលបំណុលនោះ សហព័ទ្ធបានយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងន័យដើម្បីថែរក្សាជីវភាពរួមរបស់ប្ដីប្រពន្ធ ឬ ការព្យាបាលនិងអប់រំកូន ទោះបីជាសហព័ទ្ធម្ខាងទៀតមិនបានយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏ដោយ ក៏សហព័ទ្ធម្ខាងទៀតត្រូវមានករណីយកិច្ចទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាពផងដែរ។

ឧទាហរណ៍ ៖ អ្នកស្រី សុខលាភ បានខ្ចីបំណុលអ្នកជិតខាងចំនួន ២លានរៀល ក្នុងគោលបំណងព្យាបាលជម្ងឺកូនប្រុសខ្លួន។ ការខ្ចីបំណុលនេះបានធ្វើឡើងដោយមិនមានការយល់ព្រមជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីលោក ពិសិដ្ឋ ដែលជាស្វាមីទេ។ ទោះបីជាបែបនេះក្ដី ក៏លោក ពិសិដ្ឋ ក៏ត្រូវទទួលខុសត្រូវរួមជាមួយអ្នកស្រី សុខលាភ ផងដែរ ពីព្រោះការខ្ចីបំណុលខាងលើក្នុងគោលបំណងព្យាបាលជម្ងឺឲ្យកូនប្រុស។

ជំពូកទី៣ នីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋថៃនិងថៃ

៣.១. លក្ខខណ្ឌនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ព្រះរាជាណាចក្រថៃគឺជាប្រទេសមួយដែលប្រជាជនភាគច្រើនគោរពទៅលើសាសនាព្រះពុទ្ធ និងមានប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ដូចជាប្រទេសកម្ពុជាដែរ។ទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីនៃប្រទេសថៃគឺរាល់ពេលមានការប្រារព្ធនូវការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍កើតឡើង គឺតែងតែលេចឡើងនូវទិដ្ឋភាពនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ពីរប្រភេទផ្សេងគ្នា គឺការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅតាមទម្រង់ប្រពៃណីព្រះពុទ្ធសាសនា និងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅតាមទម្រង់គតិយុត្តិតាម រយៈការចុះអត្រានុកូលដ្ឋាន។[46]

ផ្អែកទៅតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ ដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលមានភាពត្រឹមត្រូវទៅតាមច្បាប់ គឺតម្រូវឲ្យភាគីទាំងសងខាងគោរពឲ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួនទៅនឹងលក្ខខណ្ឌចម្បងចំនួនពីរគឺលក្ខខណ្ឌច្បាប់ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់។ ការមិនគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់អាចជាបច្ច័យមួយក្នុងមូលហេតុផ្លូវច្បាប់ដែលអាចធ្វើឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេអាចប្រឈមទៅនឹងការលុបចោលឬអាចនឹងមោឃភាព។

៣.១.១. លក្ខខណ្ឌច្បាប់

អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាការយល់ព្រមរវាងបុរសនិងស្ត្រីក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធដើម្បីរួមរស់ជាមួយគ្នាក្នុងគោលដៅបង្កើតគ្រួសារមួយដែលមានសុភមង្គល។ដើម្បីអាចឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេអាចគេចផុតពីការលុបចោល ឬធ្វើឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេមានសុពលភាព គឺភាគីទាំងសងខាងត្រូវគោរពលក្ខខណ្ឌនានាដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ជាធរមាន។

៣.១.១.១. លក្ខខណ្ឌអាយុ

លក្ខខណ្ឌអាយុ គឺជាលក្ខខណ្ឌដែលកំណត់ពីវ័យនីតិភាពនៅក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការយល់ព្រមក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ដូចបាននិយាយខាងលើ អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាការយល់ព្រមរវាងបុរសនិងស្ត្រីក្នុងការយល់ព្រមក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ។ ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីព្រះរាជាណាចក្រថៃបានកំណត់អាយុនៅក្នុងការយល់ព្រមក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈនៅក្នុងការជ្រើសរើសគូស្រករដើម្បីបំពេញអត្ថន័យជីវិត។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសថៃបានបញ្ញត្តិថាបុរសនិងនារីដែលមិនទាន់ពេញវ័យគឺមិនអាចបង្ហាញឆន្ទៈបានទេនៅក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ អាពាហ៍ពិពាហ៍អាចនឹងប្រព្រឹត្តិទៅតាមផ្លូវច្បាប់បាន លុះត្រាតែបុរសនិងនារីមានអាយុមិនតិចជាង ១៧ឆ្នាំ។[47]

[46] www.esapeartist.com/blog/traditional-thai-wedding-ceremony-need-know
[47] Thai Civil and Commercial Code , Section 1448

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ស៊ុមសាក់ និងនារី អនង្គ មានអាយុ១៦ឆ្នាំ ដែលជាមិត្តភក្តិនឹងគ្នាដែលរៀននៅថ្នាក់កម្រិតវិទ្យាល័យជាមួយគ្នា។ លុះពេលក្រោយមក ពួកគេទាំងពីរបានធ្វើសង្សារនឹងគ្នាហើយមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាដោយហេតុថាបានស្គាល់ចិត្តស្គាល់ថ្លើមគ្នាច្បាស់។ ពួកគេទាំងពីរនាក់បានទៅសាកសួរពត៌មានពីមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានស្តីពីនីតិវិធីនៃការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍។ ដោយមើលទៅលើឯកសារសម្គាល់ខ្លួននានា មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានបានពន្យល់ប្រាប់ថា ពួកគេមានអាយុតិចជាង១៧ឆ្នាំគឺមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាបានទេ។

ទោះបីជាក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ បានបញ្ញត្តិនូវលក្ខខណ្ឌអាយុនៅក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍យ៉ាងតឹងរឹងបែបនេះក្តី ក៏ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសនេះបានបញ្ញត្តិនូវករណីលើកលែងផងដែរ ពោលគឺបើកលទ្ធភាពតាមផ្លូវច្បាប់ឲ្យបុរសនិងស្ត្រីអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាបាន ប្រសិនបើពួកគេមានហេតុផលសមស្រប ពោលគឺអាចទ្រទ្រង់ជីវភាពខ្លួនឯងបានដោយឯករាជ្យ។[48]

ឧទាហរណ៍ ៖ ដូចករណីផ្លូវច្បាប់ខាងលើ លោក ស៊ុមសាក់ និងនារីអនង្គ ពួកគេទាំងពីរនាក់មានអាជីវកម្មរៀងៗខ្លួនដែលអាចទ្រទ្រង់ជីវភាពរបស់ពួកគេបានដោយឯករាជ្យ។ លោក ស៊ុមសាក់ មានអាជីវកម្មមួយលក់សំលៀកបំពាក់តាមប្រព័ន្ធអនឡាញនិងនៅតាមផ្សារទំនើប រីឯ នារីអនង្គវិញ នាងមានអាជីវកម្មលក់គ្រឿងសម្អាងតាមផ្ទះនៅតាមប្រព័ន្ធអនឡាញ។ ដោយហេតុតែពួកគេទាំងពីរនាក់មានអាជីវកម្មរៀងៗខ្លួនដែលអាចចំណូលក្នុងការទ្រទ្រង់ជីវភាពខ្លួនឯងបានដោយឯករាជ្យ ពួកគេអាចដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតុលាការដើម្បីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាបាន។ នៅក្នុងករណីដែលមានហេតុផលសមស្របបែបនេះ តុលាការអាចឲ្យអនុញ្ញាតឲ្យពួកគេរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាបាន។

៣.១.១.២. លក្ខខណ្ឌឯកទ្វេពន្ធភាព

របបទ្វេពន្ធភាព គឺរបបមួយដែល បុរសមានប្រពន្ធពីរនាក់ ឬ នារីមានប្តីពីរនាក់ ដែលរបបមួយនេះបានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់យ៉ាងដល់សីលធម៌សង្គម និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ រួមទាំងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ស្ត្រីភេទដែលត្រូវបានគេលើកតម្កើង។

ដោយហេតុតែរបបនេះធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ទើបច្បាប់នាសម័យទំនើបមិនយកមកអនុវត្ត។

ផ្អែកលើប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសថៃនៅមុនឆ្នាំ ១៩៣៥ ក្នុងប្រទេសសៀម[49]បានអនុវត្តរបបទ្វេពន្ធភាពយ៉ាងទូលំទូលាយដោយមានសេរីភាពនៅក្នុងសង្គមថៃនាសម័យនោះ។កាលសម័យនោះ បុរសដែលមានទ្រព្យ

[48] Thai Civil and Commercial Code , Section 1448

[49] នៅមុនឆ្នាំ ១៩៣៥ ប្រទេសថៃនាសម័យនោះមានឈ្មោះជាផ្លូវការជាប្រទេសសៀម នៅឆ្នាំ ១៩៣៨ នៅពេលដែល លោក ភិបុល សង្គ្រាម ឡើងធ្វើជានាយករដ្ឋមន្ត្រី លោកក៏បានប្រកាសផ្លាស់ឈ្មោះប្រទេសសៀមប្តូរទៅជាប្រទេសថៃ។

សម្បត្តិអាចរកភរិយាបានយ៉ាងច្រើនដែលច្បាប់បានអនុញ្ញាតក្នុងការផ្តល់សិទ្ធិឲ្យពួកគេ។ នៅសម័យកាលនោះច្បាប់គ្រួសារចាស់ដែលបានបញ្ញត្តិនៅក្នុងសង្គមសៀម បានបែងចែកប្រពន្ធជាបីថ្នាក់គឺ ៖

- Mia Glang Muang เมียกลางเมือง គឺជាភរិយាដែលបុរសបានរៀបការជាមួយ ឬ ប្រពន្ធទី១
- Mia Glang Norg เมียกลางนอก គឺជាភរិយាបន្ទាប់ ឬភរិយាទី២
- Mia Glang Tasee เมียกลางทาสี គឺជាភរិយាទាសករដែលបានទិញពីឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេ

ទោះបីជាសម័យមុន បុរសអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានច្រើនយ៉ាងនេះក្តី ក៏សម័យនោះមិនតម្រូវឲ្យចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ។ កូនដែលបានកើតពីភរិយាទាំងអស់នោះត្រូវបានច្បាប់ទទួលស្គាល់ថាជាកូនស្របច្បាប់ទៀតផង។

លុះមកដល់ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៣៥ ព្រះមហាក្សត្រសៀម ព្រះបាទជូឡាឡុងកនបានសម្រេចព្រះទ័យក្នុងការធ្វើការកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធច្បាប់ឡើងវិញដោយបោះបង់ចោលរបបទ្វេពន្ធភាពដើម្បីការសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ស្ត្រីថៃនិងជាពិសេសប្រពៃណីដ៏ល្អផូរផង់នៃប្រទេសមួយនេះ ពោលគឺបុរសនិងស្ត្រីមិនអាចមានសហាព័ទ្ធលើសពីពីរនាក់បានទៀតទេ ។[50]

ទោះបីជាប្រទេសថៃធ្លាប់មានអនុស្សាវរីយ៍ក្នុងការអនុវត្តរបបទ្វេពន្ធភាពពីអតីតកាលក្តី ក៏សម័យបច្ចុប្បន្ននេះក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃមិនអនុញ្ញាតឲ្យមានរបបទ្វេពន្ធភាពឲ្យមានវត្តមាននៅប្រទេសថៃនាសម័យទំនើបនាពេលបច្ចុប្បន្នទេ។ ការដែលច្បាប់ប្រទេសនេះបានបញ្ញត្តិបែបនេះគឺធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីថែក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់ប្រពៃណី ទំនៀមទំលាប់និងសីលធម៌របស់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅក្នុងសង្គម ជាពិសេសរបបឯកពន្ធភាពក៏បានធានាការពារភាពស្មោះត្រង់រវាងសហាព័ទ្ធនិងសហាព័ទ្ធកុំឲ្យមានភាពផិតក្បត់។

យោងទៅតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ បានចែងថាបុរសនិងស្ត្រីដែលមានសហាព័ទ្ធរួចមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទៀតទេ។[51] មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះបទទ្វេពន្ធភាពក៏ជាបទល្មើសផងដែរ ដែលបានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថៃ។ ជនដែលប្រព្រឹត្តិបទល្មើសទ្វេពន្ធភាពនឹងត្រូវទទួលទោសទៅតាមច្បាប់។[52]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ស៊ុមឆាយ បានរៀបការជាមួយអ្នកស្រី ផនធីប កាលពីឆ្នាំមុនជាមួយគ្នាដោយចុះអត្រានុកូលដ្ឋានពោលគឺចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍។ លោក ស៊ុមឆាយ បានបើកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យមួយនៅទីក្រុងបាងកក។ មួយរយៈពេលក្រោយមកលោក ស៊ុមឆាយ បានលួចស្រលាញ់គ្នាជាមួយបុគ្គលិកស្រីម្នាក់ឈ្មោះកញ្ញា ដកម៉ៃ ដែលធ្វើការនៅក្នុងក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យដែលមានលោក ស៊ុមឆាយ ជាម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន។ នៅពេលនោះលោក ស៊ុមឆាយ បានសន្យាជាមួយកញ្ញា ដកម៉ៃ ថាបើព្រមរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងលោក

[50] Thailawforum.com/articles/familywimol2.html
[51] Thai Civil and Commercial Code , Section 1452
[52] www.thailandlawonline.com/article-order-archieve/registeration-of-a-thai-marriage

លោកនឹងផ្តល់ផ្ទះ ឡាន និងតំណែងធំនៅក្នុងក្រុមហ៊ុនជារង្វាន់។ នៅក្នុងករណីបែបនេះ ទោះបីជាកញ្ញា ដកម៉ៃ បានយល់ព្រមរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយលោក ស៊ុមឆាយ ក៏ដោយក៏អ្នកទាំងពីរមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងគ្នាបានដែរ ពីព្រោះលោក ស៊ុមឆាយ បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយអ្នកស្រី ផនធីប រួចទៅហើយ ដោយចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាស្របទៅតាមច្បាប់ដែលបានកំណត់។

៣.១.១.៣. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងញាតិ

ពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនអាចកើតឡើងទេបើបុរសនិងស្ត្រីមានទំនាក់ទំនងឈាមជាមួយគ្នា ឬជាកូនចៅ ឬជាបងប្អូនជាមួយគ្នា។[53] ព្រោះថាការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បែបនេះប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅដល់សីលធម៌សង្គម សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងប្រពៃណីដ៏ល្អផូរផង់របស់ប្រទេស។

ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងញាតិត្រូវបានហាមឃាត់ ដោយសារតែមូលហេតុនៃសុជាតិវិទ្យានិងមូលហេតុនៃសីលធម៌សង្គម។ ចំពោះមូលហេតុសុជាតិវិទ្យា ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងញាតិងាយបណ្តាលឲ្យពន្ធុខ្សោយជាប់គ្នា ហើយលទ្ធភាពនៃពិការភាពចំពោះកូនដែលមកកើនឡើងខ្ពស់។ ក៏ប៉ុន្តែការហាមឃាត់នូវអាពាហ៍ពិពាហ៍ចំពោះញាតិបែបនេះបណ្តាលមកពីមូលហេតុនៃសីលធម៌សង្គមច្រើនជាងហេតុផលសុជាតិវិទ្យា។ ជាឧទាហរណ៍នៅក្នុងសង្គម ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលមានលក្ខណៈញាតិបែបនេះ និងបង្កឲ្យមានការរង្កៀសចិត្តគ្នាខាងផ្លូវភេទ ក្នុងចំណោមញាតិទាំងនោះហើយទិដ្ឋភាពនៃការចូលរួមនិងបរិយាកាសនៃការចិញ្ចឹមបីបាច់កូនក៏មិនមែនជាការគួរឲ្យប្រាថ្នាហើយក៏នឹងបណ្តាលឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់ភាពសុខសាន្តនិងសុភមង្គលនៅក្នុងគ្រួសារដែលអាចឈានដល់ការបែកបាក់ផ្លូវចិត្តឬទំនាក់ទំនងញាតិតែម្តង ប្រសិនជាក្នុងពេលដែលកាលៈទេសៈណាមួយដែលចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវប្រេះឆា។

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក អារុន និងកញ្ញា អាឆារ៉ា គឺជាពូហើយនិងក្មួយនឹងគ្នា។ ពួកគេមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងស្និតរមួតជាមួយគ្នាដែលតែងតែទៅដំណើរកម្សាន្តជាមួយគ្នាជារឿយៗ។ ទំនាក់ទំនងបែបនេះយូរៗទៅ ពួកគេក៏មានចិត្តលួចស្រលាញ់គ្នាទៅវិញទៅមក រហូតដល់មានទំនាក់ទំនងស្នេហាជាមួយគ្នា។ ថ្ងៃមួយពួកគេចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងគ្នា ពួកគេបានទៅសាកសួរមេធាវីអំពីដំណើរការនីតិវិធីតាមផ្លូវច្បាប់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នា។ មេធាវីរូបនោះក៏បានពន្យល់ប្រាប់ពួកគេវិញថា ពួកគេទាំងពីរនាក់មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាបានទេ ពីព្រោះវាផ្ទុយនឹងច្បាប់ស្តីពីលក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងញាតិដែលច្បាប់បានហាមឃាត់មិនឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ នឹងផលវិបាកនានាដែលកើតចេញពីការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយជនដែលមានទំនាក់ទំនងញាតិជាមួយគ្នា។

[53] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1450**

៣.១.១.៤ លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងកូនសុំ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីប្រទេសថៃ បានបញ្ញត្តិថាជនគ្រប់រូបដែលមានអាយុចាប់ពី២៥ឆ្នាំឡើងទៅអាចធ្វើការសុំកូនបាន។ ការសុំកូនអាចប្រព្រឹត្តិទៅបាននៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមានអ្នកសុំកូនមានអាយុច្រើនជាងកូនសុំចំនួន ១៥ឆ្នាំ។[54]

កម្មវត្ថុនៃការសុំកូន គឺផ្តោតសំខាន់ទៅលើគោលការណ៍មនុស្សធម៌សុទ្ធសាធ ដោយផ្សារភ្ជាប់ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកុមារ ដើម្បីការពារឲ្យរួចផុតពីការកេងប្រវ័ញ្ចកម្លាំងពលកម្ម ការរំលោកបំពានផ្សេងៗជំនួសដោយការចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា ការអប់រំរៀនសូត្រជាដើម។

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាចក្រថៃបានហាមឃាត់ចំពោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងឪពុកចិញ្ចឹមឬម្ដាយចិញ្ចឹមជាមួយកូនសុំ ពីព្រោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយកូនសុំអាចប៉ះពាល់ទៅដល់សីលធម៌សង្គម។

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក អាវ៉ាន់ និងអ្នកស្រី កាំឡៃ បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាចំនួន ២៥ឆ្នាំមកហើយ។ អ្នកទាំងពីរបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាច្រើនឆ្នាំប៉ុន្តែមិនមានបុត្រឡើយនៅក្នុងគ្រួសារ។ អ្នកទាំងបានគិតថាចង់សុំកូនស្រីម្នាក់ពីគ្រួសារក្រីក្រនៅតាមជនបទមកយកចិញ្ចឹម។ បន្ទាប់មកអ្នកទាំងពីរក៏បានសម្រេចចិត្តសុំកូនស្រីម្នាក់ពីគ្រួសារក្រីក្រម្នាក់ឈ្មោះកុមារី ចាន់តាណា អាយុ១៥ឆ្នាំ។ លុះដល់ពេលក្រោយមកអ្នកស្រី កាំឡៃ ក៏ទទួលមរណភាព ស្របពេលដែលកូនសុំ ចាន់តាណា បានចូលដល់ពេលពេញវ័យលោក អាវ៉ាន់ បែរជាពេញចិត្តស្រឡាញ់កូនសុំរបស់ខ្លួនទៅវិញ។ អ្នកទាំងពីរមានទំនាក់ទំនងស្នេហារួចចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នា។ ដោយមូលហេតុពួកគេគឺជា ឪពុកចិញ្ចឹមនិងកូនសុំ ពួកគេមិនអាចរៀបអាពាហ៍នឹងគ្នាបានទេ។

៣.១.១.៥. លក្ខខណ្ឌទាក់ទងនឹងភេទ

ប្រទេសថៃគឺជាប្រទេសភូមិផងរបងជាមួយកម្ពុជា ដែលមានប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់ វប្បធម៌អរិយធម៌ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងប្រទេសកម្ពុជាដែរ។ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រថៃ មានមនុស្សភេទទី៣ដ៏ច្រើនលើសលប់រស់នៅក្នុងសង្គមថៃបច្ចុប្បន្ន។ ពួកគេបានទទួលបានសិទ្ធិដូចប្រជាជនដទៃទៀតដែរ ជាពិសេសពួកគេបានទទួលបានការការពារពីការរើសអើងនានានៅក្នុងសង្គមផងដែរ។[55]

មិនខុសគ្នាទៅនឹងច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានោះទេ គឺច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រថៃបានហាមឃាត់នូវការមិនឲ្យមានការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ឡើយរវាងភេទដូចគ្នា (ខ្ទើយ) ។ ច្បាប់បានបញ្ញត្តិថា មានតែភេទដែលមានភាពខុសគ្នាតែប៉ុណ្ណោះទើបមានសិទ្ធិរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលស្របទៅតាមច្បាប់ ។ ការអនុញ្ញាតឲ្យមានអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលមានភេទខុសគ្នា គឺមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម។

[54] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1451**
[55] **LGBT Rights in Thailand - Wikipedia**

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ស៊ីរ៉ែ និងលោក ថាណាវ៉ាត់ គឺជាមនុស្សភេទទី៣ និងជាមិត្តភក្តិសម្លាញ់នឹងគ្នា ដែលកំពុងរៀននៅថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យជាមួយគ្នា។ ក្រោយពីបានបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រថ្មីៗ ពួកគេទាំងពីរនាក់បានផ្ដើមស្នេហានឹងគ្នា រួចមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាថែមទៀតផង។ មួយឆ្នាំក្រោយមកពួកគេបានសម្រេចចិត្តរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នាដោយទៅសាលាស្រុកដើម្បីចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នា។ ដោយសារអ្នកទាំងពីរមានភេទដូចគ្នាខុសទៅនឹងលក្ខខណ្ឌផ្លូវច្បាប់ មន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានក៏សម្រេចចិត្តមិនចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ឲ្យទៅពួកគេ។

៣.១.១.៦.លក្ខខណ្ឌវិធវភាព

គោលការណ៍វិធវភាព គឺជាគោលការណ៍ដែលធ្វើឡើងតែចំពោះនារីប៉ុណ្ណោះ រីឯបុរសវិញមិនត្រូវបានច្បាប់ហាមឃាត់នោះទេនៅក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដើម្បីកសាងគ្រួសារថ្មី នៅពេលដែលចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍បានរំលាយ។ ចំពោះបុរសវិញ គឺអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅពេលណាក៏បានឲ្យតែបានបញ្ចប់អាពាហ៍ពិពាហ៍ចាស់ពោលគឺបានលែងលះជាមួយសហព័ទ្ធមុន។ ចំពោះស្ត្រីវិញគឺរងចាំឲ្យផុតពីគោលការណ៍វិធវភាពនេះសិនដើម្បីឲ្យច្បាស់ថាតើកូននៅក្នុងផ្ទៃរបស់ស្ត្រីគឺជាកូនរបស់ប្ដីមុនឬរបស់ប្ដីក្រោយ។

តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ បានបញ្ញត្តិថាស្ត្រីមិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទេ ប្រសិនបើក្នុងអំឡុងពេល ៣១០ថ្ងៃ ពុំបានកន្លងផុត។ ប៉ុន្តែ ក៏មានបញ្ញត្តិលើកលែងផងដែរនៅក្នុងករណី ៖

- ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ
- ស្ត្រីមិនមានផ្ទៃពោះ ដែលមានការបញ្ជាក់ពីវេជ្ជបណ្ឌិតជំនាញ
- មានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ
- ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយអតីតសហព័ទ្ធដែលបានលែងលះ[56]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ស៊ូរិត និងអ្នកស្រី ធិប្រាវ គឺជាប្ដីប្រពន្ធនឹងគ្នាអស់រយៈពេល៥ឆ្នាំ។ ការរស់នៅជាមួយគ្នាអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ ពួកគេទាំងពីរនាក់រស់នៅមិនមានភាពចុះសម្រុងនឹងគ្នានោះទេគឺតែងតែមានភាពឈ្លោះទាស់ទែងជាមួយគ្នា។ ដោយសារតែមិនអាចរស់នៅជាប្ដីប្រពន្ធនឹងគ្នាបាន ពួកគេទាំងពីរនាក់ក៏បានសម្រេចចិត្តលែងលះគ្នានៅក្នុងតុលាការ។ ដោយហេតុតែមិនអាចរួមរស់ជីវភាពជាប្ដីប្រពន្ធនឹងគ្នាបានតទៅទៀត តុលាការក៏អនុញ្ញាតឲ្យពួកគេលែងលះគ្នា។ បន្ទាប់ពីលែងលះគ្នារួចជាមួយលោក ស៊ូរិត អស់រយៈពេលមួយខែ អ្នកស្រី ធិប្រាវ ក៏បានផ្ដើមស្នេហាថ្មីជាមួយលោក សារីត ដោយអ្នកស្រីចង់កសាងគ្រួសារថ្មីជាមួយនឹងលោក ។ បន្ទាប់ពីយល់ចិត្តគ្នារួច អ្នកស្រី ធិប្រាវ និងលោក សារីត ក៏បានសម្រេចចិត្តរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នា។ អ្នកស្រី ធិប្រាវ និងលោក សារីត ក៏បានប្រកាសជាសាធារណនៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានថានឹងព្រមយក

[56] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1453**

គ្នាជាប្តីប្រពន្ធក្នុងការកសាងគ្រួសារ ប៉ុន្តែអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេត្រូវបានមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានបដិសេធពីព្រោះវាបានផ្ទុយទៅនឹងគោលការណ៍វិធវភាព។ ប្រសិនបើអ្នកស្រី ធិប្រាវ ចង់រៀបការជាមួយនឹងលោក សារីត អ្នកស្រីគួរតែបង្ហាញពីលិខិតបញ្ជាក់របស់វេជ្ជបណ្ឌិតបញ្ជាក់ថាគ្មានផ្ទៃពោះ ឬលិខិតអនុញ្ញាតពីតុលាការដែលអនុញ្ញាតឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

៣.១.១.៧. លក្ខខណ្ឌមិនមានភាពវិបល្លាសស្មារតី

នៅក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺតម្រូវឲ្យមានការបង្ហាញឆន្ទៈ ពេលគឺជនដែលមានបញ្ហាស្មារតីមិនអាចបង្ហាញឆន្ទៈបានទេ។

ជនដែលមានភាពវិបល្លាសស្មារតី ឬជនដែលមានភាពវិកលចរិកគឺច្បាប់នៃប្រទេសថៃមិនអនុញ្ញាតឲ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទេ ពីព្រោះពួកគេគ្មានសមត្ថភាពអាចបង្ហាញឆន្ទៈព្រមព្រៀងយល់ព្រមនៅក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ និងមិនអាចបង្ហាញឆន្ទះបានត្បិតការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាការយល់ព្រមយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ ហើយការយល់ព្រមនេះត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈនៅចំពោះមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន។[57]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ឆៃសុន គឺជាជនដែលមានភាពវិបល្លាសស្មារតីដែលមិនអាចដឹងពីភាពខុសត្រូវនៃអំពើរបស់ខ្លួននោះទេ។ ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពបែបនេះក្តី លោក ឆៃសុន ចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងនារីឈ្មោះ ហាម។ នៅក្នុងករណីបែបនេះពួកគេទាំងពីរនាក់មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាបានទេ ត្បិតភាគីម្ខាងមិនអាចបង្ហាញការយល់ព្រមនៅក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ។ ដូច្នេះពួកគេទាំងពីរនាក់មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាបានទេ។

៣.១.២. លក្ខខណ្ឌទម្រង់

ដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយស្របទៅតាមច្បាប់កំណត់ គឺភាគីទាំងសងខាងមិនត្រឹមតែគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌទម្រង់ថែមទៀតផង។

លក្ខខណ្ឌទម្រង់មានដូចជា ការប្រកាសជាសាធារណៈ និងការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍។

៣.១.២.១. ការប្រកាសជាសាធារណៈ

អាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាមូលដ្ឋានមួយនៅក្នុងការបង្កើតគ្រួសារមួយដែលប្រកបដោយភាពកក់ក្តៅ ពីព្រោះបុរសនិងស្ត្រីបានស័គ្រចិត្តយកគ្នាជាស្វាមីភរិយាដែលមានគោលបំណងកសាងគ្រួសារមួយដែលជាកោសិកាសង្គម អនុវត្តភារៈសំខាន់របស់សង្គមគឺជាការបង្កើតភារៈពីការអប់រំ និងភារៈកសាងសេដ្ឋកិច្ច។

ម្យ៉ាងទៀតអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាចំណងមនោសញ្ចេតនារវាងបុរសម្នាក់និងនារីម្នាក់ដោយឈរលើគោលការណ៍ស្ម័គ្រចិត្តនិងសមភាពហើយត្រូវបានច្បាប់ទទួលស្គាល់។

[57] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1449**

ដើម្បីឲ្យអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយមានសុពលភាពទៅបាន គឺបុរសនិងស្ត្រីបានយល់ព្រមយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ ហើយការព្រមព្រៀងគ្នានេះត្រូវបានប្រកាសជាសាធារណៈនៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន។

ការយល់ព្រមប្រកាសជាសាធារណៈនៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន ត្រូវបានធ្វើឡើងដូចជា ៖

• ការហត្ថលេខាយល់ព្រមនៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន

• ឯកសារយល់ព្រមត្រូវបំពេញឈ្មោះគូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ រួចគូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវចុះហត្ថលេខារួមគ្នា

• ការប្រកាសជាសាធារណៈដោយផ្ទាល់មាត់នៅចំពោះមុខសាក្សីសំខាន់ចំនួនពីរនាក់ នៅចំពោះមុខមន្ត្រី អត្រានុកូលដ្ឋាន។[58]

៣.១.២.២. ការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍

អាពាហ៍ពិពាហ៍បានកើតឡើងដោយសារការប្រកាសការយល់ព្រមរបស់ភាគីទាំងសងខាងក្នុងការយកគ្នាជាប្តីប្រពន្ធនៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន។

ការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ តម្រូវឲ្យភាគីទាំងសងខាងភ្ជាប់ជាមួយឯកសារសំខាន់ៗដូចជា ៖

• អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិថៃនៃភាគីទាំងសងខាង

• លិខិតបញ្ជាក់ទីលំនៅរបស់ភាគីទាំងសងខាង

• លិខិតបញ្ជាក់ភាពនៅលីវ ឬមេម៉ាយ ពោះម៉ាយរបស់ភាគីទាំងសងខាង។ ប្រសិនបើភាគីណាមួយធ្លាប់បានលែងលះសហព័ទ្ធបីមុន ភាគីនោះត្រូវបង្ហាញពីសាលក្រមឬសាលដីការបស់តុលាការ។[59]

• កិច្ចសន្យាស្តីពីកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ (ប្រសិនបើមាន)[60]

គូភាគីទាំងសងខាងអាចចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅការិយល័យថ្នាក់ក្រោមឬនៅការិយាល័យថ្នាក់ស្រុកនៅទូទាំងប្រទេស។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងបន្ទាប់ពីការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍។ សំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវចាត់ទុកជាភស្តុតាងនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។[61]

៣.២ អនុភាពនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ក្រោយពីភាគីទាំងសងខាងបានបំពេញលក្ខខណ្ឌសុពលភាពនិងលក្ខខណ្ឌទម្រង់រួចរាល់នៃនីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលច្បាប់បានចែងរួចហើយ នោះអនុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងកើតមានឡើង[62] ហើយ

[58] Thai Civil and Commercial Code , Section 1455
[59] www.thaiembassy.com/family/marriagee-in-thailand
[60] Thai Civil and Commercial Code , Section 1466
[61] www.siam-legal.com/thailand_service/thailand-marriage-laws.php
[62] Thai Civil and Commercial Code , Section 1457

គូភាគីនឹងក្លាយទៅជាសហព័ទ្ធនឹងគ្នាទៅតាមផ្លូវច្បាប់។ នៅក្នុងឋានៈជាសហព័ទ្ធនឹងគ្នា ច្បាប់បានផ្តល់សិទ្ធិនិងករណីយកិច្ចមួយចំនួនដល់សហព័ទ្ធដែលទាក់ទងទៅនឹងទិដ្ឋភាពផ្ទាល់ខ្លួននិងទិដ្ឋភាពទាក់ទងទៅនឹងការបង្កើតប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិសម្រាប់គ្រួសារ។

៣.២.១. ករណីយកិច្ចរួមរស់ជាមួយគ្នា

ប្តីនិងប្រពន្ធត្រូវចេះថែរក្សា និងគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមកទៅតាមសមត្ថភាពនិងលក្ខខណ្ឌជីវិត។[63] ប្តីប្រពន្ធត្រូវរួមរស់ហើយសហការសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមកពីព្រោះអាពាហ៍ពិពាហ៍គឺជាសម្ព័ន្ធផ្លូវចិត្ត រាងកាយសេដ្ឋកិច្ចនៃប្តីប្រពន្ធ។ នៅក្នុងគ្រួសារប្តីប្រពន្ធត្រូវមានភាពស្មើភាពគ្នាលើគ្រប់ទស្សនៈនិងមានករណីយកិច្ចស្រលាញ់គ្នាទៅវិញទៅមក គោរពគ្នាទៅវិញទៅមក ថែរក្សាគ្នានិងជួយគ្នាទៅវិញទៅមកដើម្បីឈានទៅវឌ្ឍនភាព ព្រមទាំងកសាងគ្រួសារមួយដែលមានសាមគ្គីភាពប្រកបដោយសុភមង្គលហើយទទ្ទឹមគ្នានេះដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងករណីយកិច្ចនេះគឺពួកគេមានសិទ្ធិស្មើៗគ្នានៅក្នុងគ្រួសារ។

នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រថៃ នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធមិនអាចរួមរស់ដោយសុភមង្គលជាមួយនឹងគ្នាបានដោយការរស់នៅអាចបង្កទៅជាបញ្ហាផ្លូវកាយផ្លូវចិត្តឬអាចប៉ះពាល់ទៅដល់សុខុមាលភាពធ្ងន់ធ្ងរដែលប្តីប្រពន្ធមិនអាចមានលទ្ធភាពរួមរស់ជីវភាពជាប្តីប្រពន្ធបានដូចធម្មតា សហព័ទ្ធដែលរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតុលាការដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យសហព័ទ្ធដែលរងគ្រោះអាចរស់នៅដាច់ដោយឡែកបាន។ តុលាការក៏អាចបង្គាប់ឲ្យផ្តល់នូវថវិកាផងដែរនៅក្នុងការចំណាយនានាផ្អែកតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង។[64]

៣.២.២. ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ

នៅពេលដែលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ តើនឹងធ្វើឲ្យជះឥទ្ធិពលបែបណាទៅដល់ទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្តីប្រពន្ធ។ ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ នៅពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបង្កើតឡើង គឺទ្រព្យសហព័ទ្ធត្រូវបានបែងចែកជាពីរប្រភេទ គឺប្រព័ន្ធទ្រព្យដែលកំណត់តាមកិច្ចសន្យានិងប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់។

ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហព័ទ្ធគឺជាមូលដ្ឋានដែលកំណត់ដោយច្បាប់រួមមានទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកគឺជាប្រព័ន្ធដែលមិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ទៅដល់ប្តីប្រពន្ធទេ ទោះបីជាបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ក៏ដោយនិងទ្រព្យសម្បត្តិរួមគឺជាប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដែលនឹងមានផលប៉ះពាល់ទៅដល់ប្តីប្រពន្ធនៅក្រោយពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយទ្រព្យទាំងនោះត្រូវក្លាយជាទ្រព្យរួម។[65]

---

[63] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1461**
[64] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1462**
[65] ការបកស្រាយប្រព័ន្ធអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្តីប្រពន្ធ , **Masayuki Tanamura , Professor Of Law , Wanseda University** , ទំព័រ ១

៣.២.២.១. ទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា

នៅពេលចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានកើតឡើង ទ្រព្យសម្បត្តិគ្រួសាររបស់ពួកគេក៏ត្រូវបានក៏ចាប់ផ្តើមដំណើរការវិវឌ្ឍន៍ព្រមគ្នាដែរ។ ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិយោងតាមវិធានកិច្ចសន្យា ជាប្រព័ន្ធគំរូមួយអនុវត្តន៍ទៅលើការកំណត់ ការចាត់ចែងនិងគ្រប់គ្រងទ្រព្យក្នុងរង្វង់គ្រួសារ ហើយក៏ជាប្រព័ន្ធដែលទទួលយកដោយច្បាប់ផងដែរ ធៀបទៅនឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមការរៀបចំរបស់ច្បាប់។

សហព័ទ្ធមានសេរីភាពក្នុងការសំដែងឆន្ទៈព្រមព្រៀងទាំងសងខាងក្នុងការបង្កើតកិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងទ្រព្យរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយរាប់បញ្ចូលនូវឧបញ្ញត្តិពិសេសផ្សេងៗ តាមការព្រមព្រៀងគ្នា។

សហព័ទ្ធទាំងសងខាង ក៏អាចមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការពិភាក្សាគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងការកំណត់លើបញ្ហាទ្រព្យសម្បត្តិដោយវាបានបង្កើតភាពថ្មីមួយទៀតដែលឆ្លើយតបទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួននិងមិនបំពានសិទ្ធិគ្នាទៅវិញទៅមក បានចេញជាប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងពិសេសថ្មីមួយសម្រាប់គ្រួសារខ្លួន។

កិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងទ្រព្យរបស់សហព័ទ្ធ អាចយកជាការបានលុះត្រាតែវាបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដូចជា ៖

- ការព្រមព្រៀងពិតប្រាកដនៃគូសហព័ទ្ធ និងដោយសេរី
- មានសមត្ថភាពចុះកិច្ចសន្យា
- មានសមត្ថភាពបង្ហាញឆន្ទៈ
- គោលបំណងនៃកិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធមិនផ្ទុយទៅនឹងសីលធម៌និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។[66]

៣.២.២.២. ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមការកំណត់របស់ច្បាប់

នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសថៃ គេបានបែងចែកប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិជាពីរប្រភេទគឺប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា និងប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់។ ប្រសិនបើប្តីប្រពន្ធមិនបានជ្រើសរើសប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យានោះទេនៅក្នុងអំឡុងពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺមានន័យថាពួកគេបានជ្រើសរើសប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិតាមច្បាប់កំណត់។ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមការច្បាប់កំណត់ត្រូវបានបែងចែកជាពីរប្រភេទ គឺទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក និងទ្រព្យសម្បត្តិរួមនេះបើផ្អែកទៅលើក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ។

ក.ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក

[66] Thai Civil and Commercial Code , Section 1465

គេនិយាយថាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកបានធានានូវភាពឯករាជ្យនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្តីប្រពន្ធហើយធ្វើឲ្យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិនៃទ្រព្យមានភាពច្បាស់លាស់និងធ្វើឲ្យមានសុវត្ថិភាពលើកិច្ចការជំនួញ។ផ្ទុយមកវិញក៏មានការរិះគន់ផងដែរថាប្រព័ន្ធនេះមិនអាចឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យឃើញពីទំនាក់ទំនងនៃការសហការផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្តីប្រពន្ធនិងភាពតែមួយនៃផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្តីប្រពន្ធខ្លាំងពេកហើយមិនអាចវាយតម្លៃបានអំពីការងារដែលប្រពន្ធត្រូវជួយគាំទ្រប្តី។[67]

ដើម្បីអាចកំណត់សម្គាល់ថាទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក យើងអាចសម្គាល់បានដោយផ្អែកលើក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃដែលបានបញ្ញត្តិថា ៖

• គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ឆៃយ៉ា និងអ្នកស្រី អារ៉ាន់យ៉ា គឺជាសហព័ទ្ធនឹងគ្នាពោលគឺពួកគេបានរៀបការនឹងគ្នាតាមច្បាប់នឹងគ្នាអស់រយៈពេល ១០ឆ្នាំ។ នៅមុនពេលដែលពួកគេមិនទាន់បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នា លោក ឆៃយ៉ា មានដីធ្លីចំនួនបីកន្លែងដែលមានទីតាំងនៅក្នុងតំបន់ទេសចរណ៍ខេត្តឈៀងម៉ៃ។ រីឯ អ្នកស្រី អារ៉ាន់យ៉ា វិញនៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍អ្នកស្រីមានទ្រព្យសម្បត្តិជាអចលនទ្រព្យមួយកន្លែងស្ថិតនៅក្នុងខេត្តភូកេត។ ហេតុដូច្នេះច្បាប់បានកំណត់ថា ដីធ្លីចំនួនបីកន្លែងរបស់លោក ឆៃយ៉ា និងអចលនទ្រព្យមួយកន្លែងរបស់អ្នកស្រី អារ៉ាន់យ៉ា គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក។ ពួកគេអាចធ្វើការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរៀងៗខ្លួនបាន។

• ទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីឬប្រពន្ធទទួលបានក្នុងពេលរៀបអាពាហ៍ក្នុងលក្ខណៈជាអំណោយ ឬ មត៌ក[68]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ឆាឡឹមឆៃ និងកញ្ញា កងកែវ គឺជាសង្សារបណ្តូលចិត្តនឹងគ្នានពេលដែលពួកគេកំពុងសិក្សានៅថ្នាក់ឧត្តមសិក្សាហើយបានសន្យានឹងគ្នាជាមួយគ្នាថានឹងរៀបអាពាហ៍ពាហ៍នឹងគ្នានៅពេលដែលបញ្ចប់ការសិក្សា។ នៅពេលថ្ងៃរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ពួកគេចូលមកដល់ម្តាយរបស់លោក ឆាឡឹមឆៃ បានប្រទានកម្មនូវផ្ទះវិឡាមួយល្វែងដែលមានតម្លៃបីលានបាតស្ថិតនៅឯខេត្តសុងខ្លា រីឯឪពុកម្តាយរបស់កញ្ញា កងកែវ វិញបានប្រទានកម្មនូវគ្រឿងអលង្ការមួយឈុតតម្លៃ១សែនបាត។ បើផ្អែកតាមប្រភពទ្រព្យដែលភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទទួលដូចជាផ្ទះវិឡា របស់លោក ឆាឡឹមឆៃ និងគ្រឿងអលង្ការមួយឈុតរបស់កញ្ញា កងកែវ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកដែលអ្នកទាំងពីរបានទទួលជាលក្ខណៈអំណោយនៅក្នុងពេលរៀបការ។

ខ.ទ្រព្យសម្បត្តិរួម

មិនខុសគ្នាទៅនឹង ច្បាប់ក្រមរដ្ឋប្បវេណីខ្មែរនោះទេ គឺក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រទេសថៃ បានបែងចែកប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិសហព័ទ្ធតាមកិច្ចសន្យា និងប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិសហព័ទ្ធតាមច្បាប់កំណត់ ។ ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិ

[67] ការបកស្រាយប្រព័ន្ធអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្តីប្រពន្ធ , **Masayuki Tanamura , Professor Of Law , Wanseda University** , ទំព័រ ១

[68] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1471**

សហព័ទ្ធតាមច្បាប់កំណត់ បែងចែកជាពីរគឺទ្រព្យសម្បត្តិរួម និងទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ដើម្បីបង្កភាពងាយស្រួលនៅក្នុងកំណត់ទ្រព្យសម្បត្តិ។

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលស្គាល់អំពីអត្ថិភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធតាមរយៈអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្នុងទំហំមួយដែលបានកំណត់ហើយនៅពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍រលាយ នឹងត្រូវយកទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធមកធ្វើការបែងចែក។

ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទនេះត្រូវបានគេយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងប្រទេសបារាំង ប្រទេសកម្ពុជានិងបណ្តាប្រទេសមួយចំនួនទៀតដែលទទួលឥទ្ធិពលនៃប្រព័ន្ធនេះ។ ភាគច្រើននៃប្រទេសទាំងនោះប្រើប្រព័ន្ធដែលយកប្រាក់ចំណូលដែលប្តីប្រពន្ធរកបានពេលអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍មកធ្វើជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម។ បើទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍និងទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលពុំមានតម្លៃតប ត្រូវចាត់ទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក។ ក្នុងករណីភាគច្រើនទ្រព្យសម្បត្តិរួមគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ផ្ទុយមកវិញចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាប្រព័ន្ធដែលអាចធ្វើឲ្យសម្រេចនូវការវាយតម្លៃអំពីភាពស្មើគ្នានិងភាពតែមួយនៃផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្តីប្រពន្ធបាន ប៉ុន្តែគុណវិបត្តិនៃប្រព័ន្ធនេះគឺធ្វើឲ្យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តិមានភាពស្មុគស្មាញហើយធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់តតិយជននិងសុវត្ថិភាពជំនួញ។[69]

ផ្អែកតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃ ព្រទ្យសម្បត្តិរួមគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដែល ៖

• ជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីប្រពន្ធទទួលបានក្នុងពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក កេតទិឆៃ និងអ្នកស្រី ហាតថៃ បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាតាំងពីឆ្នាំ ២០១០។ តាំងពីពួកគេបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នាមក ពួកគេបានបើកអាជីវកម្មផ្នែកទេសចរណ៍បានទទួលប្រាក់ចំណេញជាច្រើននិងបានទិញដីធ្លីជាច្រើនកន្លែងនៅប្រទេសថៃ។ មួយរយៈក្រោយមកទៀតពួកគេបានយកប្រាក់ដែលចំណេញពីអាជីវកម្មខាងលើយកទៅទិញផ្ទះវីឡាមួយកន្លែង។ ជារួមទ្រព្យសម្បត្តិដែលពួកគេទាំងពីរនាក់បានរកបានដូចជាដីធ្លីជាច្រើនកន្លែងនិងផ្ទះវីឡាគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ពីព្រោះពួកគេទាំងពីរនាក់បានទទួលនៅពេលដែលពួកគេស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍។

• ទ្រព្យដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយភាគីណាមួយក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ រួចបញ្ជាក់ថាជាទ្រព្យរួមដោយឆន្ទៈភាគីទាំងសងខាង

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ក្រៀងក្រៃ និងអ្នកស្រី ឆាឡឹមវ៉ាន់ គឺជាគូស្វាមីភរិយាដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

[69] ការបកស្រាយប្រព័ន្ធអំពីទ្រព្យសម្បត្តិរួមប្តីប្រពន្ធ , **Masayuki Tanamura , Professor Of Law , Wanseda University** , ទំព័រ ២

ជាមួយគ្នាអស់រយៈពេលចំនួន៥ឆ្នាំដោយបានបុត្រប្រុសស្រីចំនួន២នាក់ជាចំណងដៃ។ នៅមុនពេលដែលអ្នកទាំងពីររៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ លោក ក្រៀងក្រៃ គឺជាកូនដែលស្ថិតនៅក្នុងគ្រួសារដែលមានជីវភាពស្តុកស្តម្ភ។ លោក ក្រៀងក្រៃ មានទ្រព្យដោយឡែកដូចជាដីធ្លីចំនួនមួយកន្លែង និងទឹកប្រាក់ចំនួន១០លានបាត។ លុះដល់ពេលក្រោយមក លោក ក្រៀងក្រៃ និងអ្នកស្រី ឆាឡឹមវ៉ាន់ បានសម្រេចចិត្តទិញផ្ទះមួយកន្លែងនៅខេត្តសុផាន់បុរីក្នុងតម្លៃ២លានបាត ដោយចំណាយប្រាក់ដែលជាទ្រព្យដោយឡែករបស់លោក ក្រៀងក្រៃ ដែលមាននៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។ បន្ទាប់មកអ្នកទាំងពីរក៏បានបង្ហាញឆន្ទៈថាផ្ទះដែលបានទិញត្រូវចាត់ទុកជាទ្រព្យរួម។

• ផលនៃទ្រព្យដោយឡែក[70]

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ណារ៉ុង និងអ្នកស្រី កានឆាណា គឺជាគូសហព័ទ្ធនឹងគ្នាស្របទៅតាមច្បាប់។ មុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងគ្នា អ្នកទាំងពីរមានទ្រព្យសម្បត្តិមួយចំនួនផងដែរ។ លោក ណារ៉ុង មានទ្រព្យដោយឡែកជាផ្ទះមួយល្វែងដែលនៅជនបទ និងអ្នកស្រី កានឆាណាវិញមានដីចំនួន១ហិកតា ដែលស្ថិតនៅឯស្រុកកំណើតរបស់អ្នកស្រី។ អ្នកទាំងពីរបានពិភាក្សានឹងគ្នាថាដើម្បីបង្កើនចំណូលក្នុងគ្រួសារ ពួកគេគួរតែយកទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែកផ្ទាល់ខ្លួនទៅបង្កើតភតិសន្យាដើម្បីមានប្រាក់ចំណូលបន្ថែមទៀត។ ទ្រព្យដោយឡែករបស់ពួកគេទាំងពីរនាក់ បានទទួលចំណូលចំនួន ៥០០០០បាត នៅក្នុង១ខែពីការធ្វើភតិសន្យា។ ដូច្នេះ ទឹកប្រាក់ចំនួន៥០០០០បាតគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ទោះបីជាផលដែលកើតចេញពីទ្រព្យដោយឡែកក៏ដោយ។

ខ.១ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម

ទ្រព្យរួម គឺជាទ្រព្យទាំងឡាយណាដែលសហព័ទ្ធរកបាននៅក្នុងអំឡុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលផ្ទុយពី រួមដោយឡែកដែលសហព័ទ្ធរកបាននៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍។

ជាគោលការណ៍នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសម្បត្តិរួមគឺសហព័ទ្ធត្រូវគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដោយសារការសហការគ្នា។[71] ប៉ុន្តែនៅក្នុងប្រទេសថៃ ច្បាប់ក៏បានបើកសិទ្ធិយ៉ាងទូលំទូលាយឲ្យគូសហព័ទ្ធអាចធ្វើកិច្ចសន្យាព្រមព្រៀងគ្នាស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមបាននៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ (**PRENUPTIAL AGREEMENT**)[72] ដែលឲ្យតម្រូវឲ្យចុះបញ្ជីរួមគ្នាជាមួយសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន។[73]

---

[70] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1474**

[71] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1476**

[72] **Prenutial Agreement** គឺជាកិច្ចសន្យាមួយសំដៅដល់គូភាគីបានបង្កើតនូវមុនការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលកិច្ចសន្យានេះចែងអំពីខសន្យាអំពីលក្ខខណ្ឌនានានៃអំឡុងពេលនៃការរៀបអាពាហ៍ ដូចជា ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ការលែងលះជាដើម។

[73] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1476 (1)**

ការបង្កើតកិច្ចសន្យាគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមតម្រូវឲ្យគូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍សរសេរកិច្ចសន្យាដោយផ្ទាល់ដៃនិងត្រូវចុះហត្ថលេខាទាំងពីរនាក់នៅមុខសាក្សីពីរនាក់នៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋានដែលកិច្ចសន្យានេះអាចបន្ថែមនូវឧបសម្ព័ន្ធមួយចំនួនស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម។ នៅពេលកិច្ចសន្យាស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិចុះបញ្ជីរួចហើយ គូភាគីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មិនអាចកែប្រែខសន្យានៅក្នុងកិច្ចសន្យាបានទេលើកលែងតែការកែប្រែរបស់តុលាការ។[74]

នៅក្នុងកិច្ចសន្យាស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមនេះផងដែរ គូភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍អាចចែងនូវបទបញ្ញត្តិស្តីពីការគ្រប់គ្រងនូវផ្នែកណាមួយ ឬគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងនៃទ្រព្យសម្បត្តិរួមដែលកិច្ចសន្យានេះមិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈឬសីលធម៌ល្អរបស់សង្គម។[75]នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមតាមកិច្ចសន្យានេះដែរ សហព័ទ្ធម្ខាងៗអាចផ្ទេរសិទ្ធិនៃការគ្រប់គ្រងទៅតតិយជនបាន ប៉ុន្តែមិនអាចផ្ទេរហួសពីទំហំនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឡើយ។[76] នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម ប្រសិនបើសហព័ទ្ធណាម្ខាងបានគ្រប់គ្រងដោយភាពមិនត្រឹមដែលអាចបណ្តាលឲ្យខូចខាតដល់ទ្រព្យសម្បត្តិរួម[77] ភាគីម្ខាងទៀតអាចដាក់ពាក្យទៅតុលាការដើម្បីហាមឃាត់សកម្មភាពនេះបាន។[78]

ខ.២ ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួម

ដូចបានបញ្ជាក់នៅផ្នែកខាងលើ នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមគឺសហព័ទ្ធអាចគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួមតាមរយៈការសហការគ្នានិងតាមរយៈកិច្ចសន្យាស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម។ ប៉ុន្តែនៅក្នុងករណីចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួមវិញគឺច្បាប់នៃប្រទេសថៃតម្រូវឲ្យសហព័ទ្ធម្ខាងត្រូវការការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀតដើម្បីអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួមបាន។

ភាគីម្ខាងនៃសហព័ទ្ធត្រូវសុំការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀតដើម្បីអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួមនៅក្នុងករណីដូចជា ៖

- ការធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ ឬ កិច្ចសន្យាដូរ
- ការធ្វើកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រាក់
- ការធ្វើកិច្ចសន្យាជួលអចលនវត្ថុលើសពីបីឆ្នាំ
- ការធ្វើកិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម[79]

[74] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1467**
[75] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1465**
[76] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1481**
[77] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1483**
[78] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1482**
[79] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1476**

នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធម្ខាងបានចាត់ចែងនូវទ្រព្យសម្បត្តិរួមដែលពុំមានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀត សហព័ទ្ធនោះអាចដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតុលាការដើម្បីទទួលបានការអនុញ្ញាត។[80] នៅពេលដែលសហព័ទ្ធណាម្ខាងបានចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួមនៅក្នុងករណីដែលមិនមានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀត ឬតុលាការ សហព័ទ្ធដែលមិនបានផ្តល់ការយល់ព្រមអាចលុបចោលនូវការចាត់ចែងនោះបាននៅអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំ គិតចាប់ពីបានដឹងអំពីការចាត់ចែងនោះ ឬរយៈពេល១០ឆ្នាំ ចាប់តាំងពីកាលបរិច្ឆេទនៃសកម្មភាពនោះ។[81]

៣.២.៣. ការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាចំពោះកាតព្វកិច្ច

បន្ទាប់ពីអាពាហ៍ពិពាហ៍រួច ក្រៅពីករណីយកិច្ចរួមរស់ជីវភាពជាមួយគ្នានិងសិទ្ធិនៅក្នុងការបង្កើតប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធនៅក្នុងគ្រួសារ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រថៃបានបញ្ញត្តិនូវចំណុចពិសេសមួយទៀតគឺការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងគ្រួសារ។ ដូចនេះការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នារបស់សហព័ទ្ធចំពោះកាតព្វកិច្ចគឺជាការទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងគ្រួសារទាំងមូលនៅពេលដែលកាតព្វកិច្ចនោះត្រូវបានកើតឡើងដែលមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការរ៉ាប់រងផលប្រយោជន៍ក្នុងគ្រួសារ ឬការអប់រំ និងការសិក្សារបស់ កូន។

នៅក្នុងករណីដែលកាតព្វកិច្ចដែលបានកើតឡើងដោយសារឆន្ទៈរបស់ភាគីម្ខាងដែលកាតព្វកិច្ចនោះបានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬមិនឆ្លើយតបទៅនឹងផលប្រយោជន៍នៅក្នុងគ្រួសារដែលភាគីម្ខាងទៀតមិនបានយល់ព្រមជាមួយម្ចាស់បំណុល កាតព្វកិច្ចនោះគឺជាកាតព្វកិច្ចដោយឡែករបស់សហព័ទ្ធម្ខាងគឺមិនមានការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាទេចំពោះកាតព្វកិច្ចនោះ។

តាមច្បាប់នៃប្រទេសថៃ សហព័ទ្ធទាំងពីរត្រូវមានករណីយកិច្ចទទួលខុសត្រូវរួមគ្នាចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលបានកើតឡើងប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចនោះគឺជា ៖

- កាតព្វកិច្ចដែលបានកើតឡើងទាក់ទងទៅនឹងការគ្រប់គ្រងការងារនៅក្នុងគ្រួសារ និងការផ្គត់ផ្គង់តម្រូវការចាំបាច់នៅក្នុងគ្រួសារ
- កាតព្វកិច្ចដែលកើតមានឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការថែទាំសុខភាពនៅក្នុងគ្រួសារនិងការអប់រំរបស់កូន
- បំណុល ឬ សោហ៊ុយដើម្បីគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម
- កាតព្វកិច្ចដែលកើតចេញពីអាជីវកម្មរួមគ្នារបស់សហព័ទ្ធទាំងពីរបានធ្វើរួមគ្នា
- កាតព្វកិច្ចនិងករណីយកិច្ចដែលប្តីឬប្រពន្ធទាំងសងខាងបានយល់ព្រម ឬ កាតព្វកិច្ច និងករណីយកិច្ចផ្សេងទៀតដែលប្តីប្រពន្ធណាម្ខាងបានទទួលបន្ទុកដោយមានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀត។

[80] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1478**
[81] **Thai Civil and Commercial Code , Section 1480**

ឧទាហរណ៍ ៖ លោក ប៉ូវីប៊ុន និងអ្នកស្រី ប៊ូសារ៉ាខាម បានរៀបការជាមួយគ្នាអស់រយៈពេល១០ឆ្នាំ និងមានបុត្របុត្រីចំនួនពីរនាក់ជាចំណងដៃ។ ពួកគេទាំងពីរនាក់មានមុខរបរជាកម្មកររោងចក្រដែលទទួលបានប្រាក់បៀវត្សសមរម្យនៅក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពនៅក្នុងគ្រួសារ។ ដោយចង់ឲ្យកូនទាំងពីរបានចូលសិក្សា អ្នកស្រី ប៊ូសារ៉ាខាម ក៏បានខ្ចីប្រាក់ពីសាច់ញាតិចំនួន១០០០០បាត សម្រាប់ការចំណាយនានានៅការសិក្សារបស់កូន។ នៅក្នុងករណីបែបនេះទោះបីលោក ប៉ូវីប៊ុន មិនបានចូលរួមខ្ចីប្រាក់ ឬមិនបានផ្តល់ការយល់ព្រមនៅក្នុងការខ្ចីប្រាក់នេះក៏ដោយ ក៏លោក ប៉ូវីប៊ុន នៅមានកាតព្វកិច្ចទទួលខុសត្រូវរួមជាមួយអ្នកស្រី ប៊ូសារ៉ាខាម ផងដែរនៅក្នុងការខ្ចីបំណុលខាងលើពីព្រោះវាគឺកាតព្វកិច្ចដែលផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងគ្រួសារតួយ៉ាងគឺដើម្បីការសិក្សារបស់កូន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានចងក្រងនូវសារណាមួយនេះ ពួកយើងសង្កេតឃើញថា ប្រពៃណីទំនៀមទំលាប់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃប្រទេសកម្ពុជា និង ថៃ មានលក្ខណៈស្រដៀងដោយហេតុថាប្រទេសទាំងពីរជាប្រទេសភូមិផងរបងជាមួយជាហេតុនាំឲ្យមានការទទួលឥទ្ធិពលទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីរវាងគ្នាទៅវិញទៅមក ប៉ុន្តែបើយើងសង្កេតមើលលើទិដ្ឋភាពផ្លូវគតិយុត្តិវិញ គឺនីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ប្រទេសកម្ពុជា និងថៃ គឺមានលក្ខណៈដូចគ្នា គឺភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវតែគោរពទៅតាមលក្ខខណ្ឌសារធាតុ និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់ គ្រាន់តែមានចំណុចខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចនៅចំណុចស្នូលនៃលក្ខខណ្ឌសារធាតុ។

លក្ខខណ្ឌនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃប្រទេសកម្ពុជា បានកំណត់អាយុដែលភាគីអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានគឺតម្រូវឲ្យភាគីទាំងពីរមានអាយុចាប់ពី១៨ឆ្នាំឡើងទៅ ឬ ភាគីម្ខាងមានអាយុមិនតិចជាង ១៦ឆ្នាំ ប្រសិនបើមានការយល់ព្រមពីអ្នកមានអំណាចមេបា ដែលខុសពីលក្ខខណ្ឌអាយុនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃប្រទេសថៃ ដែលច្បាប់នៃប្រទេសថៃបានកំណត់លក្ខខណ្ឌអាយុនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមតែអាយុ ១៧ ឆ្នាំ ឬក៏អាចតិចជាងនេះ ប្រសិនបើមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ។ មួយវិញទៀតច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជា បានកំណត់គោលការណ៍វិធវភាពចំពោះស្ត្រី ត្រឹមតែ ១២០ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ គិតចាប់តាំងពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ចាស់បានរំលាយ ប៉ុន្តែបើយើងក្រឡេកមើលច្បាប់នៃប្រទេសថៃវិញបានកំណត់គោលការណ៍វិធវភាពចំពោះស្ត្រីរហូតដល់រយៈពេល ៣០០ ថ្ងៃ ដែលខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងទៅនឹងច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជា ។

រីឯ លក្ខខណ្ឌទម្រង់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃប្រទេសទាំងពីរ គឺមានលក្ខណៈដូចគ្នាទាំងស្រុង គឺតម្រូវឲ្យភាគីនីមួយនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដាក់ពាក្យស្នើសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាននៅចំពោះមុខសាក្សីពីរនាក់។

អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានស្រាវជ្រាវ និង សរសេរចងក្រងនូវសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាមួយនេះមកពួកយើងទាំងពីរនាក់បានមើលឃើញថាការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយដែលស្របទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់ ពិតជាមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់សម្រាប់សហព័ទ្ធ។ ប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមួយចំនួននៅតាមតំបន់ជនបទនិងតំបន់ដាច់ស្រយាលមិនទាន់យល់ដឹងពីនីតិវិធីនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ច្បាស់នៅឡើយ ដែលជាដើមហេតុធ្វើឲ្យពួកគេតែងតែរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅតាមទម្រង់ប្រពៃណីដោយមិនបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៅតាមច្បាប់ដែលនានាកំពុងអនុវត្ត។

ដោយមើលយោងតាមទស្សនៈរបស់ក្រុមយើងខ្ញុំ ពួកយើងគួរគប្បីធ្វើការផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានជ្រាបនូវទិដ្ឋភាពច្បាប់សំខាន់ៗមួយចំនួនមិនមែនត្រឹមច្បាប់ស្ដីអំពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះទេ។ ជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាយើង គឺប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើននៅតែជាប់ជិតដាមនឹងទំនាមទំលាប់ ប្រពៃណី ដោយហេតុថាពួកគាត់មិនបានដឹងអំពីច្បាប់ដែលការពារលើសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍របស់ពួកគេ។

ជាពិសេសបំផុតនោះគឺ ក៏ត្រូវតែមានការចូលរួមដោយម៉ត់ចត់ពីសំណាកអាជ្ញាធរដែនដី ដែលត្រូវមានភាពអត់ធ្មត់ខ្ពស់ក្នុងការផ្ដល់នូវដំណឹងឬជាមតិជូនដល់ប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្ដែង ក៏ដូចជាការផ្ដល់នូវសេវាកម្មដែលមានភាពល្អប្រសើរទៅដល់ពួកគាត់ ដែលភាគច្រើនតែងតែជួបប្រទះនូវកង្វះសម្ភារៈដូចជាលិខិតអាពាហ៍ពិពាហ៍ផ្សេងៗក្នុងការចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬអាចជាសេវាដូចជានៅពេលដែលប្រជាពលរដ្ឋមានតម្រូវការ ត្រូវការសហការប៉ុន្តែពុំបានទទួលសេវាទាន់ពេលវេលា ឬភាពយឺតយ៉ាវក្នុងការផ្ដល់ជូន។

ឯកសារយោង

លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ ២០០៧

Thai Civil and Commercial Code (BE 2468 , 1925)

ច្បាប់ស្តីពីឯកពន្ធភាព ២០០៦

អនុក្រឹត្យស្តីពីអត្រានុកូលដ្ឋាន ២០០០

សៀវភៅជំនួយស្មារតី

សៀវភៅ នីតិព្រហ្មទណ្ឌ និង នីតិគ្រួសារ ២០១៧ រៀបរៀងដោយ លោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ និង សាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត

សៀវភៅ នីតិបេតិកភណ្ឌគ្រួសារ ២០១២ រៀបរៀងដោយ សាស្ត្រាចារ្យ ស្រី វណ្ណធី

សៀវភៅ អរិយធម៌ខ្មែរ រៀបរៀងដោយ អ្នកស្រី ត្រឹង ងា ១៩៧៤

ឧបសម្ព័ន្ធ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី
នៃ
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១២០៧/០៣០

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី០៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៧ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៧ នីតិកាលទី៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្រប តាមទម្រង់ និងគតិនៃក្រមនេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ ៖

អាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត ឬ បានបង្កាញឆន្ទៈបញ្ចប់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ ។

មាត្រា ៩៨២.- ការរលត់ញាតិភាព ដោយការកាត់កាល់ ឬ លែងទទួលស្គាល់

ញាតិភាពរវាងកូនចិញ្ចឹម សហព័ទ្ធរបស់ជននោះ បច្ឆាញាតិផ្ទាល់ និង សហព័ទ្ធរបស់បច្ឆាញាតិផ្ទាល់នោះ ជាមួយនឹងឪពុកម្តាយចិញ្ចឹម និង ញាតិលោហិតរបស់ឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមនោះ ត្រូវបានបញ្ចប់ដោយការកាត់កាល់ ឬ លែងទទួលស្គាល់ ។

មាត្រា ៩៨៣.- ករណីយកិច្ចគោរពគ្នារវាងញាតិ និង ការបង្ការអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ

១-សមាជិកម្នាក់ៗនៅក្នុងក្រុមគ្រួសារ ត្រូវគោរពសិទ្ធិ និង សេរីភាពរវាងគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយត្រូវសង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមក ។

២-សមាជិកម្នាក់ៗនៅក្នុងក្រុមគ្រួសារ ត្រូវបង្ការកុំឱ្យកើតមានអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និង ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យកើតមានឡើង នូវការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ។

ជំពូកទី ២
កិច្ចសន្យាភ្ជាប់ពាក្យ

មាត្រា ៩៨៤.- ការបង្កើតកិច្ចសន្យាភ្ជាប់ពាក្យ

កិច្ចសន្យាភ្ជាប់ពាក្យ ត្រូវបង្កើតឡើង តាមសេចក្តីសន្យារវាងបុរស នារី ថានឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងគ្នា នាពេលអនាគត និង ដោយធ្វើពិធីភ្ជាប់ពាក្យ ។

មាត្រា ៩៨៥.- ការសងជំនូន

ក្នុងករណីដែលកិច្ចសន្យាភ្ជាប់ពាក្យបានរលាយ ភាគីដែលបានលើកជំនូននៅពេលភ្ជាប់ពាក្យ ដោយសង្ឃឹមថានឹងបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ អាចទាមទារឱ្យភាគីម្ខាងទៀត សងជំនូននោះមកវិញបាន ។

មាត្រា ៩៨៦.- ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបដិសេធចោលដោយមិនត្រឹមត្រូវ

ក្នុងករណីដែលភាគីណាម្ខាងបានបដិសេធកិច្ចសន្យាភ្ជាប់ពាក្យដែលបានភ្ជាប់រវាងភាគីចោល ដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ភាគីម្ខាងទៀតអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត

ដែលកើតឡើងដោយសារការបដិសេធចោលនោះបាន ។

មាត្រា ៩៤៧.- អំឡុងពេលដាក់ពាក្យបណ្តឹង

បណ្តឹងដែលទាក់ទងទៅនឹងមាត្រា ៩៤៥ (ការសងជំនូន) ឬ មាត្រា ៩៤៦ (ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបដិសេធចោលដោយមិនត្រឹមត្រូវ) ខាងលើនេះ ត្រូវប្តឹងនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលកំដាប់ពាក្យនោះ បានរលាយ ។

ជំពូកទី ៣
អាពាហ៍ពិពាហ៍

ផ្នែកទី ១
ការបង្កើតអាពាហ៍ពិពាហ៍

កថាភាគទី ១
លក្ខខណ្ឌនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍

មាត្រា ៩៤៨.- អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

បុរស និង នារី ដែលមិនទាន់ដល់នីតិភាព មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង បានដល់នីតិភាព ហើយភាគីម្ខាងទៀតជាអនីតិជនដែលមានអាយុមិនតិចជាង ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ដោយទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកដែលមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនរបស់អនីតិជននោះ ។

មាត្រា ៩៤៩.- ការហាមឃាត់មិនឱ្យមានទ្វេពន្ធភាព

បុគ្គលដែលមានសហព័ទ្ធហើយ ពុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៀតបានឡើយ ។

មាត្រា ៩៥០.- អំឡុងពេលហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត

១-នារីពុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀតបានឡើយ ប្រសិនបើអំឡុងពេល ១២០

(មួយរយម្ភៃ) ថ្ងៃ កុំទាន់បានកន្លងផុត គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍មុន ត្រូវបានរំលាយ ឬ លុបចោល ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលនារីមានផ្ទៃពោះនៅមុនពេលដែលអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនត្រូវបានរំលាយ ឬ លុបចោល ហើយបានសម្រាលកូន ឬ ចំពោះករណីដែលមានលិខិតបញ្ជាក់ពីការគ្មានផ្ទៃពោះ ពីវេជ្ជ-បណ្ឌិត ។

មាត្រា ៩៥១.– ការហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ រវាងញាតិលោហិត

១-អាពាហ៍ពិពាហ៍ មិនអាចធ្វើបានឡើយ រវាងញាតិលោហិតផ្ទាល់ ឬ សាខាញាតិលោហិតក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ រាប់ទាំង ថ្នាក់ទី ៣ (បី) ផង ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ នៅក្រោយពេលដែលទំនាក់ទំនងញាតិ ត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០១៤ (ការបញ្ចប់នូវញាតិភាពជាមួយនឹងឪពុកម្ដាយបង្កើត) មាត្រា ១០១៦ (ការកាត់កាល់នៃសុំកូនពេញលេញ) ឬ មាត្រា ១០៣២ (អានុភាពនៃការកាត់កាល់សុំកូនធម្មតា) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ៩៥២.– ការហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងញាតិពន្ធ

១-អាពាហ៍ពិពាហ៍ពុំអាចធ្វើបានឡើយ រវាងញាតិពន្ធនៃខ្សែផ្ទាល់ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាដែរ នៅក្រោយពេលដែលបានបញ្ចប់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ ដោយបញ្ញត្តិមាត្រា ៩៤១ (ការរលត់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ) ឬ មាត្រា ១០១៦ (ការកាត់កាល់នៃសុំកូនពេញលេញ) នៃក្រមនេះ ។

២-អាពាហ៍ពិពាហ៍ពុំអាចធ្វើបានឡើយ រវាងសាខាញាតិពន្ធ នៅក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ រាប់ទាំងថ្នាក់ទី ៣ (បី) ផង ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្រោយពេលបានបញ្ចប់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៤១ (ការរលត់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ) ខាងលើនេះ ។ ប៉ុន្តែ បើសហព័ទ្ធណាម្នាក់បានទទួលមរណភាព សហព័ទ្ធដែលនៅរស់ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយបុគ្គលដែលធ្លាប់ជាសាខាញាតិពន្ធ នៅក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ បាន ។

មាត្រា ៩៥៣.– ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់អនីតិជន

១-ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងក្នុងចំណោមភាគីដែលមានបំណងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាអនីតិជន អនីតិជននោះចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីសំណាក់អ្នកដែលមានអំណាចមេបា ឬ អាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជននោះ ។

២-បើអ្នកដែលមានអំណាចមេបាណាម្ខាងមិនយល់ព្រមទេ គ្រាន់តែមានការយល់ព្រមពីសំណាក់អ្នកដែលមានអំណាចមេបាម្ខាង ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន បដិសេធការយល់ព្រមដោយគ្មានមូលហេតុសមរម្យ អនីតិជនដែលមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យសម្រេចសេចក្តីជំនួសការយល់ព្រមនោះបាន ។

មាត្រា ៩៥៤.– ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ

ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ក្នុងករណីដែលមានសមត្ថភាពបង្ហាញឆន្ទៈ ក្នុងកម្រិតអប្បបរិមា ដែលចាំបាច់ដើម្បីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ក្នុងករណីនេះ មិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅឡើយ ។

មាត្រា ៩៥៥.– ការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍

១-អាពាហ៍ពិពាហ៍នឹងមានអានុភាព ដោយការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ការចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ការចុះបញ្ជីនៅចំពោះមុខមន្ត្រីអត្រានុកូលដ្ឋាន ។

២-ការដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ការចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងការចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយផ្អែកតាមនីតិវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការចុះបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន ។

មាត្រា ៩៥៦.– ការទទួលពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពុំអាចទទួលយកបានឡើយ បើបានទទួលស្គាល់ថា

អាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិ ចាប់ពីមាត្រា ៩៤៨ (អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍) រហូតដល់មាត្រា ៩៥៤ (ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) ខាងលើនេះ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ៩៥៧.– ទម្រង់នៃអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងពលរដ្ឋខ្មែរដែលរស់នៅបរទេស

១-បើមានបំណងចង់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងគ្នា ពលរដ្ឋខ្មែរដែលរស់នៅបរទេស អាចដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ នៅចំពោះមុខឯកអគ្គរាជទូត ភារធារី ឬ កុងស៊ុល របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រចាំនៅប្រទេសនោះ ។

២-ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើដោយបិទនៅបញ្ជរបស់ស្ថានទូត ឬ ស្ថានកុងស៊ុល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រចាំនៅប្រទេសនោះ ។

កថាភាគទី ២
មោឃភាព និង ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍

មាត្រា ៩៥៨.– មោឃភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍

អាពាហ៍ពិពាហ៍ នឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ តែក្នុងករណីដូចកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-ប្រសិនបើគ្មានឆន្ទៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ រវាងភាគី ដោយសារការភាន់ច្រឡំលើមនុស្ស ការបង្ខំ និង មូលហេតុផ្សេងៗទៀត ។

ខ-ប្រសិនបើភាគី មិនបានដាក់ពាក្យសុំរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ការចុះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ មិនបានចុះបញ្ជីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើគ្រាន់តែមានវិការៈតែបន្តិចបន្តួចលើនីតិវិធីប៉ុណ្ណោះទេ អានុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នេះ មិនត្រូវបានរារាំងដោយសារហេតុនោះឡើយ ។

មាត្រា ៩៥៩.– ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍

ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវធ្វើ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៩៦០ (ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ជាអាទិ៍) ដល់មាត្រា ៩៦៣ (ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយការឆបោក ឬ ការគំរាម) ខាងក្រោមនេះ ។

មាត្រា ៩៦០.– ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលមិនត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ជាអាទិ៍

១-អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ៩៤៨ (អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍) រហូតដល់មាត្រា ៩៥២ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍-ពិពាហ៍រវាងញាតិពន្ធ) នៃក្រមនេះ ភាគីនីមួយៗ ញាតិសន្តានរបស់ជននោះ ឬ តំណាងអយ្យការ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យលុបចោលបាន ។ ប៉ុន្តែ នៅក្រោយពេលដែលភាគីណាម្នាក់បានទទួលមរណភាពហើយ តំណាងអយ្យការពុំអាចទាមទារឱ្យលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ បានឡើយ ។

២-ចំពោះអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៤៩ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យមានទ្វេពន្ធភាព) ឬ មាត្រា ៩៥០ (អំឡុងពេលហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍-ពិពាហ៍ថ្មីទៀត) នៃក្រមនេះ សហព័ទ្ធរបស់ភាគី ឬ សហព័ទ្ធមុននោះ ក៏អាចទាមទារឱ្យលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះបានដែរ ។

មាត្រា ៩៦១.– ការរលត់សិទ្ធិលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលភាគីមិនទាន់គ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

១-អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៤៨ (អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍) នៃក្រមនេះ ប្រសិនបើជនដែលមិនទាន់គ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានគ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ ពុំអាចទាមទារឱ្យលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះបានឡើយ ។

២-ក្រោយពេលជនដែលមិនទាន់គ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ បានគ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ ជននោះក៏នៅតែអាចទាមទារឱ្យលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ នោះបាន នៅក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ ចាប់ពីពេលដែលជននោះបានគ្រប់អាយុ ។ ប៉ុន្តែ

បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ប្រសិនបើជននោះបានធ្វើសច្ចានុមតិ បន្ទាប់ពីបានគ្រប់អាយុរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ ។

មាត្រា ៩៦២.– ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេលហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត

អាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា៩៥០ (អំឡុងពេលហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត) នៃក្រមនេះ ពុំអាចទាមទារឱ្យលុបចោលបានឡើយ ប្រសិនបើរយៈពេល ១២០ (មួយរយម្ភៃ) ថ្ងៃ បានកន្លងផុត គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលអាពាហ៍-ពិពាហ៍មុនត្រូវបានរំលាយ ឬ លុបចោល ឬ ប្រសិនបើនារីមានផ្ទៃពោះ ក្រោយពីបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត ។

មាត្រា ៩៦៣.– ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយការឆបោក ឬ ការគំរាម

១-បុគ្គលដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយការឆបោក ឬ ការគំរាម អាចទាមទារទៅតុលាការ ឱ្យលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះបាន ។

២-សិទ្ធិលុបចោលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវរលត់ បើភាគីបានរកឃើញការឆបោក ឬ បើអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ បានកន្លងផុត ក្រោយពីបានរួចខ្លួនផុតពីការគំរាម ឬ បើបានធ្វើសច្ចានុមតិ ។

មាត្រា ៩៦៤.– អានុភាពនៃការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍

១-ការលុបចោលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ពុំមានអានុភាពទៅលើអតីតកាលឡើយ ។

២-ភាគីដែលមិនបានដឹងអំពីមូលហេតុនៃការលុបចោល នៅពេលរៀបអាពាហ៍-ពិពាហ៍ ប្រសិនបើបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវសងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ត្រឹមកម្រិតនៃផលប្រយោជន៍ដែលបានទទួល ។

៣-ភាគីដែលបានដឹងអំពីមូលហេតុនៃការលុបចោល នៅពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ត្រូវសងផលប្រយោជន៍ទាំងអស់ដែលបានទទួលដោយការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ។ ប្រសិនបើភាគីម្ខាងទៀតសុចរិតវិញ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។

៤-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៨៨ (ការសន្មតបិតុភាព) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផង ដែរ ចំពោះកូនដែលមានកំណើតរវាងភាគីនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលអាចលុបចោលបាន ។

៥-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៨០ (ការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមក អនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីនៃការរំលាយអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលអាចលុបចោលបាន ។

ផ្នែកទី ២
អានុភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍

មាត្រា ៩៦៥.- នាមត្រកូលរបស់ប្តី ប្រពន្ធ

ផ្អែកតាមការកំណត់នៅពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ប្តី ប្រពន្ធ អាចប្រើនាមត្រកូល របស់ប្តី ឬ ប្រពន្ធ ឬ អាចប្រើនាមត្រកូលដើមរៀងៗខ្លួន ដែលមាននៅមុនពេលរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ។

មាត្រា ៩៦៦.- ករណីយកិច្ចរួមរស់នឹងគ្នា សហការ និង សង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅមក

ប្តីប្រពន្ធត្រូវរួមរស់ជីវភាពជាមួយគ្នា ហើយត្រូវសហការ សង្គ្រោះគ្នាទៅវិញទៅ មក ។

មាត្រា ៩៦៧.- សេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈ និង សិទ្ធិចូលរួមក្នុងសកម្មភាព សង្គម

ប្តី ប្រពន្ធមានសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសវិជ្ជាជីវៈ ហើយអាចចូលរួមក្នុងសកម្មភាព នយោបាយ វប្បធម៌ សង្គម រៀងៗខ្លួនបាន ។

មាត្រា ៩៦៨.- ការចាត់ទុកជានីតិជន ដោយអាពាហ៍ពិពាហ៍

ប្រសិនបើអនីតិជនបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ អនីតិជននោះត្រូវបានចាត់ទុកថា បានដល់នីតិភាពដោយអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ក្នុងការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ។

ផ្នែកទី ៣
ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្តីប្រពន្ធ

កថាភាគទី ១
ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យា

មាត្រា ៩៦៩.- កិច្ចសន្យាទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ និង ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដោយច្បាប់

១-ប្តីប្រពន្ធ អាចធ្វើកិច្ចសន្យាអំពីទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិ នៅមុន ឬ ក្រោយអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ។ ប៉ុន្តែ កិច្ចសន្យានេះ មិនអាចធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិទាមទារអាហារកាតព្វកិច្ច និង ភាគបម្រុងបានឡើយ ។

២-បើប្តីប្រពន្ធមិនបានធ្វើកិច្ចសន្យាពិសេសចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ ទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃកថាភាគទី ២ (ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដោយច្បាប់) ។

មាត្រា ៩៧០.- ភាពចាំបាច់នៃទម្រង់ជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចសន្យាទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ និង ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង

១-កិច្ចសន្យាទ្រព្យសម្បត្តិប្តីប្រពន្ធ ត្រូវធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។

២-ក្នុងករណីដែលប្តីប្រពន្ធបានធ្វើកិច្ចសន្យា ផ្សេងពីប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដោយច្បាប់ បើមិនបានចុះបញ្ជីទេ មិនអាចយកកិច្ចសន្យានោះមកតតាំងជាមួយនឹងតតិយជនបានឡើយ ។

កថាភាគទី ២
ប្រព័ន្ធទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដោយច្បាប់

មាត្រា ៩៧១.- ចំណែកបន្ទុកនៃសោហ៊ុយអាពាហ៍ពិពាហ៍

ប្តីប្រពន្ធ ត្រូវមានចំណែកបន្ទុកលើសោហ៊ុយដែលកើតចេញពីអាពាហ៍ពិពាហ៍

ដោយពិចារណាទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រាក់ចំណូល និង ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ។

មាត្រា ៩៧២.– ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ដែលស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធណាម្នាក់ :

ក-ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលសហព័ទ្ធមាន នៅមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

ខ-ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលសហព័ទ្ធទទួលបាន ដោយប្រទានកម្ម សន្តតិកម្ម អច្ច័យទាន នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

គ-ទ្រព្យសម្បត្តិជាតម្លៃតប ដែលទទួលបានពីការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុច ក និង ចំណុច ខ ខាងលើនេះ ។

មាត្រា ៩៧៣.– ទ្រព្យសម្បត្តិរួម

ទ្រព្យសម្បត្តិរួម គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយ ដែលប្ដីប្រពន្ធទាំងសងខាង ឬ តែម្ខាងទទួលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ លើកលែងតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ក្នុងចំណុច ខ និង ចំណុច គ នៃមាត្រា ៩៧២ (ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក) ខាងលើនេះ ។

មាត្រា ៩៧៤.– ការគ្រប់គ្រង និង ការប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិ

១-ប្ដីប្រពន្ធ មានសិទ្ធិស្មើគ្នាក្នុងការប្រើប្រាស់ ទទួលផលប្រយោជន៍ និង គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម ។ សហព័ទ្ធនីមួយៗ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ទទួលផលប្រយោជន៍ និង គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនរៀងៗខ្លួនបាន ។

២-សហព័ទ្ធ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួម នៅក្នុងទំហំដែលចាំបាច់ ដោយផ្អែកលើការចាំបាច់នៅក្នុងជីវភាព ។

៣-សហព័ទ្ធត្រូវគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយសហការគ្នា ។ សហព័ទ្ធម្ខាងអាចទាមទារចំពោះភាគីម្ខាងទៀត ឱ្យធ្វើចំណាត់ការដែលចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រង និង រក្សាទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិរួមបាន ។

៤-បើការពិភាក្សាអំពីការគ្រប់គ្រង ឬ ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្ដីប្រពន្ធ

មិនបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចពិភាក្សាបានទេ ភាគីម្ខាងទៀតអាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យធ្វើការចាត់ចែងចំពោះការគ្រប់គ្រង និង ប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិរួមបាន ។

មាត្រា ៩៧៥.– ការទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព ចំពោះកាតព្វកិច្ច

ប្តីប្រពន្ធត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាព ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-សោហ៊ុយដើម្បីរក្សាជីវភាពរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធ និង សោហ៊ុយដើម្បីការអប់រំ ឬ ការព្យាបាល ថែទាំកូន ជាអាទិ៍ ។

ខ-កាតព្វកិច្ច និងករណីយកិច្ចផ្សេងៗទៀត ដែលប្តី ឬ ប្រពន្ធទាំងសងខាងបានព្រមព្រៀងតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ជាមួយម្ចាស់បំណុល នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ កាតព្វកិច្ច និង ករណីយកិច្ចផ្សេងៗទៀត ដែលប្តី ឬ ប្រពន្ធណាម្ខាងបានទទួលបន្ទុក ដោយមានការយល់ព្រមតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ពីប្រពន្ធ ឬ ប្តីម្ខាងទៀត នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

គ-សោហ៊ុយដើម្បីគ្រប់គ្រង និង រក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ។

មាត្រា ៩៧៦.– ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធ

១-បើគ្មានការយល់ព្រមពីប្តីប្រពន្ធទាំងសងខាងទេ ទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់ប្តីប្រពន្ធមិនអាចយកទៅលក់ ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតបានឡើយ ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើក៏ដោយ បើមានស្ថានភាពមិនអាចជៀសវាងបាន សម្រាប់ការថែទាំជីវភាពរួមក្នុងអាពាហ៍ពិពាហ៍ និង ដើម្បីរក្សាជីវភាពរស់នៅ នោះប្តីប្រពន្ធណាម្ខាង អាចលក់ ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀត នូវទ្រព្យសម្បត្តិរួមបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

៣-ក្នុងករណីដែលប្តី ឬ ប្រពន្ធណាម្ខាង បានលក់ ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតនូវទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសហព័ទ្ធម្ខាងទៀតផង និង គ្មានការអនុញ្ញាតពីតុលាការផង សហព័ទ្ធដែលមិនបានផ្តល់ការយល់ព្រម អាចទាមទារឱ្យលុបចោលនូវការចាត់ចែងនោះ ទៅតុលាការបាន នៅក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលបាន

ដឹងអំពីការចាត់ចែងនោះ បើទ្រព្យសម្បត្តិរួមដែលត្រូវបានចាត់ចែងនោះ ជាអចលនវត្ថុ និង នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងអំពីការចាត់ចែងនោះ បើទ្រព្យសម្បត្តិរួមដែលត្រូវបានចាត់ចែងនោះ ជាទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេង ។

មាត្រា ៩៧៧.- ការអាស្រ័យនៅទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក

១-ប្តីប្រពន្ធម្ខាងអាចអាស្រ័យនៅអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែករបស់សហព័ទ្ធម្ខាងទៀត ហើយដែលត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការអាស្រ័យនៅរបស់គ្រួសារបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលប្តីប្រពន្ធម្ខាងអាស្រ័យនៅអចលនវត្ថុដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ទោះបីជាសហព័ទ្ធម្ខាងទៀតបានចាត់ចែងអចលនវត្ថុនោះក៏ដោយ ក៏អាចបន្តអាស្រ័យនៅអចលនវត្ថុនោះបានដែរ ។

ផ្នែកទី ៤
ការលែងលះគ្នា

កថាភាគទី ១
មូលហេតុនៃការលែងលះគ្នា

មាត្រា ៩៧៨.- មូលហេតុនៃការលែងលះគ្នា

១-ប្តី ឬ ប្រពន្ធ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងលែងលះគ្នាបាន តែក្នុងករណីដែលកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-បើបានប្រព្រឹត្តអំពើផិត ទៅលើសហព័ទ្ធ ។

ខ-បើបានបោះបង់សហព័ទ្ធចោល ដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ។

គ-បើមិនដឹងច្បាស់ថាសហព័ទ្ធស្លាប់ ឬ រស់ អស់រយៈពេលជាង ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

ឃ-បើសហព័ទ្ធបានរស់នៅបែកគ្នាជាបន្តបន្ទាប់ អស់រយៈពេលជាង ១ (មួយ) ឆ្នាំ ផ្ទុយនឹងគោលបំណងនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។

ង-ករណីផ្សេងទៀតដែលទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបែកបាក់ ហើយ

ประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์

ฉบับไทย-อังกฤษ

ปรับปรุงถึงฉบับที่ 19 พ.ศ.2551

The Civil and Commercial Code

Translated Thai-English

Update (No.19) B.E.2551

The Civil and Commercial Code

BOOK V

FAMILY

TITLE I

MARRIAGE

CHAPTER I

BETROTHAL

Section 1435

A betrothal can be effected only when the man and the women have completed there seventeenth year of age.

The betrothal contrary to the provision of paragraph one is void.

Section 1436

If a minor will conclude a betrothal, the consent of the following persons is required:

(1) His or her parents, in case booth of his/her father and mother are still alive;

(2) His or her parent, in case his or her father or mother died, or is in condition of state of being unable to give consent, or is under the circumstances that make the minor unable to ask for such consent;

(3) His or her adopter, in case the minor is and adopted child

(4) His or her guardian, in case there is no person giving consent under (1), (2) and (3), or such person is deprived of parental power.

A betrothal concluded by the minor without the said consent is voidable.

Section 1437

Betrothal is not valid until the man gives or transfers the property which is Khongman to the woman as evidence that the woman after the betrothal has taken place.

The Khongman shall become the property of the woman after the betrothal has taken place.

"Sinsod" is property given on the part of the man to the parents, adopter of guardian of the woman, as the case may be, in return of the woman agreeing to marry. If the marriage doe not take place causing mainly from the woman or on account of any circumstances that make the woman responsible therefore and make the marriage unsuitable for the man or make the man unable to marry that woman, the man may claim the return of the Sinsod.

The provisions of Section 412 to Section 418 of this Code on undue enrichment shall apply to the return of the Khongman or Sinsod under this Chapter, *mutatis mutandis*.

www.ThaiLaws.com

Section 1438

Betrothal does not give rise to an action for compulsory performance of the marriage. An agreement to pay a penalty in case of breach of the betrothal agreement is void.

Section 1439

After the betrothal has taken place if either party commits a breach of the betrothal agreement, such party shall be liable to make compensation. In case the woman commits a breach of the betrothal agreement, the Khongman shall also be returned to the man.

Section 1440

Compensation may be claimed as follows:

(1) For injury caused to the body or reputation of the man or woman;

(2) For appropriate expenses or debt incurred in good faith by the betrothed , his or her parents or a person acting in the capacity of his or her parents in preparation for the marriage;

(3) For damage suffered by the man or woman through having take appropriate measures affecting his or her property or other affairs relating to his or her occupation or earning in expectation of the marriage.

In case where the woman is entitled to the compensation, the court may decide that the Khongman which has become her property is the whole or a part of compensation she will receive, or the court may order for payment of the compensation without regard to Khongman that has become property of the woman.

Section 1441

Where one of the betrothals dies before the marriage, there shall be no claim for compensation. As for the Khongman or Sinsod, it need not be returned by the woman or on the part of the woman, irrespective if the death of either party.

Section 1442

In case where there is an essential event happening to the betrothed woman that make the marriage to the woman unsuitable, the man is entitled to renounce the betrothal agreement and the woman shall return the Khongman to the man.

Section 1443

In case where there is an essential event happening to the betrothed man that makes marriage to the man unsuitable, the woman is entitled to renounce the betrothal agreement and the Khongman need not to be returned to the man.

Section 1444

If the ground that makes the one betrothed renounce the betrothal agreement in the gross misconduct if the other taken place after the conclusion of betrothal, the betrothed who had committed the gross misconduct shall be liable to make compensation to the other who has exercised his or her right to renounce the betrothal agreement as if the former had committed a breach of the betrothal agreement.

Section 1445

A man who is betrothed to a woman may, after the betrothal agreement having been renounced under the Section 1442, claim compensation from any man who has sexual intercourse with the woman and has known or should have known of her betrothal.

Section 1446

A man who is betrothed may, without requiring him to renounce the betrothal agreement, claim compensation from any man who has had sexual intercourse or attempted to have sexual intercourse with the woman against her will, and the fact that the woman had been betrothed has been known or ought to have known to him.

Section 1447

The court shall determine the compensation claimed under this Chapter according to the circumstances.

The claim under this Chapter, except to one in Section 1440 (2), cannot be transferred or inherited unless such claim has been acknowledged in writing or the action for compensation has been entered by the injured person.

Section 1447/1

The prescription for the claim for compensation under Section 1439 shall be six months from the date of the breach of the betrothal agreement.

The prescription for the claim for compensation under Section 1444 shall be six months from the day when the commission of gross misconduct which is the cause of renunciation of the betrothal agreement is known or should have known to the other betrothed, but no later than five years from the date of the said commission.

The prescription for the claim for compensation under Section 1445 and Section 1446 shall be six months from the day when the betrothed man knows or should have known the commission of any other man which is the cause of the claim and the person bound to make the compensation is known, but not later than five years from the date of such commission.

Section 1447/2

The prescription for the claim for return of the Khongman under Section 1439 shall be six months from the date of the breach of the betrothal agreement.

The prescription for the return of the Khongman under Section 1442 shall be six months fro the date of denunciation of the betrothal agreement.

CHAPTER II

CONDITIONS OF MARRIAGE

Section 1448

A marriage can take place only when the man and woman have completed their seventeenth year of age. But the court may, in case of having appropriate reason, allow them to marry before attaining such age.

Section 1449

A marriage cannot take place if either the man or the woman is an insane person or adjudged incompetent.

Section 1450

A marriage cannot take place if the man and woman are blood relations in the direct ascendant or descendant line, or brother or sister of full or half blood. The said relationship shall be in accordance with blood relation without regard to its legitimacy.

Section 1451

An adopter cannot marry the adopted.

Section 1452

A marriage cannot take place if the man or woman is already the spouse of another person.

Section 1453

In case of the woman whose husband died or whose marriage has become terminated, the marriage can only take place if not less than three hundred and ten days have elapsed since the termination of her previous marriage; unless

(1) A child has been born during such period;

(2) The divorced couple remarries;

(3) There is a certificate issued by a qualified doctor who is a lawful physical practitioner in medicine showing that the woman is not pregnant;

(4) There is an order of the Court allowing the woman to marry.

Section 1454

In case of marriage of a minor, the provisions of Section 1436 shall be applied *mutatis mutandis*.

Section 1455

Giving consent to the marriage may be made:

(1) By affixing signature of the person giving consent in the Register at the time of registration of the marriage;

(2) By a consent document stating the names of the parties to the marriage and signed by the person giving consent;

(3) By verbal declaration before at least two witnesses in case of necessity.

The consent having been given cannot be revoked.

Section 1456

In case where there is no person having the power to give consent under Section 1454, or if the person refuses to give consent or is in the position of being unable to give consent, or the minor cannot, in such circumstances, ask for the consent, the minor may file an application with the Court for giving consent to the marriage.

Section 1457

Marriage under this Code shall be effected only on registration being made.

Section 1458

A marriage can take place only if the man and woman agree to take each other as husband and wife, and such agreement must be declared publicly before the Registrar in order to have it recorded by the Registrar.

Section 1459

A marriage in foreign country between Thai people or between a Thai people and a foreigner may be effected according to the form prescribed by Thai laws or by the laws of the country where it takes place.

If the spouses desire to have the marriage registered according to Thai laws, the registration shall be affected by a Thai Diplomatic or Consular Officer.

Section 1460

In case where there exists special circumstances that make the marriage registration by the Registrar unable because either or both of the man and woman were in imminent danger of death or in the state of armed conflict or war, if a declaration of intention to marry has been made by the man and woman before a person of sui juris living there, who would have noted down as an evidence such intention, and if the registration of marriage between the man and woman was effected thereafter not later than ninety days as from the date of first possible opportunity to apply for registration of marriage with production of the evidence of the intention in order to have the date and place of declaration of intention to marry and the special circumstances recorded by the Registrar in the Marriage Register. The day on which declaration of intention to marry has been made to the said person shall be deemed as the date of registration of marriage.

The provisions of this Section shall not be applied to the marriage that is void if it should take place on the date of declaration of intention.

CHAPTER III

RELATIONSHIP OF HUSBAND AND WIFE

Section 1461

Husband and wife shall cohabit as husband and wife.

Husband and wife shall maintain and support each other according to his or her ability and condition in life.

Section 1462

Where the physical or mental health or happiness of either spouse is greatly imperiled by continuance of cohabitation, the spouse so imperiled may apply to the court for authorization to live apart while the danger persists; and in such case, the court may order such amount of maintenance to be furnished by one of the spouses to the other as may be proper according to the circumstances.

Section 1463

If one of the spouses is adjudged incompetent or quasi-incompetent, the other becomes guardian or curator by operation of law. But on application of any interested person or of Public Prosecutor, the court may on substantial grounds, appoint another person as guardian or curator.

Section 1464

If one of the spouse becomes insane, irrespective of whether he or she has been adjudged incompetent or not, and the other fails to give proper maintenance to the insane spouse under Section 1461 paragraph two, does or fails to do any thing to the extent that it plunges the in-saw spouse into the position which is likely endangering the latter's body or mind, or causing any undue loss to the latter's property, the persons as specified in Section 28 or the guardian may enter an action against the other claiming maintenance for the insane spouse, or apply for any order of the court to protect the insane spouse.

If, in case of entering the action for maintenance under paragraph one, no order has yet been given to effect the insane spouse to become incapacitated person, an application shall be made to the court in the same case for an order effecting such insane spouse to be an incapacitated person and to appoint the applicant himself or herself as the guardian. If such order effecting the incapacitated person on the insane spouse has been given, an application for removal of the old guardian and appointment of a new one may be made.

In applying for any order of the court for protecting the insane spouse without claiming maintenance, the applicant may not request the court to order effecting the insane spouse to be an incapacitated person or to change the guardian. If the measures for protection as requested, in the opinion of the Court, require an appointment or change of the guardian, the court shall firstly give an order effecting the carrying out of the similar activities as provided in paragraph two, and then give a protection order as it is deemed suitable.

Section 1464/1

During the court trial under Section 1464, the court may, upon request, determine any temporary measures concerning the maintenance or protection of the insane spouse as it is deemed suitable. If it is a case of emergency, the provisions on the request in case of emergency under the Civil Procedure Code shall be applied.

CHAPTER IV

PROPERTY OF HUSBAND AND WIFE

Section 1465

Where the husband and wife have not, previous to their marriage, concluded a special agreement concerning their properties, the relations between them as regards to their properties shall be governed by the provisions of this Chapter.

Any clause in the anti-nuptial agreement (example) contrary to public order or good morals, or provided that the relations between them as regards such properties are to be governed by foreign law shall be void.

Section 1466

The ante-nuptial agreement is void if not entered in the Marriage Register at the time of marriage registration terms of the ante-nuptial; or if not made in writing and signed by both spouses and by at least two witnesses and entered in the Marriage Register at the time of marriage registration stating that the ante-nuptial is thereto annexed.

Section 1467

After marriage the ante-nuptial agreement cannot be altered except by authorization of the court.

When there is final order of the court to effect the alteration of cancellation of the ante-nuptial agreement, the court shall notify the Marriage Registrar of the matter in order to have it entered in the Marriage Register.

Section 1468

Clauses in the ante-prenuptial agreement shall have no effect as regards the rights of third persons acting in good faith irrespective of whether they be altered or cancelled by the order of the court.

Section 1469

Any agreement concluded between husband and wife during marriage may be avoided by either of them at any time during marriage or within one year from the day of dissolution of marriage; provided that the right of third persons acting in good faith is not affected thereby.

Section 1470

Properties of husband and wife except in so far as they are set aside as "Sin Suan Tua", are "Sin Somros".

Section 1471

"Sin Suan Tua" consists of:

(1) Property belonging to either spouse before marriage

(2) Property for personal use, dress or ornament suitable for station in life, or tools necessary for carrying on the profession of either spouse

(3) Property acquired by either spouse during marriage through a will or gift

(4) Khongman (Gift/Things for marriage).

Section 1472

As regards to "Sin Suan Tua", if it has been exchanged to other property, other property has been bought or money has been acquired from selling it, such other property or money acquired shall be "Sin Suan Tua".

Where the "Sin Suan Tua" has been totally or partly destroyed but replaced by other property or the money, such other property shall be "Sin Suan Tua".

Section 1473

Each spouse is manager of his or her "Sin Suan Tua".

Section 1474

"Sin Somros" consists of:

(1) Property acquired during marriage;

(2) Property acquired by either spouse during marriage through a will of gift made in writing if it is declared by such will or document of gift to be "Sin Somros";

(3) Fruits of "Sin Suan Tua".

In case of doubt as to whether a property in "Sin Somros" or not shall be presumed to be "Sin Somros".

Section 1475

Where any "Sin Somros" is property of the kind mentioned in Section 456 of this Code or has documentary title, either husband or wife may apply for having his or her name entered in the documents as co-owners.

Section 1476

In managing the "Sin Somros" in the following cases, the husband and wife have to be joint manager, or one spouse has to obtain consent from the other:

(1) Selling, exchanging, sale with the right of redemption, letting out property on hire-purchase, mortgaging, releasing mortgage to mortgagor or transferring the right of mortgage on immovable property or on mortgage-able movable property.

(2) Creating or distinguishing the whole or a part of the servitude, right of inhabitation, right of superficies, usufruct or charge on immovable property.

(3) Letting immovable property for more than three years.

(4) Lending money

(5) Making a gift unless it is a gift for charitable, social or moral purposes and is suitable to the family condition.

(6) Making a compromise.

(7) Submitting a dispute to arbitration.

(8) Putting up the property as guarantee or security with a competent official or the Court.

The management of the "Sin Somros" in any case other than those provided in paragraph one can be made only by one spouse without having to obtain consent from the other.

Section 1476/1

The husband and wife can manage the "Sin Somros", differently, in whole or in part, from provisions of Section 1476, provided that the ante-nuptial agreement under Section 1465 and Section 1466 has been made. In such case, the management of the "Sin Somros" shall be made in accordance with the ante-nuptial agreement.

In case the specifications of the management of the "Sin Somros" in the ante-nuptial agreement are only part in difference to the provisions of Section 1476, the management of the "Sin Somros" other than those specified in the ante-nuptial contract shall be made in accordance with Section 1476.

Section 1477

Either spouse is entitled to litigate, defend, and take legal proceedings concerning maintenance of the "Sin Somros" or for the benefit of the "Sin Somros". Debts incurred by the said litigation, defense and legal proceedings shall be regarded as the obligation to be performed jointly by the spouses.

Section 1478

Where one spouse has to give consent or to affix a signature together with the other in the management of the property, but unreasonably refuses to give such consent or to affix such signature, or is not in a position to give such consent, the latter may apply to the Court for an order granting the necessary permission.

Section 1479

Where an act by either spouse requires the consent of the other spouse, and if such act is required by law to be made in writing or registered by the competent official, such consent must be given in writing.

Section 1480

In the management of the Sin Somros which has to be made jointly or has to obtain the consent from the other spouse under Section 1476, if either spouse has entered into any juristic act alone or without consent of the other, the latter may apply in court for revoking such juristic act , unless it has been ratified by the other spouse, or the third person was at the time of entering into such juristic act, acting in good faith and make the counter-payment.

The litigation for revocation of the juristic act by the court under paragraph one cannot be made later than one year from the day when such cause as being the ground for the revocation is known or later than ten years since the juristic act was done.

Section 1481

Neither spouse is entitled to dispose of the "Sin Somros" by will in favor of the other persons to an extent exceeding his or her own portion thereof.

Section 1482

In case either spouse is the sole manager of the "Sin Somros", the other spouse is nevertheless entitled to manage household affairs or provide for the necessaries of the family, and the expenses therefore would bind the "Sin Somros" and "Sin Suan Tua" of both parties.

If such management of household affairs or provision for the necessaries of the family by the husband or wife results in the undue loss, the other spouse may apply to the court to forbid or limit his or her power.

Section 1483

In case either spouse is the sole manager of the "Sin Somros", if the manager is going to commit or is committing any act in the management of the "Sin Somros" which would appear to result in undue loss, the other spouse may apply to the court for an order forbidding commission of such act.

Section 1484

If either spouse who is the manager of Sin "Somros":

(1) Causes undue loss to it;

(2) Fails to support the other spouse;

(3) Becomes insolvent or incurs debts to an amount exceeding one half of the "Sin Somros";

(4) Hinders the management of "Sin Somros" by the other spouse without reasonable ground;

(5) Is found to have circumstances that will ruin the "Sin Somros";

The other spouse may apply to the court for an order authorizing him or her to be the sole manager or dividing the "Sin Somros".

In case there is an application is made under paragraph one, the court may determine temporary protective measures in the management of the "Sin Somros". If that is the case of emergency, the provisions on the request in case of emergency under the Civil Procedure Code shall be applied.

Section 1484/1

In case where has been an order of the court forbidding or limiting the power of either spouse to manage the "Sin Somros", if the cause which was the ground for the court order or the circumstances have later changed, either spouse may apply to the Court revocation or change of the order forbidding or limiting the power to manage the Sin Somros. The court in this effect may give any order which is deemed suitable.

Section 1485

The husband or wife may apply to the court for authorizing him or her to be the manager of any particular "Sin Somros" or participate in the management, if such management or participation will bring about more benefit.

Section 1486

When the Court has pronounced a final judgment or given an order under Section 1482 paragraph two, Section 1483, Section 1484, Section 1484/1 or Section 1485 in favor of the applicant, or Section 1491, Section 1492/2 or Section 1598/17, or the husband and wife has been relieved of becoming bankrupt, the court shall notify the marriage Registrar of the matter in order to have it entered in the Marriage Registrar.

Section 1487

No spouse can seize attach any property of the other during the marriage, except the seizure or attachment made in the case which has entered for the purpose of exercising his or her duty or for maintaining rights between husband and wife as specially provided in this Code or as specially provided by this Code allowing one spouse to sue the other, or for allowance due for maintenance and cost under the judgment of the court.

Section 1488

Where either spouse is personally liable to perform an obligation incurred before, or during marriage, such performance shall be first made out of his or her "Sin Suan Tua"; if the obligation is not performed in full, it shall be satisfied out of his or her portion of the "Sin Somros".

Section 1489

Where both spouses are common debtors, the performance shall be made out of the "Sin Somros" and the "Sin Suan Tua" of both spouses.

Section 1490

Debts that both spouses are jointly liable to perform shall include the following debts incurred by either spouse during marriage:

(1) Debts incurred in connection with management of household affairs and providing for the necessaries of the family, or maintenance, medical expenses of the household and for proper education of the children;

(2) Debts incurred in connection with the "Sin Somros";

(3) Debts incurred in connection with a business carried on by the spouses in common;

(4) Debts incurred by either spouse only for his or her own benefit but ratified by the other.

Section 1491

If either spouse is adjudged bankrupt, the "Sin Somros" is divided by operation of law as from the date of adjudication.

Section 1492

After the "Sin Somros" has been divided under Section 1484 paragraph two, Section 1491 or Section 1598/17 paragraph two, the portion so divided becomes "Sin Suan Tua" of each spouse. Any property obtained after the division by either spouse shall be "Sin Suan Tua" of that spouse and not be regarded as "Sin Somros". And the property acquired thereafter by the spouse through a will or gift made in writing under Section 1474 (2) shall become "Sin Suan Tua" of the husband and wife equally.

Fruits of the "Sin Suan Tua" accrued after the division of the "Sin Somros" shall be "Sin Suan Tua".